

II aastakäik

No 7

SP, 6141

Meie Suro

ÜLEMAALINE TÖÖSTUS- JA
KAUBANDUSLINE KUUKIRI

*Tulge Tallinna messile
15. - 25. augustini 1925. a.*

„MEIE TURG“

„NOTRE MARCHÉ“

Organe officiel de „l'Association des Commerçants Esthoniens“ et de „l'Union des Associations des Industriels Esthoniens“

La Revue mensuelle ayant
le plus fort tirage en Esthonie
et dans les Pays Baltiques.

La documentation la plus complète et la plus précise sur
toutes les questions Commerc. et Industr. Esthoniennes.

Douanes, Transports, Formalités, etc. . . .

Marques de Fabrique. Enregistrement et dépôts de Brevets

Recherche d'agents et correspondants.

Publicité générale.

Bureaux d'informations gratuites sur tous les sujets.

MEIE TURG Co.

Narva maantee 50a/4. Tallinn.

Correspondants:

France:

Paris, 10, rue de Moscou.
Bordeaux, 75, rue Prussier.
Biarritz, 15, rue Loustau.
Grenoble, 7, rue Vauban.
St. Amand, 21, rue de Juranville.
St. Etienne, 57, rue de la République.
Chamaliers, Mr. J. Jeanuet,
Villa les Rapeaux.

Grande-Bretagne:

London W. C, 1. 53 Upper Bedford
Place str.

Belgique:

Charleroi, 87, rue de Montigny.

Italie:

Milan, Rue Pietro Verri 22 bis.

Allemagne:

Berlin, W. 9. Köthenerstr. 37. A-G. „ILA“.
Berlin S. 14. Kommandantenstr. 61-11. Hans Pschipsch, Reklame Anwalt.
Berlin, C2. Alte Schönhauserstr. 33-34. Georg Schütz.

Envoyez votre annonce directement au bureau du journal ou passez la
à votre agence de publicité.

„MEIE TURG“ (Our Market).

A journal devoted to modern industry and commerce.

Issued monthly.

The largest circulation of any trade paper in Baltic States. Official organ of the Association of Merchants and Union of industrials of Esthonia.

The Baltic Trade Paper Meie Turg.

Published monthly by

MEIE TURG & Co.

Advertising Rates.

Sent on application address the nearest office as shown below or your agents.

The mercantile Agency

Narva mnt. 50-a/4. Tallinn,
(Reval). Esthonia.

This Trade Review of the Baltic States circulates all over the area with the exception of Russia. There are regularly issued publications in English, French, Esthonian, German, Finnish and in Lethonian. For subscription rates and advertising rates of this great Baltic Trade Paper address the nearest office or correspondent. For all kind of information address direct to the publishers. The office outside of Baltic Countries are shown in the following list:

United Kingdom.

London W. C. I. 53 Upper Bedford Place str.

Belgium.

Charleroi, 87. Rue de Montigny.

France.

Paris, 10, rue de Moscou.
Bordeaux, 75, rue Prussler.
Biarritz, 15, rue Loustau.
Grenoble, 7, rue Vauban.
St. Amand, 21, rue de Juranville.
St. Etienne, 57, rue de la Republique.
Chamallers, Mr. J. Jeanuet, Villa les Rapeaux.

Italy.

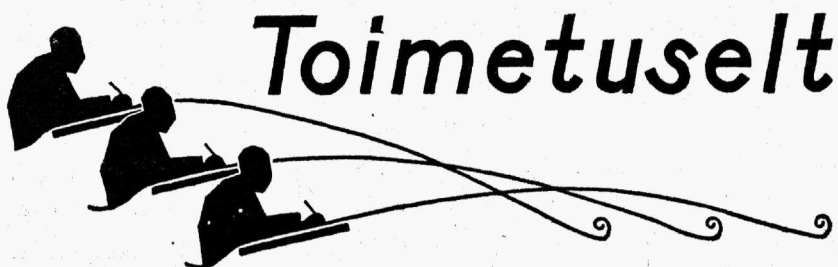
Milan, Rue Pietro Verri, 22 bis.

Germany.

A.-G. „ILA“, Berlin W. 9. Köthenerstr. 37.
Hans Pschipsch, Reklame Anwalt Berlin S. 14,
Kommandantenstr. 61—11.
Georg Schütz, Bücherrevisionsbüro Berlin C.2.
Alte Schönhauserstr. 33—34.

Special services offered to business men:

- 1) Information on any commercial and technical subjects.
- 2) Trade marks & patents registered.
- 3) Obtaining agents.
- 4) General advertising.
- 5) Credit reports.
- 6) Reclamations and collections.
- 7) Other services. There are various other ways in which we are able to be of great assistance to our clients, but as the nature of these depends largely upon the line of business of each client, the best way to obtain information regarding them is to talk over the matter with the said office.

Mitte viivitada.

Kui Riigikogu möödaläinud aastal detsembris kaubandus-tööstuskoja seaduse vastu võttis ja varsti peale seda ka ajutine komitee koja elluviimiseks moodustati, siis olid kaupmehed ja töösturid rõõmsad lootuses, et koda nüüd varsti tegevust võib algada. Samati optimistlikult vaatas asja peale ka ajutine komitee, kes tõendas, et koja valimised juba märtsikuul, kõige hiljem aga aprillis ette võetakse. Nüüd on kaubandus-tööstuskoja seaduse avaldamisest aga juba tublisti pool aastat möödunud, kuid valimistel ei ole ikka veel midagi kuulda. Mis on selle viivituse põhjused?

Koja elluviimiseks moodustatud ajutine komitee asus algul küll suure hoolega töö juure, kuid hiljem jäi see hoog, kahjuks, vähe loiumaks. Nüüd on ajutine komitee koja valimise määrused ja juhatuskirja kokku seadinud ja Vabariigi valitsusele kinnitamiseks saatnud. Valijate nimekirjade kokkuseadmisel jõudis ajutine komitee aga otsusele, et koja põhiseaduses mõningad puudused leiduvad, mis tulevase koja kossseisu ja eduka töötamise peale taktstavalt võivad mõjuda. Oli tarvis esineda Riivikogule ettepanekuga, kaubandus-tööstuskoja seaduses mõningaid muudatusi teha. (Nende muudatuste tarvidusest käesolevas numbris teisel kohal pikemalt.) Ajutine komitee ei tahtnud aga enne koja põhiseaduse muutmist valimisi ette võtta, kuid teadmata oli, millal asi Riigikogus arutusele tuleb. Sellest see viivitamine ja ootav seisukord.

Nüüd on aga Riigikogu enne suvipuhkusele minekut kaubandus-tööstuskoja seaduse muutmise seaduse kiires korras vastu võtnud, ja nüüd ei tohiks koja valimiste läbiviimiseks enam vähematki takistust olla. Koja valimistega ei tuleks nüüd mitte tundigi enam viivitada, vaid need nii kiires korras kui vähegi võimalik läbi viia.

Kaubandus-tööstuskojal on täita suured ülesanded, mis praegusel korral veel seda tuugivamad on, et meie kaubandus-tööstusministeerium senini ikka veel „ilma peata“, s. o. ministrita on,

IV. Tallinna

**Rahvusvahelise Näitus-messi puhul
15.—24. augustini 1925 a.**

ilmub

„Meie Turg'i“ Näitus-messi nummer

erakorraliselt suures eksemplaaride arvus ja läheb kodu-
ning väljamaale laiali.

Ärimehed!

Tarvitage sündsat juhust kuulutamiseks!

Tariifid, teated, proovinumbrid nõudmise peale maksuta!

Meie Turg Co.

Reklaamosakond Tallinn, Narva mnt. 50-a/4.
Kõnetraat 22-08.

Zur IV. Revaler

**Internationalen Ausstellungs-Messe
15.—24. August 1925**

erscheint

„Meie Turg's“ Messe-Nummer

in besonders grosser Exemplaranzahl, die im In- und
Auslande verbreitet wird.

Handels- u. Industriewelt!

Benutze die günstige Gelegenheit zum Annoncieren!
Kostenanschläge, Bedingungen s. w. Probeheft kostenlos!

Meie Turg Co.

Reklameabteilung Tallinn, Narusche Str. 50-a/4.
Telephon 22 08.

EESTI HÜPOTEEGI PANGA PANTLEHED

on esimesed KINDLAD KULLA ALUSEL põhjenevad väärtpaberid, mis täiesti mitmekordselt kindlustatud era liikumata varandustega.

**RAHA VÄÄRTUSE KÕIKUMINE EI MÕJU
PANTLEHE VÄÄRTUSE PEALE**

kui raha väärtus langeb, maksetakse pantlehe eest tagasi niipalju rohkem, kui palju kulla hind tõusnud on.

**PANTLEHED ANNAVAD KÕRGET
PROTSENTI**

8% AASTAS, mis kupongide vastu niisama kursi alusel maksetakse; tõuseb kulla hind, siis on igaaastane saadav protsendi summa rahas vastavalt suurem.

PANTLEHED ON TÄIESTI KINDLAD:

nende tagasimaksu kindlustavad eraisikute liikumata varandused, millede väärtus alati kindel. — Pantlehtede kindlustuseks olevad liikumata varandused, majad on õnnetuste vastu täielikult kinnitatud.

Eesti Pangalt ostetud pantlehti OSTAB PANK vabalt TAGASI ja ANNAB nende vastu LAENUSID.

PANTLEHTI VÕETAKSE igas riigi asutuses sularaha asemel tagatiseks vastu.

PANTLEHED ON MITMEHINNALISED:

à Mk. 5.000,—, 20.000,—, 50.000,—

Protsendid maksetakse kupongide vastu iga aasta kaks korda: 16. aprillil ja 16. oktoobril.

PANTLEHTI MÜÜB:

EESTI PANK, Tallinnas

ja Eesti Panga osakonnad: Tallinnas, Tartus, Viljandis, Rakveres, Narvas, Haapsalus, Pärnus, Võrus, Valgas, Petseris, Paldiskis ja Kuresaares.

Meie Turg

ÜLEMAALINE TÖÖSTUS- & KAUBANDUSLINE KUUKIRI

Sisu:

	Lhk.
1. Mitte viivitada	322
2. Kaubandus-tööstuskoja seaduse muutmise	326
3. Otstarbetu määrus	328
4. Väärnähtuste vastu võitlemiseks	330
5. Õlletehaste sissesead	332
6. Mõnda kunstväetisest ärimehhe tööpõllul	334
7. Automobiili hõbepulm	336
8. Numbrid	338
9. Uudised tehnika alalt	340
10. Meie tööstusettevõtetest	342
11. Näpunäited raadiokuulajatele	348
12. Nalja natukesed	352
Lühemad teated	
13. Eesti loomulikkudest ehituskividest	376
14. Metsamüügist Eestis	376
15. Muusikariistade tööstus	378
16. Loomade sisseveost	378
17. Esperanto teated	379
Informatsioon:	
18. Eesti raua- ja pudukaup	380
19. Puutööstus Eestis	380
20. Lambapidamine Eestis	383
21. Elanikkude tööala Eestis	384
22. Kanamunade väljaveo kontroll	387
23. Väliskaubandus 1925. a. I veerandil	389
24. Abieluvaranduse lahutamise lepingud	394
25. Laadad juulikuus	395
26. Uued aktsiaseltsid	395
27. Tallinna börskursid 15. maist — 27. juunini	398
28. Mõnede tähtsamate kaupade engros hinnad Tallinna börsel	397
29. Kuulutajate nimestik	400

Vastutav toim. A. Peal

Tegel. toim. K. Anto

VÄLJAANDJA: KIRJASTUS „MEIE TURG“

Publishers: Meie Turg Co.

Tallinn (Reval), Narva maantee 50-a/4

Kõnetraat 22-08

Kaubandus-tööstuskoja seaduse muutmine.

Joh. Lepa.

Kaubandus-tööstuskoda ei saanud veel ellugi tõusta, kui juba tema põhiseadust tuli muuta. Nimelt leidis kaubandus-tööstuskoja elluviimiseks moodustatud ajutine komitee koja põhiseaduses mõningad üsna tuntavad puudused, mida tarvis oli veel enne esimesi valimisi ära parandada.

Missugused olid need puudused ja kas nende parandamine oli hädatarviline enne koja ellukutumist? Asjast eemal seisvatele äri-ringkondadele ei ole ehk seaduse muutmise motiivid küllalt tuttavad, sellepärast arvan mitte üleliigse olevat selle juures vähe pikemalt peatuda.

Riigikogu poolt 11. detsembril 1924. a. vastuvõetud kaubandus-tööstuskoja seaduse § 15. põhjal jagatakse kaubandus-tööstuskoja liigete valimistel valijad kuude liiki ja iga liik valib ühesuuruse arvu koja liikmeid ja nende kandidaate.

Liigid on järgmised:

- 1) Kõik pangad, krediitasutused ja kinnitusseltsid ning kinnitusühisused, kellel on äritunnistus;
- 2) kaubandusettevõtete pidajad, kellel on I järgu äritunnistus;
- 3) tööstusettevõtete pidajad, kellel I, II või III järgu äritunnistus;
- 5) tööstusettevõtete pidajad, kellel IV või sellest madalama järgu äritunnistus;
- 6) kauba- ja päästelaevade pidajad, kellel äritunnistus laevade kohta, mille bruttotonnaash mitte alla kuuekümmet kuubikmeetrit.

Vastavalt valijate liikidele jaguneb kaubandus-tööstuskoda kuude sektsiooni (kaub.-tööstuskoja seaduse § 18):

- 1) panga- ja kinnitusssektsioon;
- 2) suurkaubanduse sektsioon;
- 3) kesk- ja väikekauband. sektsioon;
- 4) suurtööstuse sektsioon;
- 5) kesk- ja väiketööstuse sektsioon;
- 6) laevasõidu sektsioon.

Kaubandus-tööstuskoja jagamiseks üksikutesse sektsioonidesse on põhjust annud asjaolu, et kojas, kus ühendatud suur-, kesk- ja väikekaubandus ja tööstus, on peale huvide, mis kõigil ühised, veel olemas üksikute gruppide erihuvid. Nii on pankadel, krediitasutustel, kinnitusseltsidel, kaubandusel, tööstusel ja laevandusel igaühel oma erihuvid, ja pealegi on suur-, kesk- ja väikeettevõtetele üksteisest lahkuminevad huvid. Sellepärast on seaduseandja ka tarvilise leidnud iga grupi huvide kaitseks asutada eraldi valimise liik ja kaubandus-tööstuskojas sellele vastav eriline sektsioon. Liikidesse jagamise aluseks on võetud ühelt poolt ettevõtete iseloom ja teiselt poolt ettevõtete pidamiseks lunastatud äritunnistuse järk riigi ärimak-su seaduses olevate liigituste põhjal.

Teoreetilisel vaatlusel, millisel seisukohalt nähtavasti ka seaduseandja on välja läinud, ei või eelpool toodud jaotuse vastu midagi olla ja see paistab ka kõigiti otstarbekohane olevat. Kuid juba esimesel kokkupuutumisel tõelise eluga selgus, et teooria ja tõsielu vahel tihti suur samm vahet on. Nimelt selgus koja elluviimiseks moodustatud ajutisele komiteele valijate nimekirjade kokkuseadmisel, et seaduses äramääratud liigitused mitte kõigiti õnnestunud ei ole, vaid enestes põhjuseid tulevasteks arusaamatusteks ja lahkeliideks peidavad.

(Järg lhk. 354)

Asutatud
1864

Tallinn,
Pikk t. 16

Vabriku märk

V a n e m

Martsipaani- ja shokolaadivabrik

GEORG STUDE.

Alaline kauba väljapanek.

Kõige mitmesugusemad järelaimamised martsipaani- ja alavilli, juust, leib, või, kilud, kurgid, sink jne.

Martsipaantordid Tallinna piltidega jne.

Magusate tervituste saatmine posti kaudu, ka väljamaale, vähemalt Emk. 150.— ettemaksmisel.

Gegründet 1864.

Reval, Langstrasse 16.

Ä l t e s t e

Marzipan- und Schokoladenfabrik

GEORG STUDE.

Ständige Ausstellung

der verschiedensten Marzipan-Nachahmungen, wie: Früchte, Gemüse, Käse, Brot, Butter, Killo, Gurken, Schinken etc.

Marzipan-Torten mit Ansichten von Reval etc.

Post-Versand süßer Grüße, auch ins Ausland, gegen Einsendung von mindestens: Emk. 150.—

Fondée en 1864.

Réval, Pikk tän. 16.

La plus ancienne

Fabrique de Massepain & Chocolat

GEORG STUDE.

Exposition continue

de différentes imitations on massepain, telles que: fruits, légumes, fromage, pain, beurre, killo, concombres, jambon etc.

Tartes en massepain avec vues de Réval etc.

Expédition par poste des salutations douces, même à l'étranger, contre payement d'avance d'au moins 150 mark esthoniens.

Bei Anfragen beziehe man sich auf „Meie Turg.“

Otstarbetu määrus.

R. B.

17. märtsil 1922. a. andis rahaminister määruse, mille järele väljamaalt sisseveetavad kaubad mis sellekohases erilises nimekirjas ära tähendatud, tollimärkidega (plommi-dega, banderollidega või pitsatitega) varustatud peavad olema. See määrus leidis kinnitust ka uues tolliseadustikus 7. märtsist 1923. a. ja selle sama seadustiku § 420 p. 8 alusel loetakse salakaubaks kõik väljamaa kaubad, mis erinimekirja järgi tollimärkidega varustamisele peaksid kuuluma, kuid neid kauplustes ilma tollimärkideta leitakse. Mainitud kaupade suhtes tabavad kaupluse omanikke järeldused, mis tolliseadustiku § 422 j. t. ette nähtud (tollitrahv, kauba konfiskeerimine jne.).

Kohe, niipea kui see määrus kaupmeeskonnale teatavaks sai, seletati sealt poolt, et see määrus otstarbekohatu on ja kaupmeestele ainult asjata tüli ja sekeldusi teeb.

Rahaministeeriumil enesel oli ka alguses õige raske ja keeruline seda määrust maksuma panna. Kaupe, mis otse väljamaalt sisse toodi, plommiti ja banderolleeriti tolliladudes, kuid õnnetuseks ei olnud aga tollivalitsusel tarvilist arvu plombeerimise tange, nii et kaubad kaua aega tolli peal vedelema pidid, enne kui neile plommid külge jõuti panna. Mõnikord läksid ametnikud oma tolliplommide nõudmises liig kaugele; nii nõuti kord, ühelt sisseveokaubama-jalt, et iga tärgeldatud krae peab tolli plommiga olema. Hakati siis iga üksikut kraet plombeerima. Võib arvata, kui palju see aega nõudis ja tüli sünnitas, enne kui tervele sissetoodud partiile üksikute kraede kaupade plommid külge jõuti panna. Ja

järeldus? Kraed olid määritud ja plekitud, need ei kõlbanud enam magasinini. vaid tulid saata pesumajasse!

Veel tülikam oli nende kaupade-ga, mis varemalt sisse olid ostetud, s. o. sel ajal, kus plombeerimist ei nõutud. Kord nõuti, et kõik need kangad, sukad, pitsid jne. tulevad sadamasse tolli ladudesse plombeerimisele viia! Võib ettekujutada, kui-vord võimatu oli seda nõudmist täita. Siis lubati saata tollirevidenta äridesse koha peale. kes seal siis tollimärgid külge panevad. Nii lõpuks tehtigi. Ja määrus, mille maksmapanemist küll mitmele korrale edasi lükati, astus viimati ometi jõusse ning juba paar aastat näeme tema järeldusi. Peab tunnistama, et need järeldused halvad on.

Kõigepealt peab tähendama, et täiesti mõttetu on villaseid kangaid ja muid odavamaid väljamaa riide-sorte iseäralise kontrolli all hoida, juba sel lihtsal põhjusel, et keegi neid salakaubana sisse ei too! Kurikuulsal litsentside ajajärgul, kus ainult üksikutele, ministeeriumi lemmikutele, kaupade sisseveoks luba anti, tuli küll juhuseid ette, kus iga-sugu abinõudega kaupe sisse püüti tuua. Seda mitte sellepärast, nagu oleks tahetud tollimaksust mööda hiilida, vaid sellepärast, et sisseveoks üldse luba ei saadud. Niipea aga, kui kaupade sissevedu vabaks lasti, ei ole nende ridade kirjutajal ühtegi juhtumist teada, kus tolli peal oleks salakaubana tabatud villaseid kangaid ehk odavaid riide sorte. Siidi, siidisukke ja muud pudi-padi asju, — see on teine asi, ja ükski õige kaupmes sarnaste asjade plombeerimise

(Järg lk. 350)

**BALTI PUUVILLAKETRAMISE ja KUDUMISE
V A B R I K U
AKTSIA-SELTS
T A L L I N N
A S U T A T U D 1898**

JUHATUS: TALLINN, S. KARJA TÄN. 13, TEL. 24-28

SINDI KALEVIVABRIKU ÜHISUS

**END. WÖHRMANN & POEG
SINDIS, PÄRNU LÄHEDAL
ASUTATUD 1834. AASTAL**

JUHATUS: TALLINN, S. KARJA T. 13. TEL. 5-75 JA 22-29.

LADUD: TALLINN, SUUR KARJA TÄN. 13. TEL. 2-41 JA 24-66.

OSAKONNAD VÄLJAMAAL:

**RIGA, GREHZINEEKU EELA 12 KOVNO, SCHLOSS-STR. 2-a
HELSINGI, MIHAELSGATAN 19**

TRIKOO- ja SUKAVABRIK

O. KILGAS

Tallinn, Prii t. 3 Telefon 2-23

**ESIMENE MEHAANILINE
TRIKOO- ja SUKAVABRIK
EESTIS**

Valmistab puuvillast ja villast trikood kangastena,
trikoo meeste- ja naisterahva pesu, trikoo laste
ülilinde, sukke ja sokke ning igasugust villast
ja puuvillast kujutud kaupa

Kaup nägus ja vastupidav

Hinnad mõõdukad Müük ainult engros

Prière de rappeler dans les demandes „Meie Turg.“

Väärnähtuste vastu võitlemiseks kauba- saadetiste saatmise korras.

Tolliaktide kokkuseadmise kord praeguses tolliseaduses ja selle puudused, laevadest vigastatult väljatulnud ning rikutult ja kadumaläinud kaupade puhul (tolliseadus § § 66 ja 75).

Tolliseadustiku § § 66 ja 75 käsitatakse aktide kokkuseadmise korda juhustel, kui kaubad vigastatult, lõhutult, milles osa puudub, või rikutult laevast välja tulevad. Et aga eelnimetatud paragrahvid puudulikult ja ühekülgsest kokku on seatud, siis võimaldavad nad mitmesuguste väärnähtuste arenemist, mis siinsetele kaubasaajatele aasta jooksul miljoni kahjusid kaubarikete, puudujääkide, kadumaminekute jne. näol sünnitab. Tollivalitsus, kui tegelik kauba vastuvõtja laevast, peaks siis ka otsejoones kaubaomaniku asetäitja ja selle kasude kaitsja olema. Sellest seisukohast välja minnes oleks aktide kokkuseadmise peaohtarve see, et aktidest näha oleks, kuivõrd ja missugustel põhjustel on laevas vigastused ja rikked esile kutsutud, kas hooletuse, kuritahtluse või looduse jõudude tegevuse tagajärjel, — see nõuab aga aktide kokkuseadjalt põhjalikku asjatundmist merekauba-veo alal.

Eeltähendatud nõudmine on aga praeguse aktide kokkuseadmise korra juures täiesti kõrvale jäätud. Kuna tollivalitsus aktide kokkuseadmisel *laduhoidja* seisukohale on asunud, ära näidates vastuvõtmise aktis, et kaup tuli vigastatult tollilattu, sellega on siis ka tollivalitsuse ametnikkude seljatagune kindlustatud kauba omaniku vastu, — kauba omanikul sel juhusel ei jää muud üle, kui õlgu tänuilik sellegi eest, mis veel mitmekordsetest „soomustamistest“ üle on jäänud, kuna kauba seisukorda, milles kaup tõeliselt laevast välja tuli,

see kuidagi veel ei tõenda, mis ladus järel on. Tollivalitsuse, sadama ja börse artelli vahelise lepingu põhjal on kõigi kaupade laevast vastuvõtmine, ladus hoidmine ja muud toimingud tollivalitsuse poolt sadama ja börse artellile üle antud, samuti ka aktide kokkuseadmine. Sellega rändavad siis kõik nõnda nimetatud „aktis“ olevad kaubad laeva juurest tolli lattu, tollivalvuri märkusega saatekirjal (jarlikil) „nii mitu aktis kohta on laevast saadetud,“ seatakse siis pikema või lühema vaheaja järele ladus akt kokku, korjatakse allkirjad ja lõpuks ka eelrevideerimine vastava lao (revidendi) poolt. Kogu vahepealse aja on aga kaup täiesti „linnuprii“ ja laduhoidjate südametunnistusest ärarippuv. Et aktide kokkuseadmine praegusel kujul Tallinna sadama ja börse artelli sisemiseks asjaks on kujunenud, siis saadakse ka aktis oleva kauba kaal soovi mööda. Et akt kokku seatakse ladus peale laevast kauba äravii- mist, siis kirjutab ka laeva adre- saat rahuliku südamega niisugusele aktile kapteni eest alla, teades, et niisugusel puhul ei saa laeva vastu- tavaks teha kadumaläinud kauba eest. Sellepärast on ka laeva seisukohalt niisugune aktide kokkuseadmise viis väga soodne: on juhtumisi, kus allkirju korjatakse paar nädalat peale laeva väljaminekut. Eelpool tähendatud põhjustel ei ole laevadel kunagi ainelist kulu karta ja sellepärast ei hooli ka laevad suuremat kauba puutumatuses; eriti Saksa laevad sammuvad selles asjas eelfrondil ja

(Järg lk. 358)

H. WEIDEBaum

TALLINN, VANA POSTI TÄNAV 7.

KÖNETRAAT 18-33.

MÜÜB LADUST:

„Diamond Prince“

ja

„Alminko - Patent“

JAHU,

suhkrut, riisi, kohvi,

teed ja manna.

ESIMENE EESTI KINNITUSE SELTS

.....
Peakontor
ja juhatus
Tallinnas
Lai tän. nr. 1
(omas majas)
.....

.....
Agentuurid
linnades,
alevites
ja
:-i maal :-i
.....

TULEKINNITUS

KLAASIKINNITUS

KODULOOMADE KINNITUS

õnnetuste, haiguste, katkude ja varguste vastu

MURDVARGUSE VASTU KINNITUS

ELU JA KAPITAALIDE KINNITUS

⌋ Kinnituskaksud ja kinnitustingimised soodsamad, kui teistes kinnitusseltsides.

Say you saw it in „Meie Turg.“

Õlletehase sissesead.

Õlle ümbervalamise aparaadid.

Kirjutanud A. Payen, inseneer — õlletehase direktor.

Kogu maailmas tarvitatavat käärimist jookide hulgas on õllele, samuti kui veinil, erilise tähtsusega koht ning Pasteur'i süremata tööde läbi näis see iseäranis hügieeniline jook, mis oma alguse kõige vanematel aegadel saanud, oma valmistamise praktilise tööstuse mõjukonnast vabanevat, et umbes poolsada aastat tagasi teaduslikuks tööstuseks saada.

Kõik valmistamise ajajärgud täienduvad päev-päevalt ning kõik ümbertöötamise imed uuritakse erilistes koolides Nancy's, Pariis'is ja Donai's, selleks, et saadusi paremateks teha, neile suuremat vastupidavust anda muudatuste vastu, mis nende maitse omadusi, nende selgust, millised omadused tarvitajate poolt nii väga taga nõutakse, rikkuda võiks.

Ilma et valmistamisse enesesse tungida tahta, mis meile vabaksjätud ruumi piiridest üle ulataks, on siiski tarviline tema peajooned ära tähendada, et tarvitajale teadmist anda kogu töö kohta, mida õlle valmistamine nõuab ja peaasjalikult — kõige piinlikuma pisielukatest puhastamise kohta, millega seda jooki ümbritseada tuleb seks, et turule lasta tervet saadust, mis meelitab maitset ja silma oma kullakarvalise värviga, oma täielise selgusega ning oma peene ja püsiva vahuga.

Õlu seisab koos veest, linnaketest, otradest ja humalast. See on võib olla ainuke jook, mis kõige vähem järeleaimamisi võimaldab, milliseid tähele ei panda, nagu see järeelvalve asutuste laboratooriumides toimepandud rohkearvulistest analüüsides järeldub.

Tähendab — odrad tehakse linnakseteks, see tähendab, kutsutakse esile toore odra idanemise algus. Kui oldakse jõudnud selle idanemise staadiumini, pannakse selle protsessile piir seeläbi, et tera linnaksekuiutamise kappides ära kuivatatakse, mille otstarbeks on temalt peaaegu kõik temas olevat vett ära võtta ja seda otra, mis sel silmapilgul linnakseteks saab, kergemini peenekshõrutavaks ja paremini alalhoitavaks teha. See idanemine on tingimata tarviline talitus, sest tera sisemine koosseis on muutunud ja seemne sisemuses on uus produkt tekkinud, mida „diastase“ nimetatakse. (Diastase on vedelikus sulav käärimise produkt, mis substantsi sisu muudab (*Tõlkija märge*). — Kuid sellel „diastase'il“ on veider omadus tera kesta sisalduvat tärklist omakorda suhkruks muuta sooja vee abil, mille temperatuur 60 kuni 75 pügalat on sajasse ossa jaotatud kraadklaasi järgi.

Üldiselt seisab õllepruulija töö selles, et neid linnakseid jämedaks jahuks teha ja tema suhkrustamist toimetada kastmise läbi sooja veega, millel transformeerimiseks tarvisminev temperatuur on.

On selge, et see talitus, mis alguses lihtne paistab, kaunis keeruline on, sest linnaksete muutmise temperatuurid produtseerivad mitmesuguseid suhkruid, millest ühed käärimisvõimelised on ja käärimise juures ära auravad ning teised progressiivselt vähemal määral kuni nullini. Et mitmesuguste suhkrute või ekstraktide õiget proportsiooni kätte saada, peab

(Järg lhk. 362)

Mitte viivitada.

(*Algus Uhk.* 322)

mis meie kaubandus-tööstuspoliitikale muidugi mitte kasuks ei ole. Sellega on ka seletatav see kärsitus, millega kogu riigi kaupmehed ja töösturid kaubanduskoja elluviimist ootavad. Iseäranis kui mõne provintsi kaupmehega kokku juhtud, on esimene küsimine harilikult ikka: millal tulevad kaubandus-tööstuskoja valimised? Ja ongi otsekohesed põhjused huvitatud olla. Ärid on teatud maksud koja heaks ammugi juba maksnud, kuid koda ennast ei ole ikka veel olemas.

Et valimiste eeltööd teatud aega nõuavad ja et valijate nimekirjad vähemalt 40 päeva enne valimisi avaldatud peavad olema, siis ei saa valimisi muidugi mitte päevapealt ette võtta, kuid seda peaks tegema siiski nii kiires korras, kui vähegi võimalik. Meie arvates ei tohiks valimistega igatahes kauem viivitada, kuni septembrikuu alguni. Siis algab juba sügisene tegevushooaeg peale, ja äriinimesed, kes ehk suvel ühel ja teisel suvepuhkusel olid, kõik jälle oma kohtadel, nii et valimised täielise osavõttega ärapeetud võivad saada.

Igatahes — valimistega mitte pilkugi viivitada!

A/s „EXTRAKTOR“

TAIMEVÕI ja ÕLIDE VABRIKUD
TALLINN, TELLISKIVI T. 9. KÖNETR. 29-03

Valmistab ja pakub austatud jällemüüjatele ning
tarvitajatele

TAIMEVÕID
„EXTRA“ ja „PRIMA“

Iseäralikult puhastatud ja maltsevat PÄEVALILLE ÕLI
Seebivabrikutele puhast, ja puhastamata KOOKUS-
RASVA

LINAÕLI, VÄRNITSAT j. m.

Järelepärimistel nimetage „Meie Turg'i.“

Mõnda kunstväetisest ärimehe tööpõllul.

Ärireklaam.

Meie päevil ei tarvitse enam tõendamata hakata, et reklaam on abinõu ostuhimu tekitamiseks. Terve sõjavägi leidlikke päid töötab üle ilma alatasa hiigla reklaamiaparaadi kallal, tehes lõpmata pingutusi uute ideede leidmisel ja elluviimisel. Kord oli igatahes aeg, mil arvamisel oldi, et reklaam välja suremas on; see oli tõsine ülemineku ajajärk mineviku reklaami juurest tänapäevase reklaami juure. See ülemineku ajajärk kestis nii kaua, kui arusaajad ja kaugemale nägijad ärimehed kunstiliste kalduvustega, samuti ka kunstnikud ärilise mõtteviisiga mõtte peale tulid reklaami kunstiga ühendada.

Kuna varemalt arvamine valitises, et ainult teistest üle kisendamisega tähelepanu võita võib, selgus reklaami ja kunsti ühendamisel peagi, et sellest „abielust“ väga õnnelik paar võib saada. Sest kartus, et kunst ei suuda reklaami enese juure üles tuua, vaid et ta ühinedes reklaamiga paratamatult hukkuma peab, — osutus ilmaaegsena.

Ka lai mass, kes senini reklaamis ikka midagi alaväärtuslist, valet ja petmiskatset oli näinud, hakkas varsti reklaami maitserikkuse vastu huvi tundma. Arusaamine, et reklaam on kunst, võttis ikka rohkem maad, samuti ka äratundmine, et reklaami valdamiseks tarviline kindel tahe ja püsiv uurimine.

Pildikunst oli loomulikult reklaamile kõige lähedasem. Oldi alguses rahuldatud ainult plakaatidega, mis aga kunstilise väljatöötamise suhtes puudulikud ja tekstiliselt nõrgalt kokku seatud, millel ei olnud kuigi suurt tõmbejõudu. Ei tabatud ikka seda salapärast tõmbejõudu, mis reklaami mõjurikkaks teeb.

Pikkamööda mindi üle kaupade pildistamise peale, mis silmale meeldiv ja ühtlasi ka õpetlik; neid pilte lisati ostjale kauba juure. Ostjad hoidsid need pildid alal, sest kahju oli neid hävitada. Kuna need piltkaardid kasvatusliku lipukirja all ostjatele laiali laotati, siis tekkis publikumis peagi kire neid korjata. Sarnane vastuvõtt kannustas peagi ärimehi ja kunsnikke elavamaks tegevuseks sellel alal.

Tõelise evolutsiooni reklaami alal kutsus välja alles uulitsaplakaat, kuid ka see ei leidnud omale alguses õiget nägu ja oli rohkem pilt kui plakaat.

Puhas kunstiline plakaat on õige vanast ajast pärit, ta sünnikoht on Jaapan, kus kunstilised plakaadid juba aastasadasid tarvitusel on. Moodsa plakaadi esimeseks pioneeriks Euroopas võiks küll nimetada Prantsuse kunstnikku Cheret; temale järgnesid varsti ka teised Prantsuse kunstnikud, nagu Steinlen, Grosset, Toulouse-Lautrec jne. Alguses vaatasid kunstnikud kaastöö peale reklaami alal halvakspanevalt, ja läks enne hulk aega ning energilist võitlust, et sellest eelarvamisest vabaneda. Ka publikumi ei vaimustanud alguses uus sihtjoon reklaamkunstis ja esimesed plakaadid ei võitnud ei kuulsust ega kiitust, vaid tõid nende loojaile ainult mõnitusi ja valju arvustust. Sellejuures tekitasid aga plakaadid ka vaatamisrõõmu ja ärimees taipas peagi, et plakaatidele osaks saanud arvustus ja vastuseisimine nende väärtust reklaami mõttes aina tõstab. Ärimees tuli äratundmisele, et plakaat kui niisugune vastab reklaami põhimõtetele: kõita tähelepanu, tekitada

huvi! Sellest peale hakkab kõik, mis puutub reklaamisse, hiigla hüpetega ülespoole minema.

Edasi vaatleme kuulutusi perioodilistes väljaannetes. Kuigi oma iseloomu poolest enam piiratud, kui plakaat, on ta siiski viimaste aastate jooksul suuri edusamme teinud. Trükikirja valmistajad võistlevad uute stiilsete kirjade ja ladumismaterjalide leidmises, samuti pannakse suurt rõhku lao väljanägemise peale.

Publikum on ruttu harjunud vastu võtma kunstreklaami ja on jõudnud veendurusele, et reklaam ühinedes kunstiga ainult võitnud on. Tänapäev saadakse juba aru sellest, et plakaat ainult siis oma otstarvet võib täita, kui ta kõiki küsimise alla tulevaid olukordi ja elemente arvestades kunstniku poolt otse eriliselt ülesandeks on valmistatud, sest et ainult kunstnik, kui looja, probleemi omapäraselt ja huvitavalt la-

hendada suudab. Kunstreklaam saavutab edu ainult siis, kui reklaami tellija, kunstnik ja töökoda, kus reklaam valmistatud peab saama; selle kohta täielikul selgusel on, et reklaam või plakaat iial mitte eesmärk ise ei ole, vaid ainult abinõu eesmärgi kätte saamiseks.

Seepärast on hädasti tarvilik, et tulevikus kõik vaimustvaesed andeta kaastöötajad reklaami alalt kõrvaldataks, ning ainult need jõud tööle rakendataks, kes tõeliselt on kutsutud looma kunstreklaami töid, millel ei puuduks need omadused ja tunnused, mis peavad olema ühel mõjuval ja kütkestaval reklaamil. Suuremad ja tuntumad kunsti- ja graafika töökojad on sellest ammu tarvilised järeldused teinud, võttes kaastöötajateks ainult tõsiselt kunstnikke, kes ühtlasi ka sellest aru saavad, et kunstinõue end reklaami

(Järg lk. 374)

Die beliebten Pakete

liefern wir für nur 10.— Goldmark

==== Portofrei ins Haus. ====

Pakete **A** enthält:

500 Haarlemer Blumenzwiebeln in der schönsten Sorten wie Anemonen, Begonien, Gladiolen, Lilien, Montbretien, Ranunkeln u. s. w.
500 dieser schönen Sorten für nur G.-M. 10.—

Pakete **B** enthält:

100 Stauden in 20 Sorten mit Namen wie Astern, Chrysanthemums, Coreopsis, Delphinien, Iris, Lupinus, Papaver, Pyrethrum, Phlox, Paeonias u. s. w. 100 dieser ausgesuchten Stauden für nur G.-M. 10.—

PAPENDRECHT & Co.

BLUMENZWIEBELN und STAUDEN KULTUREN
HILLEGOM (HOLLAND).

Bei Anfragen beziehe man sich auf „Meie Turg.“

Automobiili 25-aastane hõbepulm.

Ameerika automobiili hõbepulm, mis New-Yorgis ühenduses hiigla näitusega hiljuti ära peeti, oli tööpoolest suureks ajalooliseks sündmuseks. Lühikese ajaga, nagu seda on 25 aastat, on küll õige vähesed tööstusharud kaubanduse peale sarnast hiigla mõju avaldada suutnud, sellejuures ümber luues terve inimkonnasotsiaal- ja majandusliku elu tingimused, nagu seda on teinud automobiilide tööstus. Oma arenemises on ta kaugele seljataha jätnud veerandsaja aasta versta-posti, mis ta olemise kestust märgib.

Kui mõelda, et 1895. a. automobiilide produktsiooni rekord oli — 300 masinat, mis oma väljanägemise poolest ja puuduliku konstruktsiooni tõttu vaevalt automobiili nime väärised, siis peab küll imestama selle määratu edu üle, mida on saavutanud tänini see järjest edenev tööstus. Alles 1899. a. peale hakkab automobiilide valmistus tõelise tööstuse ilmet kandma. Selle aasta sõidautode suurmüügi väärtus ulatab juba umbes 5.000.000 dollari peale. Järgnevatel aastatel kasvas protduktsioon hiigla sammul, kuna aga suurmüügi hind seisis paigal kuni 1919. aastani. Siit peale algab kiire hindade langus. 1920. a. jäi hindade langus külmetuspunkti peatama, kuna aga produktsioon kaugeltki veel oma keemispunkti polnud tõusnud. 1923. a., s. o. produktsiooni aastal, oli suurmüügi väärtus ainult 7% alla 1920. a. hindade.

1899. aastal ettevõetud registreerimisel leiti, et ühisriikides 57 tööstusettevõtet valmistavad mootorsõiduriistu, millistes ettevõtetes kokku vähe üle 2000 inimese tööd leidsid ja mille kapitaalide kogusumma

oli umbes 6.000.000 dollari. See lapsekingades olev tööstus on aga 25 aasta jooksul võrsunud nii kaugele, et praegu sellel alal töötavad Ameerika ühisriikides 237abrikut, milles leiavad tööd üle 300.000 inimese ja missugustesse ettevõtetesse on mahutatud enam kui 1.500.000.000 dollari. Aastane valmistus on keskmiselt 4.000.000 sõiduriista, mille koguhind ümarguselt 2.000.000.000 dollari. See on praegu kolmas suurtööstus Ameerikas, kuid on suurem kui kogu ülejäänud maakerat autoproduktsoon kokku.

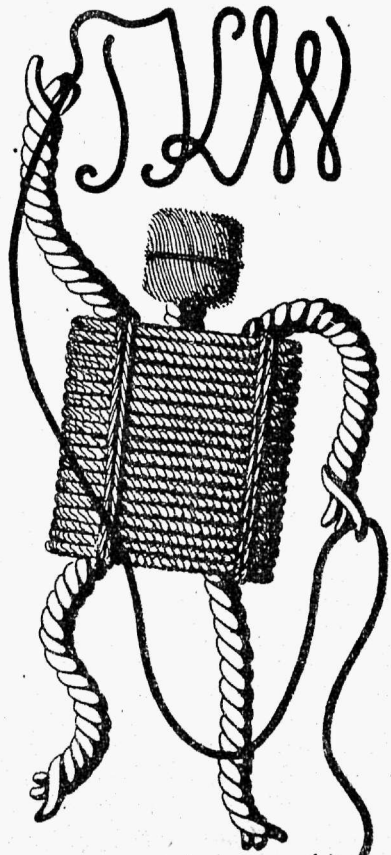
1924. a. maksid selle tööstuse ettevõtted ja auto tarvitajad Ameerikas maksusid kogusummas üle 500.000.000 dollari. üle 16.000.000 mootor-liikumiseabinõu on registreeritud Ameerikas, kuna ülejäänud maakera osadel kokku kõigest 3.000.000, millest on tuntav osa valmistatud Ameerikas.

Kuna automobiilide tööstuse tõus omakorda tekitas uusi tööstusi, nagu osade ja abinõude valmistamine, autokummide, klaasi ja õli tööstused, siis on automobiilide tööstus praegu kaevanduste saaduste, metsamaterjalide ja paljude muude saaduste kõige suurem tarvitaja Ameerikas. Nende kõrvaltööstuste all, mis automobiilide valmistusega seotud, on Ameerikas ümarguselt 500.000.000 dollari kapitaal. Selle kõrvalproduktsiooni väärtus 1923. aastal oli kogusummas üle 82.000.000.000 dollari. Selles summas oli 450.000.000 dollari eest uusi osasid, mis arakulunute vastu ümber vahetatud.

Kummi-, klaasi- ja õlitööstus olid olemas juba ammu enne automobiili ilmumist, kuid viimase suur edu lõi pahempidi kõik nende tööstuste senised kogemused ja iseloomu. 1900.

aastal tarvitas autotööstus veel vähemärgatava osa sisseveetavast toorest kummist. Kuid juba aastal 1910 tarvitas autotööstus 10% toorest kummist, missugune tarvitus siit peale aast-aastalt kiiresti kasvab. 1923. aastal tarvitas autotööstus juba 83% kõigest sisseveetavast toorest kummist Ameerikas, ja 67% kogu ilma kummitarvitusest.

Kokku võttes arvusid sellel tööstusalal 25 aasta jooksul, näeme, et valmistatud on üle 18.000.000 kergsõidu auto, mille suurmüügi väärtus kokku ulatab üle 11.300.000.000 dollari. Sellest koguarvust on umbes 5 miljoni autot valmistatud 1915—1918 sõjaaastatel ja 11.000.000 peale sõda, aastatel 1919—1923. Nende autode suurmüügi väärtus oli vastavalt 3.200.000.000.000 dollari ja 7.600.000.000 dollari.

Aktsia-selts
Tallinna
Kõievabrik

John Carri pärijad

Klopli tän. 19. Tel: 12-79

Soovitab ladust
ja tellimiste peale
kõiksugu:

kõisa, nõõre,
trosse.

Renault
autod

„Swift“
„Simson“
jalgrattad

Auto, jalgratta
ja mootorratta
kummide ja osade
ladu

Konzentra
Aktsia-Selts
Tallinn, Pikk t. 39.

Numbrid.

Erik Landén.

Ükskordüks paksule paberile trükitud ja aabits tuntud kukepildiga kaanel, need mõlemad on meile kõigile unustamata mälestused õrnest nooruseast. Nad on sümboliks väljendusabinõude mõlemale suurele grupile — numbritele ja tähtedele — milledega meil hiljem igapäevases elus iga sammu peal kokku puutuda tuleb. Meie õppisime tähtedest sõnu ja lauseid ja numbritest arvusi kokku seadima. Kuid need arvud olid alles „poolsaadused“, mida edasi tarvis oli ümber töötada. Neid ümbertöötamise protsessi nimetati: liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine, mis edasi arenedes järjest ikka keerulisemad nimetused omasid, kuid mis lõppude lõpuks siiski muud midagi ei olnud, kui nelja peategevuse mitmesugused kombinatsioonid. Paber ja sulg ühes tarvilise osa terve mõistusega, millega iga inimene varustatud, olid ainukesed käsitada olevad abinõud. „Time is money“ oli üsna selgusetu mõiste, ja arvamismasinaid tuli pida „keelatud viljaks“, kui nende olemasolu kohta üldse aimu oli.

NUMBRID JA ÄRIMEHED.

Kooliaegsed numbrid ei ole oma väljanägemises mitte muutunud, aga nende sjsu on ärimehele, s. o. just otse Teile, koguni teiseks saanud. Nad ei ole enam mitte ainult teoreetilised ülesanded selleks, et Teie matemaatilisi võimisi proovida. Nad on nüüd Teie igapäevase töö tulemuse avaldus, nad astuvad Teile igalpool vastu, Teie raamatupidamises, Teie kalkulatsioonis, Teie statistikas jne. Üksikud numbrid ütlevad Teile siiski üpris vähe, alles siis, kui Teie numb-

rid ja arvud kokku seate, toovad nad Teile tõeliselt käsu.

Niisugune numbrite ülesannete kokkuseadmine ei ole aga suuremalt osalt muud midagi, kui puhtmehaaniline arvamistöö, s. o. liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine väga mitmesugustes kombinatsioonides.

Teie kogu olemine põhjeneb lõpuks sellel, et Teie arvata võite, ja et Teie õieti arvate.

Nii on Teil igapäev terve hulk tähtsaid arvamisülesandeid lahendada. Kas olete tutvunenud teravmõistelistele mehaanilistele abinõudega, mida praegune moodne masina ehitustehnika pakkuda suudab?

TÖÖJAOTUS.

Äri omanik ei suuda mitte üksi kõik tööd ära teha, ta peab enam ehk vähem mehaanilise osa oma abiliste hooleks jätma ja ise piirduma ainult ülemise juhtimisega.

See, kes näiteks, kalkuleerib ehk mõnda statistikat kokku seab, ilma ühtegi teist abinõu, kui ainult sulge selle juures tarvitades, see ei kasuta mitte üldiselt tunnustatud tööjao- tuse põhimõtet. Ta teeb kõik ise, selle asemel, et oma peaaegu hoida ja „terasest aju“ — arvemasinat — puhtmehaanilist osa käesolevast tööst teha lasta.

EI OLE AEGA.

Teie olete kindlasti seda ütelust sagedasti oma kontoris enam ehk vähem sõbralikul toonil lausunud kuulnud, selle järele, kui suur hulk tööd ütleja osaks oli langenud, ehk kui suur tema vastutus selle juures oli.

(Järg lhk. 371)

1000

autobiili, veoautot, mootor-
ratast, taksomeetrit
igasuguseks otstarbeks
uued ja pruugitud heas seisukorras.

Väga kasulikud ostuvõimalused! Teatage
meile oma tarvidustest!

W. BORKOVSKI

14, Chemin des Lacets, Sevres (S. et O.)
FRANCE.

Sooviteläbimüüki-eksporteerige!

*Võtame oma peale kapitaalivõimu-
liste esimesejärgu Eesti töösturite
ja äride esitusi Prantsusmaal*

===== Peaained: =====

Kilu

Sprotid

Kala

Kartulad

*Peale selle veel muud kaubad nagu
lina, liha, või jne.*

*Proovid ja hinnad ühes maksutin-
gimustega cif Havre*

W. Borkovski, 14, chemin des Lacets
Sevres (S. et O.) France

Kirjavahetus: Eesti, Vene, Saksa, Prantsuse ja Inglise keeles

Say you saw it in „Meie Turg.“

Uudised tehnika alalt.

Uudis pagaritele.

Juba ammu tuntakse tarvidust mitmesuguste vähemate pagaritööde vormimisel aegaviitva käsitsitöö asemel tarvitusele võtta masinaid. Alalise palga tõusu ja tööpäeva lühenemise tõttu on saanud hädatarviliseks aeglast ja kulukat käsitsitöötamist kõrvale heita ja neid töid toimetada mehaaniliselt kiirelt töötajate masinate abil.

Aga ka tervishoidliselt on kõigiti soovitatav, et taigen võimalikult vähe kätega kokku puutuks.

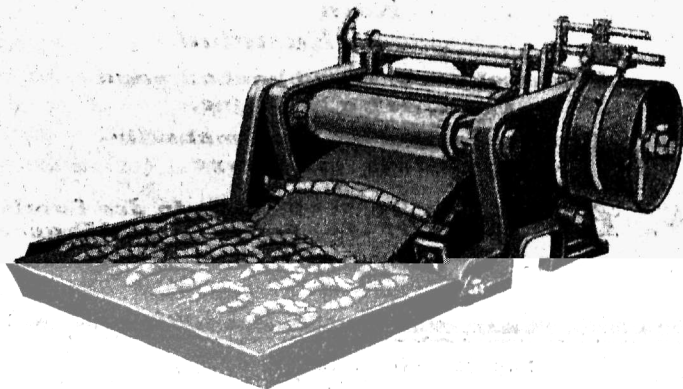
Hiljuti on müügilole lastud sarvsaia keerutamise masin. See on esimene sellesarnane laituseta töötaja masin ja väärib tõsist tähelepanu kõikide pagarite poolt, kes sarvsaia küpsetavad. Masin vastab täielikult kõikidele nõuetele, mida ühelt korralikult töötajalt masinalt üldse nõuda võib.

Masin venitab taigatükid tarvilises pikkuses välja ja keerutab need sarvedeks, ja nimelt niisugusel ilusal kujul, nagu seda ka kõige vilunum tööline teha ei suuda, ja selle juures on kõik sarved ühesugused, esimene täpselt samasugune kui viimane. Selle juures ei ole masin miljalgi tõrkuja, alati tarvitusvalmis, ja valmistab ühes tunnis 2000 kuni

2500 sarvekest, selle järele, kuidas nende suurus ja missugune taigen on. Masinaga töötades kulub ka jahu märksa vähem, nõnda et juba selle läbi masin end peagi makstuks teeb. Tervishoidlises suhtes on see masin ka õige suur samm edasi, sest et taigatükid masina abil venitatakse ja kokku rullitakse, nii et taigen kätega peaaegu sugugi kokku ei puutu. Masin on õige tugevalt chitatud ja vastab ka kõige suurematele nõudmistele. Laitmata töötamise eest võtab masina valmistaja igasuguse vastutuse enda peale. Samuti vastutatakse masina vastupidavuse eest ühe aasta jooksul, mil ajal vabrik kõikide nende osade asemele, mis korraliku töötamise juures rikki ehk katki on läinud, ilma hinnata uued saadab. Loomulik lintide kulumine on sellest muidugi välja arvatud.

Masin valmistatakse mitmesuguste jõuallikate jaoks, ja nimelt: mudel I käsitsi ümberaetav, mudel II mehaaniliselt ümberaetav, ühes kinnise ja lahtise rihmarattaga, mudel III külgeehitatud elektrimootoriga.

Pagaritööstuse erinäitusel Praagas arvati see masin kuldauraha vääriliseks.

MEHAANILINE
MÖÖBLITÖÖSTUS

M. PRESS

TARTUS
KARLOVA T. 69
KÖNETRAAT 8-01

SOOVITAB

JALUTUS-
KEPPISID

SUURES
VÄLJÄVALIKUS

— HOLSTINA RIIDEVÄRV —

Bielefeldist Saksamaal, kodus
tarvitada villase, puuvillase,
linase ja siidiriide värvimi-
seks, üle 30 isesuguse värvi.

— HOLSTINA RIIDEVÄRV —

on pakitud tina paberisse, ei
lähe niiskeks, ega kulvas ko-
has rikkke. On kaupmeestele,
kel pole ühesuguseid kuite
ruume, kõige kasulik. pidada.

— HOLSTINA RIIDEVÄRV —

on saada igas värvikaupluses.

Pealadu ja esitus Eesist:

ERNST BUHRE,

väliskauband. kontor Tallinnas,
Toompuiestee 3-14. Kõnetr. 8-91.

Et prantsuse autokummid MICHELIN
kõige vastupidavamad on,
seda teab iga autoomanik

Et ka jalgrattakummid
MICHELIN

vastupidavamad on kui
ükski teine, seda saab
kinnitada iga tarvitaja

Jällemüüjad! Varustage endid aegsasti
ainult jalgrattakummidega

Michelin

Teile kõrged protsendid ja kasulikud
tingimised

Vabrikuladu O-ü. „TARMO“
Tallinn, Veneturg 1 Kõnetr. 26-65

Meie tööstus-ettevõtetest.

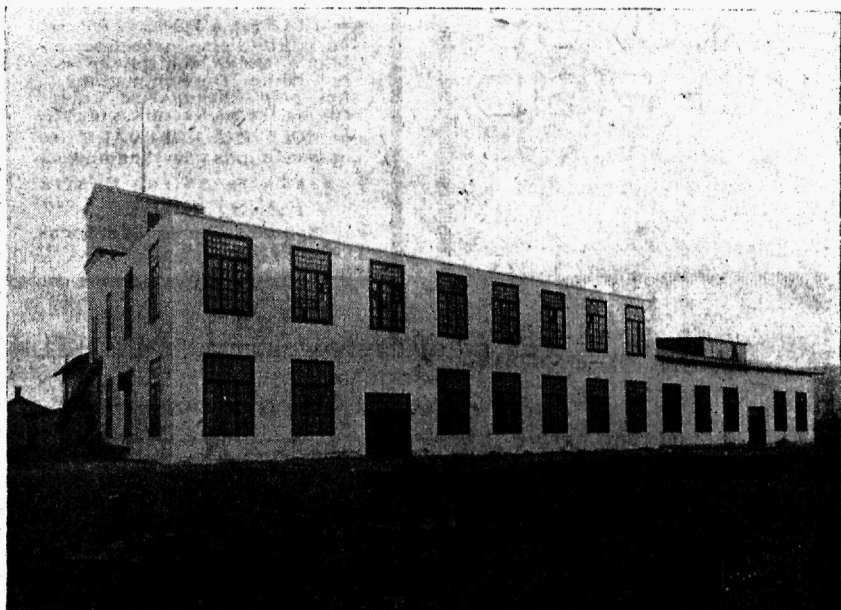
ÜLEVAADE A.-S. TALLINNA KÖIEVABRIK „JOHN CARRI PÄRIJAD“ TEGEVUSEST.

A.-S. Tallinna Köievabrik „John Carri pärijad“ asub Tallinnas, Kopli t. nr. 19; asutatud 1898. a. R. Mrongoviuuse poolt. Suurtööstuse ilme omandas vabrik 1901. a., mil selle tuntud Narva ja Tallinna tööstur John Carr ostuteel omandas, eesku-

Ropsimise jaoskond 8 ropsimise masina ja mitme sugemisharjaga.

Taku jaoskond 3 hundi, 1 karde, 2 lindi ja ühe 36-värtnalise ketruise masinaga.

Kanepi ketruise jaoskond, 3 lindi ja 12 ketruise masinaga.

Vabrikuhoone.

Julikud hooned raudbetoonist ehtas ja ajakohased masinad muretsetes. Aastate jooksul on vabrik masinate poolest veel mitmeti täiendatud ja niimoodi sisse seatud, et valmistada võib kõiksugu köisi ja nõõre, alates peenest sidumise nõõrist kuni kõige jämedamate laevatrossideni, mida iganes tarvitatakse.

Vabrikul on järgmised jaoskonnad:

Poolimisjaoskond, 4 poolimis- ja ühe korrutamisemasinaga.

Köiejaoskond, mis asub 155 sülla pikkuses hoones, ning on varustatud 2 suure köie- ja mitme vähema nõõrimasinaga.

Peale selle on vabrikul oma tõrvamiseaparaat. Tooresaineks tarvitab vabrik peaaesjalikult kanepit, kuid peale selle töötab mitmesugu-

(Jürg lhk. 344)

A.-S.
**„ROTERMANNI
 TEHASED“**

Endine Chr. Rotermann. - - Asut. 1829 a.

TALLINNAS

Jaama nr. 1. Tel. n-rid 34-01, 34-02, 34-03,
 -- 34-04, 34-05 --

OSAKOND NARVAS: Tallinna tän. 7. Tel. 64.

ESIMENE ja KÕIGE SUUREM
 moodsam uuema aja tehnik a nõuete
 järele sisse seatud

NISUPÜÜLI VESKI EESTIS.

Rukkijahu ja -püüli veskid. Auru kruubi-
 veski. Auru leivavabrik. Oma külmetus-
 maja.

NISUPÜÜLI sõredat, poolsõredat, pehmet,
 mannat. **RUKKIJAHU, rukkipehmet, kruubid,**
 tangud, kliid, loomajahu.

Kõrgeväärtusiline võitsimata kaup tehase
 templiga ja plommiga varustud kottides.

A.-G.
**„ROTERMANN-
 WERKE“**

Vorm. CHR. ROTERMANN. - - - Gegr. 1829.

REVAL

Jaama (Station-Str.) nr. 1. Tel. Nr. Nr. 34-01,
 34-02, 34-03, 34-04, 34-05.

FILIALE in NARVA: Tallinna t. (Revaler-Str.) 7
 Telef. 64.

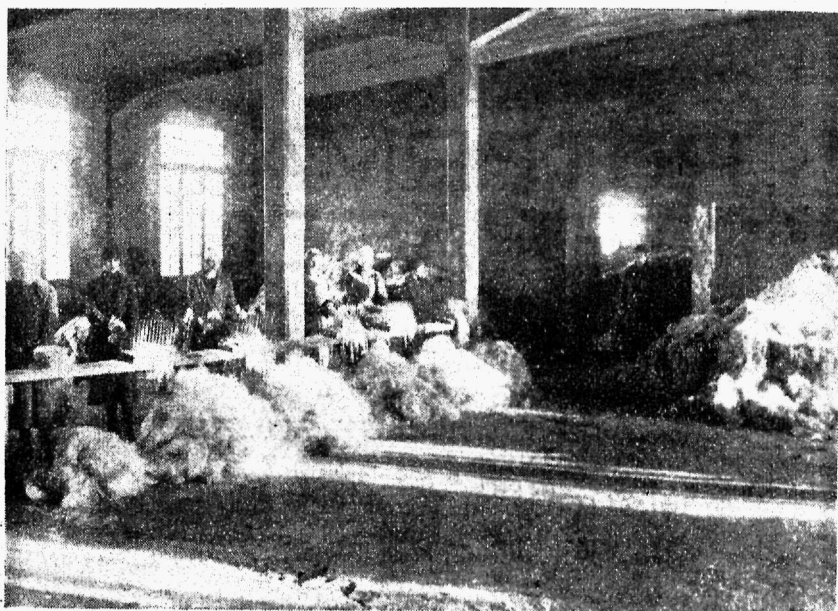
DIE ERSTE UND GRÖSSTE
 nach d. modernen Forderungen d. Technik
 eingerichtete

WEIZEN-MÜHLE IN EESTI.

Mühlen für Roggen-Schrot u. Beutelmehl.
 Dampf - Graupenmühle. -- Dampf - Brot-
 bäckerei. Eigene Kühlanlagen.

WEIZENMEHLE: griffig, halbgriffig, Bäckermehle
 u. Manna. **ROGGEN-Schrotmehl u.**
 Beutelmehl. Graupen, Grütze, Kleie, Futter-
 mehle.

Hochwertige unverfälschte Ware in Original-Säcken, mit Stempel u. Plomben der Werke versehen.

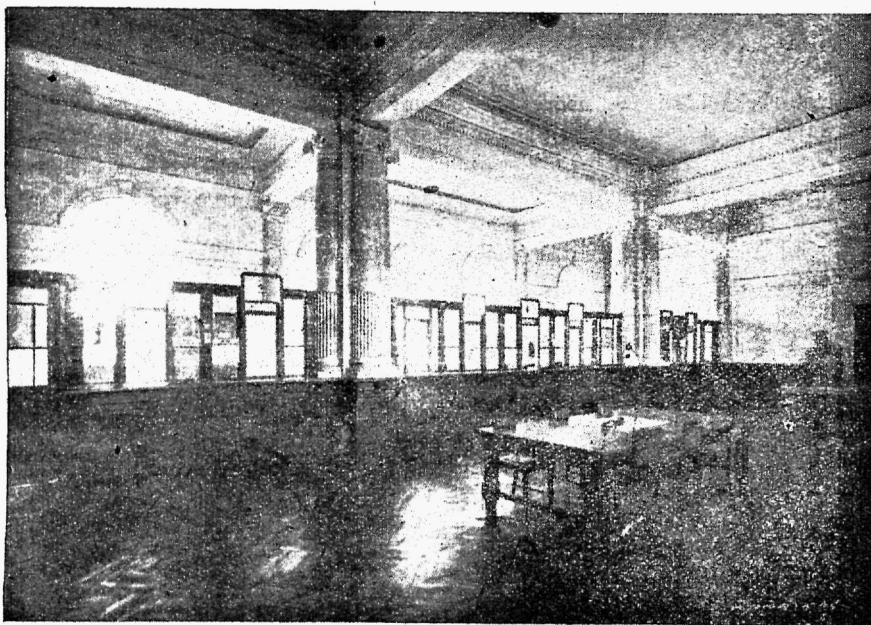
(Algus lhk. 342)

Ropsimise jaoskond.

Ketramise jaoskond.

(Järg lhk. 346)

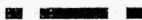
Operatsiooni saal.

EESTI PANK

TELEGRAMMI AADRESS: „EESTIPANK“.

Põhikapitaal Mk. 250.000.000.—

Tagavarakap. „ 148.041.776.50

Pank toimetab kõiki pangaoperatsioone kodu- ja väljamaal: võtab raha hoiule, annab laenu, diskonteerib vekslid, ostab ja müüb välisvaluutat ja väärtmetalle, annab välja maksutähti, võtab oma peale raha edasisaatmise ja dokumentide inkasso. Korrespondendid kõik suuremad väljamaa pangad. Operatsioonid Venemaaga Gosbank'a kaudu.

Prière de rappeler dans les demandes „Meie Turg.“

Meie tööstus-ettevõtetest.

(Algus lhk. 342)

seks otstarbeks kõisi ja nõõre Manilla kanepist, jutest, linast ja puuvillast.

Suurema osa tarvisminevast tooresainest (kanepi) saab vabrik Indiast ning tellib seda alati otse suuremate Londoni ja Hamburgi impordööride kaudu, samuti tarvitab

puuda köiekaupa valmistada, kuid turu kitsikuse tõttu on korda läinud peale ilmasõda keskmiselt kahekolmandikule sellest kvantumist ostjaid leida.

Rõõmustavaks nähtuseks on, et valitsuse asutused viimasel ajal ikka enam ja enam hakkavad kodumaa

Poolimise jaoskond.

vabrik suurel määdul Vene kanepit, mis üks parematest ilmas.

Kuna vabrik, nagu öeldud, tooresaine väljamaalt sisse veab, see väljamaa vabrikutel koha peal aga palju odavamalt käes on, siis sünnitab vabriku juhatusele küll palju raskust võistlus väljamaa vabrikutega, kuid on siiski suutnud suurema osa kodumaa turgu oma käes hoida.

Vabrik võib aastas kuni 25.000

köiekaupu tarvitama, mis oma väljanägemise kui ka vastupidavuse poolest väljamaa kaupadest sugugi maha ei jää.

Kütteks tarvitab vabrik läinud aastast alates põlevkivi.

Tööliste keskmine arv on 80. Praegu töötab 50 töolist.

Käesoleva aasta 1. jaanuarist on vabrik aktsiaseltsiks ümber moodustatud.

(Jürg lhk. 347)

OTTO HEINRICH KABER'I

kaalu- ja kassakapitehas.

KONTOR KÖNETR. 21-32, TEHAS KULIKOVI TAN. 2. KÖNETR. 21-68

VALMISTAB OMAS UUES TEHASES koige paremaid tugeva süsteemilisi KAALUSID ja KASSAKAPPISID. Erikaalud igal ajal teijgate soovi kohaselt odava hinnaga ja rahupeegses headuses. Haudteel saadetavad vanad kaalud TEMBELDAMISEKS ehk PÄ. RANDAMISEKS adresseerida ÜLEMISTE jaama.

Kontor ja kauplus — Raekoja platsil, Jegorovi uues majas

Meie tööstus-ettevõtetest.

(Algus lhk. 342)

EESTI TÖÖSTUSSAADUSED VÄLISMAADEL TURGUSID VÕITMAS.

Narvas asuv D. Sinoviev'i masinaehituse ja malmivalamise tehas, mis juba 1879. a. asutatud, on viimasel ajal rõõmustaval viisil oma valmistustele välisurgusid võitnud.

Enne sõda valmistas Sinoviev'i tehas peaaesjalikult suuri 42" läbimõõtrilisi torusid, mis Venemaal rohkesti tarvitajaid leidsid; sõja ajal spetsialiseerus tehas määkestade valamiseks. Eesti vabadussõja ajal, kui Narva sõja tallermaaks oli, pidi tehas ajutiselt oma tegevuse katkestama. 1923. a. algas vabrik uuesti oma tegevust ja uue tegevuseharuga; nimelt hakati valmistama keskkütte radiaatorisid. Selleks uuendati vabriku sisseseadet uuemate tehniliste abinõudega.

Sinoviev'i tehase radiaatorid leidsid Inglismaal suurt lugupidamist, kus neid Saksa vabrikute omadest paremateks peetakse. Ka meil Eestis on mitmed suuremad ehitused oma keskkütte tarbeks Sinoviev'i tehase radiaatorid tellinud.

Peale radiaatorite valmistab endist viisi ka torusid. Neil päevil on tehas Lätimaalt omale tellimisi saanud.

See kõik tunnistab, et Eesti metallitööstus, kui ta õieti ja asjatundlikult on korraldatud, suudab elujõuline olla ja oma saadustele ka väljamaa turkusid võita.

(Järg lhk. 370)

Vabriku märk

KODUMAA RIIDEVÄRVITÖÖSTUSE SAADUSED:

Kaltsemärgiga „**KARU**“ Kaltsemärgiga

VÄRVID: poolvilla, külmavee, villa.

PESUSINET: ultramarin, hõbekuulid, tabletid.

Vabriku märk

ESIMENE RIIDEVÄRVITÖÖSTUS EESTIS

TALLINNAS Suur Tartu maantee 30 TALLINNAS

Say you saw it in „Meie Turg.“

Näpunäited raadio-kuulajatele.

Robert Magill'i humoresk.

1934

Kui raadiot kuulata tahetakse, on soovitatav, kuid sugugi mitte hädatarvilik, muretseda endale raadio-aparaat.

Võib muidugi ka teiste inimeste juures kuulata. Aga kui seda tehakse, siis läheb kaduma see kõige ilusam löbu, mida ringhäälik pakkuda suudab, nimelt õigus võtta mõnda taskunuga, ehk saapanööpijat konksu, ehk konservitoosi avajat ja sellega aparraadi kallal nõnda kaua urgitseda, kuni see sädemeid pilduma hakkab. Meestel on poisikestega ja ahvidega ühine see ürgtunne, kõike koost lahti kiskuda ja järele vaadata, mis seal sees on.

Peale selle on kuulamine võõra aparraadi juures hädaohtlik. Aparraadi peremees annab oma külalisele harilikult pea ümber pandava kuulamisrõnga, kuid tahab seda aga kohe jälle tagasi saada.

Külaline peab seda löbu ainult veidike aega maitsta saama, aga mitte kõike kuulama.

Miski asi ei või inimest pöörasemaks teha, kui kedagi teist vaadelda, kes pooltola ilmega näol näis kuulavat midagi ilusat, mida sul enesel mitte võimalik kuulata ei ole. Ainult mõrtsukatöö on esimene samm nende tundmuste kergendamiseks, mis inimeste niisugusel juhtumisel valdab.

Kui keegi endale raadio aparraadi ostab, siis on see toiming midagi üna teistsugust, kui näiteks, mõne auto ostmine. Müüa ei kõnele mitte nõnda venitatud aristokraatlisel toonil ja ei paku ostjale ka mitte eht Türgi tubakast paberossi.

Seda ei osteta ka mitte nõnda, nagu mõni naisterahvas endale kübarat ostab, see tähendab, ei rännata kõige pealt mitte kõik teised jaoskonnad lä-

bi ja ei tulda siis mõne patentkeetjaga ja mõninga paari juhusliselt ostetud kinnastega kauplusest jälle välja.

Müüja on otsekohene ja avalik inimene ja käib ostjaga ümber nagu enesesarnasega. Ta oletab, et ostja raadiost niisama palju teab kui Marconi, ja räägib igasugu detektooriidest ja elektroodidest nagu iseenesest mõistetavatest asjadest.

Ja isegi siis, kui ostja temale selle häbistava tõsiasja selgeks teeb, et ostja transformaatori ja transformeerimise vahel mitte kriipsugi vahet teha ei mõista, ei ilmu tema näole mitte imestav-kaastundlik ilme, nagu inimesel, kes märkab, et tsitroni apelsiiniks peetakse.

Kõige iseäralisem on aga see asjaolu, et ta ilmiski ei püüa kõige kallimat aparraati, mis ladus olemas, ostjale peale sundida. Ta seletab üsna sõbraliselt, et isegi kahekümne-margalise aparraadiga üsna häid tagajärgi saavutada võib.

Selle inimsõbralikkuse taga luurab aga teatud kahekeelsus. Ta teab täpselt ette, mis edasi tuleb.

Ta teab, et inimene fanaatiliseks saab, niipea kui tal raadio pisielukas sees pesitseb, ja et ta niisugusele pikapeale kõik aparraadid, mis tal ladus olemas, maha müüb, kuni viimaks mõni hoolikalt töötatud, keeruline ja kallis aparraat omandatakse.

Detektor-aparraat ei ole mitte paha, kuid küünib aga harilikult ainult ühe paari peakuulajate jaoks. Tarvitaja kurdab oma häda müüjale, kuid see salakaval koi tõendab aga, tema olla arvanud, et ostja ainult üksinda kuulata tahab. Vana aparraati tagasi võtta ei tasuda vaeva.

Uus aparaat on küll parem, aga saavutused ei ole ikkagi veel niisugused nagu nad olema peaksid. Nüüd ostetakse teine aparaat, ja siis jälle teine, — sest müüja on suureks üllatuseks jälgile saanud, et ostja elumaja kõrval paar teist maja on, mis vastuvõtmist takistavad.

voltideks teevad, nii nagu mõni vana hobu rammuleemeks tehtakse.

Need voltid voolavad siis välja õhku, ja siis püüab igamees neid oma õhutraadiga kinni, mida mööda nad siis edasi jooksevad kuni sellesse kasti, mille eest nii palju raha oli maksetud.

K A U B A M A J A „SPORT“

Tallinn, Narva maantee 19. Kõnetraat 23-00.

Suures valikus kõiksugu spordi tarbed.

Jalgpallid.

Täielik saabaste ja ringade osakond.

Kalaasjandus.

Jalgrattad parem. väljamaa vabrikudest.

Koolidele, spordiseltsidele ja sõjaväeosadele hinnaalandus.

Viimaks on terve tuba nagu vanakraami pood täit topitud igasugu elektrilist krämpsi.

Kui inimesel mehaanika suhtes mõningaid andeid on, võib ta muidugi mõne marga kokku hoida, nimelt kui ta endale aparaadi ise valmistab. Selleks ei ole muud midagi tarvis, kui ainult treipink, monteerimistöötuba, jootmise kolb ja mõningad treiali tööriistad.

Raadio teooria seisab selles, et sädainimesed muusika oma vastuvõtutoas kinni püüavad ja selle elektri-

Selles kastis on teatud vedruvärgid, mis need voltid jälle muusikaks tagasi muudavad. Ei ole tarvidust, rohkem peensustesse tungida. Kui mina kellegile, näituseks, täpselt ära seletada püüaksin, et temal koguja kogumiseks ja kõvendaja kõvendamiseks on, ta ei usuks mind ikkagi.

Ilus asi raadio juures on see kerjus, kuidas endale aparaati ise valmistada võib, nimelt kui kellegil küllalt osavust on mõnda meest leida,

(Järg lht. 375)

Otstarbetu määrus.

(*Algus lhk. 258*)

mise vastu ei vaidle. Kuivõrd, näiteks, mõtetu on suurriide kaupe plombeerida, selleks väike lugu:

Mõni aeg tagasi tuli üks väljamaa laev Tallinna sadamasse. Väljamaa madrused olid kuulnud, et Eestis veel rumalaid küllalt olevat, kes salakaupa heal meelele ostvat, usus, et iga sugune väljamaa kaup kodumaa omast parem ja odavam. Ettevõtlikud madrused ostsid Sindi kaleviladust riide pakid (muidugi kõige odavama sordilisi) ja käisid seda siis väljamaa riide ja salakauba pähe müütamas. Müütasid Tallinnas, Rakveres ja isegi Narvas. Lõpuks kukkusid nad oma „salakaubaga“ sisse, ja siis selgus, et „salakaup“ ei ole Inglismaalt ega Itaaliast, vaid Eesti Sindi kalevivabriku odav riie! „Salakaup“ leidis väheteadlikkude kodanikkude keskel just sellepärast ostjaid, et kangal „plommid“ puudusid, kuna harilikult väljamaa riidekaup tolli plommidega varustatud. Ja selle peale ei tulnud keegi, et kavalad väljamaalased kohaliku Sindi kaleviga salakaubavedajate osa võisid etendada. —

Suurriidekaup ei ole salakaubana sissetoomiseks kuigi tänulik artikkel. Juba suure ruumivõtmise suhtes on teda raske varjata, tema hinnavahe ei ole nii suur, et salakaubitsemine end hästi ära tasuks, ja, lõpuks — temale on raske ostjaid leida, liiategi nüüd, kus meil villaseid riidekaupe enam kui vaja. Aga täita nõudmist, et kõik väljamaa riidetükid olgu tollimärkidega varustatud, on tegelikus elus otse võimata.

Väikelinnade ja maakaupmehed ei osta ise kaupe otse väljamaalt ega saa omi kaupe tolli pealt kätte, vaid

muretsevad oma kaubad suuremalt jaolt Tallinna suurärade kaudu. Suurärid lasevad muidugi oma kaubad kas tolli peal ehk ladudes tollimärkidega varustada. Kuid väikekaupmehed ei osta riidekaupe terve kangaste viisi, vaid üksikute tükidena, millele külge vahest 2—3 tolliplommi juhtub. Kergesti võib ette tulla, et selle tüki külge, mida väikekaupmees tarvitajale edasi müüb, tolliplommi ei satu, ostja aga selle tüki järgmisel päeval kaupluse tagasi toob, kas mõne vea pärast ümbervahetamiseks või wahetab lihtsalt mõne teisevärvilise riide vastu. Tarvitajate nõudmised on nüüd ju nii suured ja muutlikud! Nii võib peaaegu igas suuremas riidekaupluses 3—5 arsinalisi riidetükke leida, millel tollimärgid puuduvad. Ometi on need riided seaduslikul teel sisetoodud ja seaduslikus korras ka tollitud. Et neil aga plommid puuduvad, siis võivad need salakaubaks saada loetud ja kaupmehi võib salakauba hoidmise ja müümise eest vastutusele võtta.

Nii oli hilja aegu ühel Tartu kaupmel selles asjas suurem sekeldus ees, peasis ainult rahaministri vahelesegamisel ainult teistkordse tollimaksuga. Ka Pärnus on paaüst kauplusest ilma tollimärkideta riidetükke leitud, ja kaupmehed on ärevuses. Paljud väikekaupmehed hakkasid riidetükke ja reste, millel tollimärke külge ei jäänud, suuräridele, millest riie ostetud, tagasi saatma.

Sarnane seisukord on väljakanatamata.

Üleriiklise Kaupmeeste Liidu juhatus juhtis hr. rahaministri tähele-

V. Rigaer Ausstellung-Messe die Brücke zwischen West und Ost

**Anlässlich der V. Rigaer Ausstellung-Messe im Juli
d. J. erscheint in stark vergrößerter Auflage eine
Sondernummer d. Handels- u. Industrie-Zeitschrift**

„Latvijas Tirgotajs“

(„Lettlands Kaufmann“)

gegr. 1912

**Offizielles Organ d. wichtigsten Wirtschafts-
organisationen Lettlands**

**Günstigste und erfolgreichste Inserationsgelegen-
heit für alle, die ein Interesse für die Baltischen
Staaten und Russland haben**

Probeheft u. Kostenanschlag auf Wunsch kostenlos

Herausgeber und Verlag

Akt.-Ges. J. A. Kukurs, Riga

Lettland „Aspasia-Boulevard 10

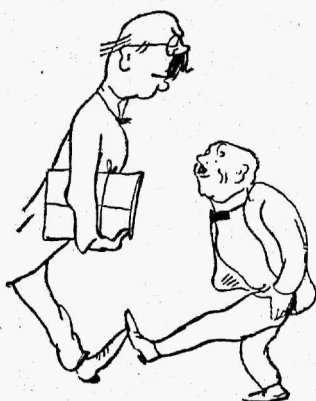
panu selle ebaloomulise olukorra peale, mis tollimärkide nõudmine tekitab. Rahaministri korraldusel anti küsimus seisukoha võtmiseks kaubandus-tööstuse ministeeriumi. Nõupidamistel, mida ühes ü. K. Liidu esitajatega seal toime pandi, võeti kaubandus-tööstuse ministeeriumis seisukoht, et tollimärkidest tulevad vabastada: 1) puuvillased kangad, mis tollitariifi § 187 p. 1 ja 2 nimetatud; 2) puuvillased kangad, mis tollitariifi § 188 p. p. 1. ja 2. nimetatud; 3) villased kangad, mis tollitariifi § 199 nimetatud. Salakaubaks ei tunnistata ega kuulu konfiskeerimisele 5—6 arsinased restid doppelt lina riidet ja kuni 10 arsinased restid ühelaiust riidet. Siidikaubad, samuti ka galanterie artiklid (sukad, pitsid, pesu jne.) kuuluvad ka tulevikus tollimärkidega varustamisele. Samane

määrus jääb maksma ka kosmeetika kaupade suhtes.

Kaubandus-tööstuse ministeeriumi seisukoht tuleb lõpulikule arutusele rahaministeeriumis, kus ka tollivalitsuse esitajad kaasa otsustavad. Just tollivalitsusel on käesolevas asjas kõige kaaluvam sõna ütelda. Kui tollivalitsuse esitajad salakauba veo hädaohtu endile kui kuradit seinale maalivad, siis võib olla, et etteparandused ja muudatused läbi ei lähe; on aga meie tolliametkond ise ka juba arusaamisele jõudnud, et asjata on otstarbetuid määrusi, mis kaubandusele ainult koormavaks, jõus hoida, siis ei ole põhjust arvata, et hr. rahaminister etteparandused kinnitamata jäta. Rahaministril on ju käesolevas asjas viimane sõna ütelda.

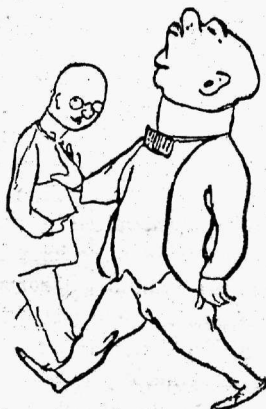
Nalja natukesed

1. „Tere hommikust, herra bürojuhataja.“

2. „Nüüd aga lähen ma vanamehe juure ja nõuan palgalisa.“

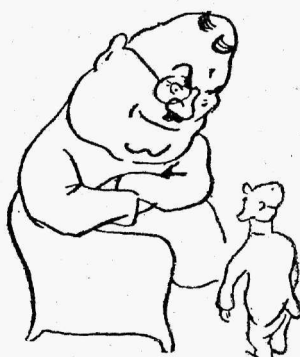
3. „Ei ole põrmugi aega; bürojuhataja laskis mind enda juure paluda.“

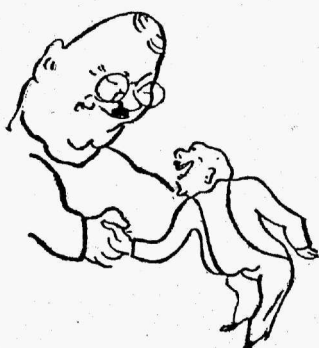
4. Kõigeväeline!

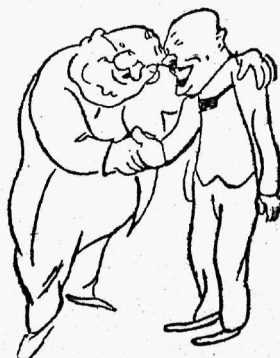
5. „Noh, mis on, Krause?“

6. „Ma tahtsin endale ainult lubada jutteda . . .“

7. . . . herrale peremehele sünnipäevaks õnne soovida.“

8. . . . rõõmustan alati selle üle, kui minu vanad ametnikud mind meeles peavad.“ — — —

9. Tagasitulek bürooilma.

10. „Ma ei tohi midagi avaldada, minu läbirääkimine peremehega oli täitsa salajane.“

Kaubandus-tööstuskoja seaduse muutmine.

(Algus lhk. 326)

Esimesse — panga- ja kinnitus-sektsiooni — kuuluvate ettevõtete tundemärgiks on nende iseloom, selle peale vaatamata, missuguse järgu äritunnistus nende pidamiseks on lunastatud. Sedasama tuleb tähendada ka kuuenda — laevasõidu sektsiooni kohta. Teistes sektsioonides on aga peaaesjalikult mõõduandev lunastatud äritunnistuste järk, mis ära määrab ettevõtte kuuluvuse ühte või teise sektsiooni. Ja siin peaaesjalikult peituvadki need väärarused liigitamises, mis tõelise eluga hästi sobida ei taha.

Nii moodustavad teise valijate liigi, kes oma esitajad vastavalt suurkaubanduse sektsiooni valivad, kaubandusettevõtte pidajad, kellel I järgu äritunnistus. Sellega on arusaadavalt tahetud asutada sektsioon, kus oleks esitatud ainult *suurkaubandus*. See oleks iseenesest muidu üsna loomulik, kuid seaduse väljatöötamisel on nähtavasti tähele panemata jäänud, et maksvate seaduste järele kõik *trahteriettevõtete* pidajad kohustatud on I järgu äritunnistused lunastama, mis läbi nemad ka arusaadavalt suurkaubanduse sektsiooni kuuluvad. Kui palju aga trahteripidaja suurkaubandusest huvitatud on, või selle kasude kaitseks välja astuda suudab, seda jätame iga lugeja enda otsustada. Esialgselt kokkuseatud valijate nimekirjade põhjal on aga 292 teise liiki kuuluvast valijast 151 trahteriettevõtte pidajat, sellega siis üle 50%. Selle järele oleks seda sektsiooni küll õigem trahteri- kui suurkaubanduse sektsiooniks nimetada. Suurkaubandus oleks selles sektsioonis küll vaevalt vääriliselt esitatud.

Kolmanda sektsiooni kohta, kuhu liikmeid valivad kaubandusettevõtete pidajad, kellel II või III järgu äritunnistus, tuleb tähendada, et selle koosseis ka otstarbekohane ei ole. III järgu äritunnistusega ettevõtteid tuleb meil lugeda väikekaubanduseks. See grupp koosneb peaaesjalikult nõndanimetatud vürtspoodnikkudest või toiduainetega kauplejatest, lihakaupluste, väikeste pudukaupluste pidajatest jne. Sellepärast ei või oletada, et meie oludes kesk- ja väikekaubandusel palju ühiseid huvisid võiks olla, iseäranis, kui arvesse võtta, et üks osa kaubanduslikke ettevõtteid II järgu äritunnistustega enam suur- kui keskaubanduse iseloomuga on. Nii-sugustel ettevõtetel ei või arusaadavalt midagi ühist olla väikekaubanduse ettevõtetega. Et lugu nii, seda tõendab ka elu ise. Tallinnas, näiteks, tegutsevad kaks kaupmeeste seltsi, ühte kuuluvad peaaesjalikult keskaubanduse esitajad, teise — väikekaupmehed. Kaupmeeste kongressidel ja teistel suurematel kaupmeeste koosolekutel on nende kahe organisatsiooni estajate vaated alati teravalt üksteisest lahku läinud ja ühist keelt ei ole millalgi leitud. Sellevastu töötavad suurkaubanduse ja keskaubanduse esitajad kõige paremas vastastikusel arusaamises üksteisega käsikäes. Meie oludes on kaubanduses kõige kandvam osa just keskaubandusel. Minnes valimistele väikekaubanduse esitajatega, saaks aga see kandvam osa üsna tagaplaanile surutud, sest kolmanda liigi valijatest, keda esialgsete nimekirjade järele arvu poolest kokku 4156, on 2874 valijat III järgu äritunnistus-

(Järg lhk. 356)

AEG ON RAHA!

SOOVITE

oma ettevõtte tutvustamiseks Eestis laiali saata ringkirju, kataloogisid või prospekte, siis tehke aadresside valmistamine ülesandeks

MEIE TURG'ile

.....
**LÖPP KÄSITSI
AADRESSIDE
KIRJUTAMISELE!**
.....

„MEIE TURG“
valmistab Teile tuhanded aadressid mõne tunni jooksul masinal

„ADREMA“,
Teie soovi järgi kas kõigile Eesti tööstus- ja äriettevõtetele, ehk ainult teatud erialade järgi.

NÕUDKE MAKSUTA
LÄHEMAID TINGIMISI!

**HELISTAGE
VIIBIMATA**

TEL. 22-08

**MEIE TURG'I
REKLAAMOSAKOND**

NARVA M. 50a/4.

Kaubandus-tööstuskoja seaduse muutmine.

(Algus *lhk.* 326)

tega ettevõtete pidajat, see tähendab, kogu sektsiooni saaks $\frac{2}{3}$ väikekaubanduse esitajaid, millega keskkaubandusel muidugi võimalus on võetud oma tähtsusele vääriliselt esitatud saada.

Edasi tuleb ilmsiks ebaloomulik nähtus IV ja V sektsiooni koosseisu juures. IV sektsioon esitab suurtööstust, kuna V — kesk- ja väiketööstust esitab. Valijate nimekirjade kokkuseadmisel selgus, et viiendama liigi valijate hulgas on rida tööstuslikke ettevõtteid, mille pidamiseks küll IV järgu äritunnistus lunastatud, kuid mida oma tähtsuse ja iseloomu poolest kesktööstuseks ei või lugeda.

Tööstuslike äritunnistuste lunastamisel on nende järk peasjalikult tingitud ettevõttes töötavate töölise arvust. Nii kuulub IV järku ettevõtte kuni 200 töölisega. Meie oludes tuleb aga juba ettevõtet, kus 100 töolist, suurtööstuseks pidada. Pealegi on praegusel kitsikul ajal paljud suured vabrikud oma töölise arvu märksa vähendama pidanud, näituseks töötab Peetri laevatehas praegu umbes 100 töölisega, mispärast sarnased ettevõtted praegusel ajal ka IV järgu äritunnistused on lunastanud. Sellega ei ole aga need ettevõtted oma iseloomu poolest ometi veel mitte väiketööstuse kilda langedud. Sellepärast ei oleks mitte õiglane IV järgu tööstustunnistusega ettevõtteid paigutada kesk- ja väiketööstuse hulka, kuhu kuuluvad vähemad mehaanikatöökojad, sepikojad, maalriärid, rätsepaärid, habemeajajad jne., missugustega esimestel ometi mitte kõige vähematki ühist ametihuvi ei ole.

Et kaubandus-tööstuskoja seadus ka laevaomanikkude valimise tsensuseks ja maksustamise aluseks laeva äritunnistust nõuab, siis ei ole laevaomanikud sellega mitte päri. Nimiten on laevaomanikud harjunud oma äritunnistuseks pidama nõnda nimetatud „lipupatenti“ ja maksustamist laevade netto registertonnide pealt, nagu see Vene ajal oli ja ka mujal meririikides kombeks on. Tagajärjeks oleks, et suur hulk laevaomanikke, kes protestiks äritunnistuste nõudmise vastu niisugused lunastamata jätnud, valijate nimekirjadest välja jääks, mis meie meriasjandusele kuidagi kasuks ei saa pidada.

Kõiki ülemal seletatud puudusi silmas pidades ei arvanud kaubandus-tööstuskoja elluviimiseks moodustatud ajutine komitee otstarbekohaseks valimisi enne läbi viia, kui seadus sellekohaselt muudetakse. Sest senise liigituse juures oleks sektsioonide koosseis õige ebaõiglane saanud, ja seda muuta oleks alles kolme aasta pärast uutel valimistel võimalik olnud. Sellepärast esitas ajutine komitee vabariigi valitsuse kaudu Riigikogule kaubandus-tööstuskoja seaduse muutmise seaduse, mis ka Riigikogu poolt tema viimasel koosolekul enne suvist vaheaega vastu võeti.

Muudetud seaduse järele kujuneksid liigid nüüd järgmisteks:

- 1) kõik pangad, krediitasutused ja kinnitusseltsid ning kinnitusühisused, kellel äritunnistus;
- 2) kaubandusettevõtete pidajad, kellel I või II järgu äritunnistus;
- 3) kaubandusettevõtete pidajad, kellel III järgu äritunnistus;

(*Järg lhk.* 365)

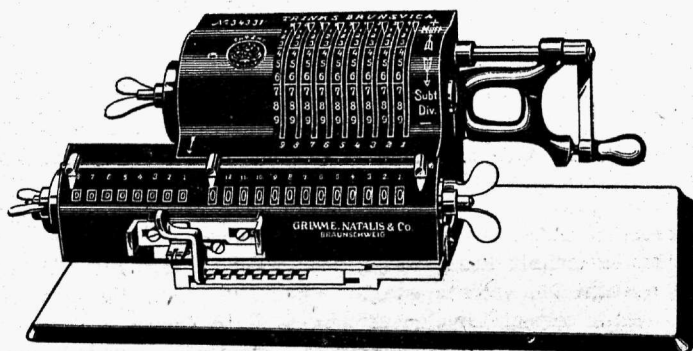

Ameerika parim
KIRJUTUSMASIN
 oli, on ja jääb
REMINGTON
 Nr. 12.

Stabiil ehitus. Viimaste
 tehniliste uuenduste abil
 :- täiuseni viidud. :-

Ainuesitaja Eestis:

O.-ü. „SYSTEMA“,
 Tallinnas, Suur Karja tänav nr. 11. Kõnetraat 709.

Kõrgeväärtusline arvemasin. Terasest peaju.

BRUNSVIGA.

Kõiksugu arvestusviiside
 jaoks. Suur vastupidavus
 ja tööjõud. Lihtne ümber-
 käimises. Kärata käik.

Järelepärimistel nimetage „Meie Turg’i.“

Väärnähtuste vastu võitlemiseks kaubasaadetiste saatmise korras.

(*Algu* lhk. 330)

nõnda ütelda „elavad ise ja lasevad ka sadamatöölisi elada.“

See sünnib aga kõik kauba omaniku arvel, — kuna need kahjud, mis kauba omanikud selle läbi kannatavad, nagu eelpooltähendatud, aasta jooksul miljoniteni ulatavad. Laeva konossamentides on klausel, et reklameerima peab 24 tunni jooksul peale laeva tühjendamist. Et aga praeguse korra juures, kus tollivalitsus kauba laevast vastu võtab, kauba omanik kunagi teada ei saa — ja järele valvata ka kõige parema tahtmise juures võimatu, eriti puduja hinnalise kauba juures, mis väikestes partiides sisse tulevad ja otse tolliladudesse lähevad, — mil kujul kaup tolli lattu (kas tervelt või vigastatult) läks, — sellega on ka reklameerimise võimalus kauba omanikult võetud, kuna aga eelpool tähendatud kaup kõige rohkem soomusevõtjate küünte all kannatab. — Kui gi kauba omanik pärastpoole ka kahjutasu nõudmisega laeva vastu esineb, jääb see alati tagajärjeta tindi raiskamiseks, Ei ole ka seisukord parem suurtes partiides saadud kaubaga, kus kauba omanik kohapeal ja kauba väljatuleku üle valvata saab.

Kokku võttes eelpool kirjeldatud, näeme seaduse puudulikkust ja ühekülgust, mis võimaldab seisukorda niisugusena välja kujuneda, et laseb kauba edasitoimetajatel, s. o. laevadel ja hoidjatel tolliladudes kaubaga oma heaksarvamise järele ümber käia, ilma et kaubaomanik neid saaks kuidagi vastutavaks teha kauba puudujääkide, varguste ehk nendest ärripuvate rikete puhul. Tolliseadus kindlustab nende seljatagust igal juhtumisel, kuna kaubaomanik, kui

kahjukannataja, sellega leppima peab, mis veel soomustamisest järele on jäänud. Et niisugune seisukord mitte normaalne pole, on arusaadav, ja tuleks kaubaomanikul, kui kahjukannatajal, otsida väljapääsu ja abinõusid, oma õiguste maksmapanemiseks.

Eelpool kirjeldatud korratuste kõrvaldamiseks meie oludes oleks *vannutatud asjatundja aktitegija ametisse seamine ainuke abinõu — milleks vastav parandus § 66 teha tuleks, mille peale tuges vannut. asjatundja-aktitegija laeva juures aktid täpselt defektis olevate kaupade üle kokku seaks, kapteni või selle asetäitja allkirjad nõuaks, ära märkides aktis põhjused, mille läbi vigastused esile on kutsutud, kas looduse jõudude, hooletuse või kuritahtluse tagajärjel laeva meeskona, või laeva tühjendavate tööliste poolt, kelle eest ka laev vastutav on. Et neil juhtumistel, kui vigastused viimastel põhjustel esile kutsutud, aktive tuges laeva koha peal vastutavaks võib teha, sunniks see laeva omanikord rohkem kauba eest hoolitsema ja otsekohe teravalt varguste ning lõhkumiste vastu töötama, mis praeguse korra juures enamalt jaolt laevas algatuse saavad. Edasi teataks vannut. asjatundja-aktitegija kauba omanikule ehk selle asetäitjale kauba vigastustest, rikestest jne., sellega kauba omanikule võimalust andes ärgsasti reklameerida. On kaup orderil, reklameeriks ka vannut. asjatundja-aktitegija otsekohe kauba rikestest laeva adressaadile, enne nõutud tähtaja möödumist. Parandaks ümbrikud kui tarvis ja*

(*Järg lhk. 365*)

A. EINPAUL

Piimaäri, Karja- ja Põllusaaduste Eksport.
Tallinn, Siimoni tänav 19. Kõnetr.: 22-24.

OSTAB

järjekindlalt väljaveoks kõrgema päevahinnaga

**eksportvõid
ja kanamune.**

RENDIB

Tallinna saatmiseks piimasid.

LADUS

alati Hollandi kuulsama Van Den Bergh'i
vabriku võistlemata head taimevõid

"Sanella"

ja

"Vitello".

Mirochtchenko, Commissaire du Tchéka.

Deuxième grand film esthonien.

*Le Film National Esthonien, Tallinn,
12, 15, Mus Kalamaja. Téléph. 12-17.*

**Ce n'est pas par les paroles,
mais par les actions que la
force se manifeste.**

**On a dépensé beaucoup de pa-
roles pour abattre la Russie
soviétiste, mais aucun essai
n'a été fait pour éclaircir par
un fait les circonstances que
l'on y trouve.**

**Ce film nous met en état de
pouvoir juger d'après les tab-
leaux pleins de vie les cir-
constances qui règnent dans
ce „paradis des travailleurs“.**

**On y expose dans une forme
vivante les crimes qui carac-
térisent le Gouvernement so-
viétiste.**

**Aucune exagération, mais la
modeste exposition des faits.**

**Tous ceux qui se font une
image trompeuse du „paradis
soviétiste“ sont invités de
prendre connaissance du pre-
sent film, avant de croire à la
réalité de leur rêve.**

**Nous y voyons comment la
personne humaine et le bon
droit de l'homme sont pie-
tines dans la boue de la de-
nonciation calomnieuse.**

Dans les rôles principaux :

**Michail Lepper — Mirochtchenko,
Valent. Vasiljeva — Agnes Tõnisson,
Niina Ormus — Marie,
Leonida Jürisson — Senu Tammit,
Kaljo Raag — Karl Raudsepp,
Ella Silber — Sinaida Pavlova,
Alfred Hindrea — Hevelyn,
Eduard Põitseppe — Tschilikoff, K B
Leonid Puhoff — Vaska jne.**

Miroshchenko, Commissary of the Tsheka. **Second Estonian large film.**

Estonian National Film Tallinn,
12, 15 Uus Kalamaja. Teleph. 12-17.

**Strength manifests itself not
in words, but in deeds.**

Many words have been wasted with the object of extermination of Soviet-Russia — yet nothing has been tried to illustrate the state of things there by visible facts.

This film enables us by life-like pictures to judge of the real state of affairs in this „paradise for workmen“.

Here we see in vivid reproduction the atrocities characterizing the Soviet-Government.

No exaggeration, merely the recording and fixing of facts.

All those who picture to themselves the Soviet-Paradise ought to see this film before believing in the reality of their vision.

We see in it how the human personality and the human rights are trampled down into the mud of calumnious denunciation.

In the chief parts:

Michail Lepper — Miroshchenko,
Valent. Vasiljeva — Agnes Tõnisson,
Nina Ormus — Marie, Agnes mother,
Leonida Jürisson — Erna Tammik,
Kaljo Raag — Karl Raudsepp,
Ella Silber — Sinaida Pavlova,
Alfred Hindrea — Hevelyn,
Eduard Pühsepp — Tschilikoff,
Leonid Puhoff — Vaska u. s. w.

Õlletehase sissesead.

(Algus *lühk.* 332)

õllepruulija nende operatsioonide järgi valvama ja nende teaduse poolt äratähendatud meetodide järgi talitama, mis praktika kõige paremateks on tunnistanud.

Sel viisil kättesaadud vedelik on mesk (Bierwürze). See on väga magus vedelik, mis katlasse pannakse, et tema keetmist ja kontsentreerimist toimetada. Sinna juure lisatakse sel silmapilgul kindel kvantum humalat, mille eriline puhastav aine mõned õlle omadusele ja tema käärimisele kahjulikud lämmastiku ained välja ajab, samal ajal, kui selle humala õlid õllele tema lõhna ja ta maitse annavad, mis joojate poolt nii väga hinnatakse.

Kui see pealevalamine toimetatud on, jahutatakse mesk eriliste jahutusabinõude abil ära, mis madala temperatuuri peale viivad samal ajal, kui vedelikus eneses teatud ühine mine hapnikuga, hapnikuga läbiimbumine sündimas on.

Siis valatakse õlu külmadesse keldritesse asetatud käärmistõrdesse ja pannakse ta käärima, see tähendab, et vedelikku külvatakse igasugusest võorast piselukast vabaolevat pärmi, mis väga piinlikku bakterioloogilist kontrolli nõuab. See pärm paljuneb vedelikus eneses, muutes käärimisvõimelisi suhkruid alkoholiks ja söehappeks.

Kui see esimene käärimine lõppenud on, mis õlle seltsi järgi umbes viis kuni kaksteist päeva vältab, on meskist õlu saanud, mis käärimise läbi tekkinud alkoholi sisaldab; teine produkt: *vedel söehape*; lõpuks mitte käärinud suhkrud või *dekstriini* ekstraktid, mis õllele tema täie ja õrna maitse, tema peene ja püsiva vahu, tema erilise pitsati annavad.

Siiski omavad need omadused, mis esimese peakäärimise lõpul ainult nõndaõelda varjatud olekus on, oma tõelise väärtuse ainult teise, madala temperatuuri juures toimetatava aeglase käärimise juures, mida kätte saadakse, jättes õlle aamidesse või vaatidesse, mida alalhoidkeldritesse paigutatakse, millistes keldrites muutmata temperatuur nullist kuni $+2$ pügalani alal hoitakse, sajasse ossa jaotatud kraadiklaasi järgi.

See alalhoidmise aeg kõigub õlle omaduste ja erikaalu kohaselt ühest kuni nelja kuuni. Siis öeldakse, et õlu valmib.

Tõepoolest edendab see kauaaegne alalhoidmine produkti omadused teatava eetri sünnitamise läbi, nagu veinis, mis keldris paremaks läheb.

Kuni selle valmistamise silmapilguni oli õllepruulija kunst ainult sellega tegevuses, et õpetatud meetodide järgi operatsioonide mõistlikku käiku jälgida; kuid sellel silmapilgul peab tema valvelolek kahekordseks muutuma, sest see õlu on väga tundeline vastu võtma kõrvalmõjusid, ning igasugune kokkupuutumine võoraste idude või piselukatega kutsub tema koosseisus sügavad muudatused esile, mis teda tarvitamiseks kõlbmatuks teeks. (Kuid peab tähendama, et kõik haiguste idud õlles väga lühikese aja jooksul hävinevad.)

Selle hulga vaenlaste vastu, millest ta ümbritsetud on, olgu õhus, olgu vees, olgu nõude, torude seespoolsel küljel, peab õllepruulija tähelepanelikult valvel olema, kõigi haiguste idude vastu võitlemises hooliga, mis moodne teadus talle näitab;

(*Järg lühk.* 364)

EESTIMAAL
VALMISTATUD

RIIDEKAUBAD

A. S. „TEXTIL’i“

VABRIKUST
TALLINNAS

Meil on müügile jõudnud uuemates mustrites särgi oxfordid, padjapööri tik, flanell, kalinkor, väga ilusad tumedad pluuse ja kleidiriided, tugev madratsi tik, igasugused teki ja palitu voodrid. Peale selle on valmis saanud ilus, tugev puuvillane serge «LAINE» nime all, missugune kaup igal pool heaks kiidetud. Kohane pluusideks ja kleitideks. Saadaval kõigis kleidiriide värves: sinine, pruun, lilla, roheline, beige, bordo, hall. See sort on villase riide aseaine, sest olevad sordid villaseid riideid ei ole vastupidavad ja nüüdsel ajal otsib rahvas rohkem kasuliku kaupa. Suve sesooniks valmistame ilusaid moekaupe, nagu ruudulisi schoti mustreis riideid kleidi ja pluuside jaoks ja muud.

AINUMÜÜK

VENNAD TOFER A. S.

TALLINN, RATASKAEVU Nr. 6

Õlletehase sissesead.

(Algas *Ulk.* 332)

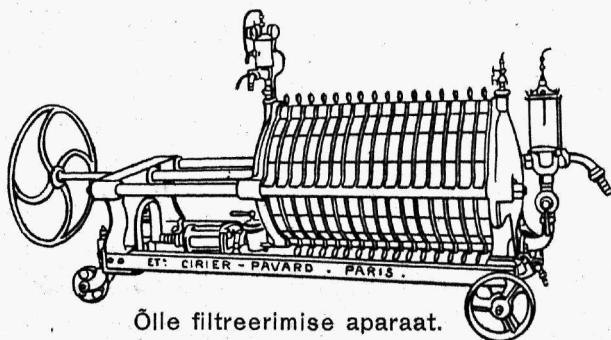
tema peab aparaatides ja oma tehase ruumides piinlikku puhtust pidama, kuna sellest tema produktsiooni hea kordaminek või kadu olenevad.

Vaadid või aamid võõbatakse seestpoolt soojakstehtud maitseta vaigukorraga üle seks, et puud vedelikust isoleerida.

Juba mõni aasta tarvitatakse 50 kuni 300 sajaliitrilisi tankisid terasplekist, mis seestpoolt emailleeritud ja nii tugevad, et igasugusele katsele vastu panevad, seks et klaasistatud koha lõhkemist ja tarvitatud suru-

Et neid probleeme lahendada, olid õllepruulijad, kellele tarvitajad appi tulid, sunnitud otsima ja leidma aparaate ja masinaid, mis neid nõudmisi täidaks.

Esimesel kohal on filtreerimine, sest et õlu aamides ikka kahtlase selgusega on, mis on tingitud pärmi väikestest osadest, mis oma kerguse tõttu vedelikus ümber ujuvad. Seda õlut filtreeritakse rõhumise all, kuna teda tselluloosi- või paberitaina kihide läbi aetakse, mis enne stereliseeritakse. Filtrist väljatulemisel

Õlle filtreerimise aparaat.

miste läbi esile kutsutud vormi muutmise ära hoida.

Nendes aamides või tankides on õlu õhuga ühendusse astumise eest kaitstud: kuna need nõud täiesti kindlised ja hermeetilised on, jääb teistkordse, alalise ja aeglase käärimise läbi sünnitatud söehappe sulatatult õlle sisse, ning madal temperatuur aitab selle sulas seisukorras alahoidmisele võimsalt kaasa.

Järgnevad filtreerimise ja vaatidesse või pudelitesse valamise operatsioonid toimnevad söehappe või puhta õhu surve all, ning alles jooja klaasis sattub õlu viimases instantisis ümbritseva õhuga ühendusse.

juhitakse teda, ikka surve all, täitmise aparaatidesse.

Oleks pikk peatükk, kui peaks peenelt kõiki nende suurepäraliste aparaatide üksikasjad ära kirjeldama, mis palju aastaid uurimist ja katseid nõudnud. Nad peavad ühendama täitmise kiire läbilaskevõimega kõik omadused, mis on tarvilised, et seda õlut rõhumise all hoida, kaitses õhu eest ja ära hoides söehappe kadumist.

Need „isobaromeetrilised“ aparaadid aamidest väljatõmbamiseks töötavad käsitsi, see tähendab — nad on poolautomaatsed; kõige uuemad

(Järg *Ulk.* 366)

Kaubandus - töötuskoja seaduse muutmine.

(Algus lhk. 326)

- 4) tööstusettevõtete pidajad, kellel I, II, III või IV järgu äritunnistus;
- 5) tööstusettevõtete pidajad, kellel V või madalama järgu äritunnistus;
- 6) kauba- ja päästelaevade pidajad, kelle laevad Eesti laevade registrisse üles võetud.

Et seaduse muutmisega nüüd kõik takistused teelt kõrvaldatud ja ajutisel komiteel koja valimiste määrused ja juhatuskiri juba ammugi kokku seatud, mille kinnitamist vabariigi valitsus vist mitte viivitama ei hakka, siis ei tohiks koja valimistega mitte enam viivitada, vaid need nii kiires korras läbi viia, kui see tehniliselt vähegi võimalik on.

Väärnähtuste vastu võitlemiseks kaubasaadetiste saatmise korras.

(Algus lhk. 330)

saadaks vigastatud kaubad akti ära kirjaga tollilattu hoiule. Niisugune kord võtaks juba tulevikus vigastatud kaupadega kokkupuutujatelt igasuguse soomustamise võimaluse, sest vannut. asjatundja-aktitegija teeks erapooletult kindlaks vigastatud kauba seisukorra üleandmise puhul laevast tollilattu.

Üleriiklik Kaupmeeste Liit on nende väärnähtuste ja tarviliste paranduste peale Tallinna Börsekomitee tähelepanu juhtinud. Et merekaubanduse korraldamine enam-vähem Börsekomitee kompetentsi kuulub, siis on põhjust loota, et sealt poolt samme astutakse vastavalt praeguse tolliseaduse täienduseks.

 <p>TRADE 1.2.3 "TRESOR" MARK</p>	<p>Kaupmehed ostke ainult kõrgeväärtuslist RIIA PESUSINET Schroeder & Co. Ainuesitus Eestis A.-S. „EPHAG“ Tallinn, Harju tän. 41</p>	 <p>TRADE IKA MARK</p>
--	--	--

	<p>Kirjutusmaterjalid ∴ ∴ Büroomasinad Philipp Schaefer Tallinn, Harju t. 21 ∴ Kõnetr. 12-12 Igasuguste büroomasinade parandus, puhastamine ja ümbertege- mine korraliku ning osava juha- tuse all mõõdukate hindadega</p>
--	---

Say you saw it in „Meie Turg.“

Õlletehase sissesead.

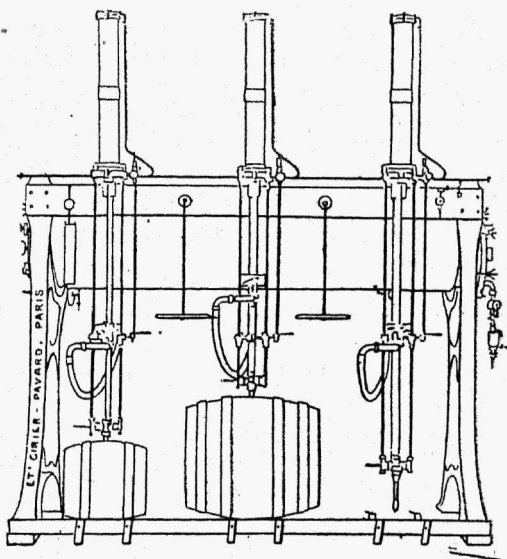
(Algus lhk. 332)

aga valmistatakse täieliselt automaatsetena. Neis viimastes sünnivad kõik talitused, mis on ühenduses tühjade vaatide rõhu alla panemisega, täitmisega jne. automaatselt surutud õhu abil, lihtsa kangidega manööverimise läbi.

Kui vaat täitmiseks kohale seatud, suluvad selleks määratud orgaanid, mis selle kangi läbi käima pan-

teatavasse reservuaari, seda mööda, kuidas vaat täitub. Sellekohane vaateklaas näitab täpse silmapilgu ära, millal vaat täis on; kangi teistkordne liigutus vastupidises suunas vabastab siis vaadi, mis metallpunniga silmapilkselt sulutakse.

Siis on operatsioon lõpetatud ja vaat kõlblik ärasaatmiseks, või pudelitesse valamiseks.

Vaatide täitja.

nakse, vaadi täitmiseks määratud augu hermeetiliselt. Samal ajal tekib vaadis filtreeritud õhu surve, mis sama tugev on kui õlle rõhumine filtrist väljatulekul. Need talitused nõuavad vaevalt mõned sekundid.

Kui tasakaal kätte saadud, voolab õlu vaatidesse lihtsa raskuse tagajärjel, ilma vahuta ja ilma oma gaasi kaotamata.

Vaadis sisalduv õhk tuleb tagasi

See viimane töö nõuab veel hoolt ja kõige piinlikumat valvet. Tõepoolest, ei ole mitte küllalt, et kõik töö selle viimase etapini hästi toimetati; pudelitesse panemisel võib kõik nii hoolega kättesaadud eelmine töötajajärg hävineda.

On ometi tarviline, et pudelite täitjad sel viisil konstrueeritud oleksid, et neid täiesti puhtas seisukor-

(Järg lhk. 368)

*Kõigeparemad Ameerika
kirjutusmasinad*

ROYAL

*Esitus Eestis:
V-d LOUN & SCHITIKOV,
Tallinn, Niguliste 18. Tel. 13-37.*

**Mehaan. kiwitoostus
A. E. JÜRGENS
Kaupmehe t 7 Tallinn.**

KÕIK JOONISTUSED

KANNAVAD SEDA MÄRKI

ATELIER
**GUIDO
MAMBERG**

TALLINN
INSTITUUDI T. 34-8

KORRALDAB HÄSTI
NÄITUS - MESSIL
TARVISMINEVAID
PLAKAATE, SILTE
PAVILJONIDÉ KAU-
NISTUSI, KAUPADE
VÄLJAPANEKUID

TELLIMISI VÕIB EDASI ANDA KA
„MEIE TURGI“ TELEF. 22-08 KAUDU

11 AASTANE PRAKTIKA

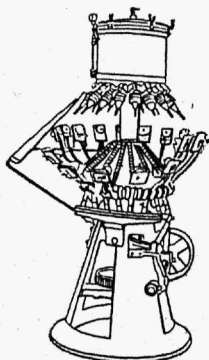
MILLET 4 A. VÄLJAMAAL

Järelepärimistel nimetage „Meie Turg“i.“

Õlletehase sissesead.

(Algas lhk. 332)

ras pidada võimalik oleks; tema jaod peavad lihtsad, kergesti küljest äravõetavad olema, kusjuures

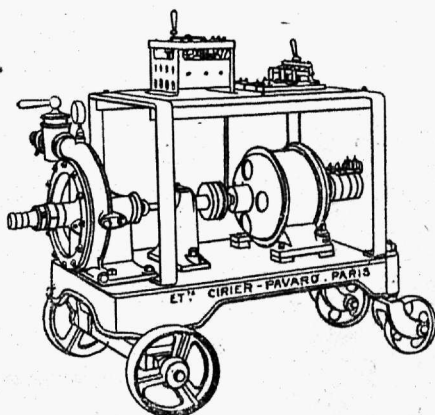

Pudelite täitja.

Selle kollektori külge on asetatud täitmise kraanid, mille ühise keskkohaga torukesed pudeli suhu asetuvad. Pudeli hermeetiline sulgumine sünnib munataolise kummi abil, mille peale pudeli suu äär tugeva vedruga varustatud surumise abinõu abil, võimsalt surub.

Kraan ise on ühenduses kollektori sisemusega kolme avause kaudu, millest üks on määratud vedeliku läbilaskmiseks ja kaks teist koondatud õhu sisendamiseks ja selle õhu äratõmbamiseks seda mööda, kuidas pudel täitub.

Manööver on kõige lihtsam. Kui pudel täitmise seisukorda asetatud, käsitab tööline kraani võtit, mis esimese avause lahti teeb, mille läbi

täitmiseks, mis sama põhimõtte alusel sünnib, nagu vaardesse valamine, samuti vastusurve alalhoidmine tarviline on.

Järjekult võtavad „isobaromeetrilised“ täitmiaparaadid õlle rõhumi-se all emalleeritud või tinutatud kogumiskohtadesse (kollektoritesse) vastu.

surumise ühetaolsus pudelis kätte saadakse; jätkates oma avamise liigutust, avatakse õlle väljavoolamise avaus ja vedelik voolab pudelisse raskuse või kõrguse vahekorra tagajärjel. Lõpuks läheb õhk täitmise tagajärjel kolmanda avause kaudu välja ja pöörab kollektorisse tagasi, kus tagavara- (kaitse) punn vahe-

Igas suur- ja väiketööstuses, masinavabrikus, trüki-
kojas, samuti ka maaldri-
ning teistes töökodades on **VASENIA**

möödapeseamatult tarvillik puhastamisvahend,
mis mõne sekundiga
külma vee abil
käed põhjalikult ja ruttu puhastab värvist,
rasvast, lakist, õlist, tõrvast, pigist j. n. e.
ilma et käte nahka rikuks.

Proovid hinnata.

Ainuvalmistaja: **PAUL HIRSCHBERGER & Co.**
Hamburg 27 — Billhorner Canalstrasse 37.
Otsitakse esitajaid.

aegadega ühe puhastuse kraani
avab, mille kaudu üleliigne õhk väl-
ja peaseb.

Tähtsad täiendused on nende apa-
raatide juures tehtud paranduse
konstrueerijate poolt, kellel abiks
olid õllepruulimise tehnikud ja prae-
gusel ajal on pruulijad varustatud
masinatega 4 kuni 6 kraaniga ja
mõne aasta jooksul on täiendused
püüdnud tööd absoluutselt automaat-
seks teha. Käsitsi või mootori abil
käima pandavad täitjad 12, 18 ja 24

nokaga on praegusel ajal täiesti
nõudmiste kõrgusel, ning võimalda-
vad päevalist pudelitesse täitmist, mis
viimastel aegadel tundmatu oli.

Kui enne õllepruulijad sunnitud
olid nende tähtsate aparaatide kätte-
saamise otstarbel Saksamaale pööra-
ma, võivad nad nüüdsel ajal neid
kasulikkude hindadega Prantsus-
maalt leida, prantsuse tööstuse saa-
vutüsenä, mille väljatöötamine, vas-
tupidavus ja õnnelik kokkusead meie
inseneeride püsiva töö saavutus on.

Meie tööstus-ettevõtetest.

(Algus lhk. 342)

SPORDIABINÕUDE TÖÖSTUS EESTIS.

Spordiabinõude tööstus Eestis on ainult mõned aastad vana. Senini veeti enamasti kõik spordiabinõud Saksamaalt sisse, peale mõnede üksikute artiklite, mis Tartus valmistati.

1923. a. peale hakkas spordiriistade äri Resev-Resel, kes kuni selle ajani peajasjalikult väljamaa kaupa müüinud, igasugu spordi artikleid, nagu jalgpalle, volley- ja basket-(võrk ja korv) palle, võrke ning muid nende juure kuuluvaid abinõusid, samuti ka igasugu võimlemisriistu, nagu pukksid, hobuseid, redelid, roobaspuid, rõngaid, kangisid, jne., jne. juba Eestis valmistama, nii et lühikese aja jooksul nimetud äri poolt paljude õpeasutuste ning spordiseltside võimlemissaalid kodumaa tööstuse saadustega on varustatud. Nii on sissesaeatud kodumaal valmistatud spordiabinõudega Tallinnas 21. algkool ja sõjaväe spordikursuste saalid, Viljandis osaliselt — tütarlaste gümnaasium ja Viljandi linna ühiskommertsgümnaasium. Peale selle on Resev-Reseli tööstuse poolt varustatud üksikute spordi abinõudega Tallinna õpetajate seminaar, Vestholmi gümnaasium, 1. reaalkool, Tallinna poeglaste gümnaasium, Läänemaa õpetajate seminaar ja paljud teised alg- ja keskkoolid Tallinnas ja provintsis.

Puust abinõud valmistatakse tööstuse poolt täielikult omal jõul, milleks on ülesseatud hõövel-, ja freesmasinad, ning kreissaed. 1924. aastal muretseti ka aurutamise sisseseade, mille tagajärjel 1924-1925. a. talvisel hooajal juba kodumaal valmistatud suusad müügile ilmusid.

Oma väärtuse poolest on kodumaal valmistatud spordiabinõud väljamaa omadega täiesti ühel kõrgusel, selle kohta on oma otsuse annud paljud tuntud spordimehed. Näiteks mängis läinud sügisel Eesti meister Paulson tennisturniiri läbi Resev-Reseli tööstuses valmistatud raketiga, mis osutus kõigiti oma ülesandele vastavana.

Algades väiksel, on ettevõtte oma tegevust järjest laiendanud ja tööstuse omanik Resev-Resel, kes ühtlasi ka keskkoolides spordiõpetaja, ning mitmed raamatud spordialalt kirjutanud, seega spordiala igakülgset tunneb, juhatab tööstust iseseisvalt. On kavatsusel tennis-rakette ka Poolasse, Lätisse ja Leedusse eksporteerima hakata, milleks väljavaated olemas.

Omalt poolt soovime selle sümpaatlikule ettevõttele, mis meie riigimajandusele jällegi kaunikesse summa välisvaluutat kokku hoiab, kõige paremat edu ja loodame, et spordiharrastajad kodumaal valmistatud spordiabinõusid eelistama saavad ja see-ga ettevõtet toetavad.

Tööstus ja kauplus asub Tallinnas, Toompuiestee nr. 19. Tel 20-19.

ROSENKRANZFABRIKATION

ROSENKRÄNZE in allen Ausführungen mit Holz-, Oriental-, Glasperlen, Spina Christi, Perlmutter u. Silber. Rosenkranzkreuzchen — Sterbe-u. Reliquienkreuze — Rosenkranzbüchsen — Kerzen

R. SZERNITZKI, Berlin, W. 10, Rauchstr. 20

Numbrid.

(Algus lhk. 338)

Katsuge selle põhjuse jälgile saada ja suuremal osal juhtumistel leiate kahtlemata, et paljud Teie tublimatest ja paremapalgalistest kontori ametnikkudest võrratu suur osa oma tööajast tarvitavad puhtmehaanilise arvamistöö peale, sest et neil tarvilisi mehaanilisi abinõusid käsitada ei ole.

Kui paljud on niiviisi oma igapäevase numbritöö külge köidetud, nii et neile enam võimalust ei jää äri- ja põhjalikumalt tutvuneda ja oma intelligentsi ning ideesid pere-mehe käsutada anda.

Mitte põhjusega ei ole alati korduvaid, ühetoonilisi arvamistööid, näiteks, pikki kokkuarvamisi, vaimusretavaks nimetatud. Inimene, kes päev päeva järele ühe rea teise järel kokku arvama peab, ei või küllalt tarvilisel määral oma mõtlemisvõimet arendada. Ta muutub teataval määral masinaks, kuid pikaliselt töötajaks ja kindlusetu masinaks. Ta ei suuda mõne arvamismasinaga kaugeltki mitte võistelda, ei kiiruses, ega ka kindluses, ta peab iga arvude rida paremal juhtumisel kaks korda kokku arvama, sagedasti aga veel kolmas ja koguni neljas kord, kui kaks esimest kokkuarvamist mitme-

suguse saaduse andsid. Ma tahan ülemal toodud näite varal selgitada.

PRAKTILINE ARVAMISE KATSE.

Ühes siinses kontoris võeti ette katseline kokkuarvamise töö, millest osa võtsid allpool kirjeldatud 6 isikut, kes ei olnud ei arvamiskunstnikud ega ka eriteadlased masina alal, vaid üsna harilikud kontori ametnikud:

1) kontori ametnik kaubanduskooli haridusega ja 20-ne aastase kontori ametniku praktikaga;

2) kontori ametnik kaubanduskooli ja ülikooli haridusega ning 3-me aastase praktikaga;

3) kontori ametnik ülikooli haridusega ja 5-e aastase kontori praktikaga;

4) kontori ametnik kaubanduskooli haridusega ja 12-ne aastase praktikaga;

5) naiskassapidaja ülikooli haridusega ja 12-ne aastase praktikaga;

6) naisametnik keskkooli haridusega ja 6-e aastase kontori praktikaga.

Ülesandeks oli alamalseisvaid arvused (kujut. 1) kokku arvata ja arvamise saadust kontrollida:

Tehnika ime

on kuuluis kirjutusmasin «CONTINENTAL». Ilus selge kiri, suurim läbilöögi tugevus, kerge löök, kärata kõik on tema peomadused. — Kolonniseadifa, deisimaltabulator.

Paljundusaparaadid «OPALOGRAPH» ja «SCHAPIROGRAPH».

Ainuesitajad: Lier & Rossbaum,

Tallinn, Rataskaevu tänn. nr. 5, kõnekr. 27-34.

Bei Anfragen beziehe man sich auf „Meie Turg.“

5 00	216 03	200	
9 50	6 46		
50	4 66		
363	3 68		
25	5 49		
250	3 06		
100	9 00		
100	36		5 00
266	45		350
100	50		50
100	26		363
100	05		25
286	70		250
48	40		100
50	75		100
25	353		266
400	150		100
500	100		100
70	200		286
370	100		25
100	100		100
100	112		400
225	1824		500
3279	300		70
400	500		370
360	700		100
121	747		100
37	500		225
70	700		3279
50	400		400
25	360		400
03	4		360
6	12137		4
	70		500
	50		900
	25		75
	07		7
	21603		36153
	38153		

IGA PÄEV

on Teie ametnikkudel terve hulk kokkuarvamise töid täide saata.

Alamal olgu mõned kõige harilikumad nendest üles loetud. Igapäev on tarvis:

raamatutesse kantud arveid kontroleerida,

kassa- samuti ka võlgu müügid kokku võtta,

kassaraamat tasakaalu viia, müügid esitajate kaudu ja osakondades, kaubasordid, kassa- ja võlgumüügid kokku võtta,

päevarapordid kokku seadida, sissetulnud ja välja läinud arved kontroleerida,

kviitungid ja maksusummad kontroleerida,

arvulised andmed, pikkus, kaal, mõõt, pakitud, ära saadetud ehk vastuvõetud kaupade kohta kirjutada ja kokku arvata jne.

IGA NÄDAL

on Teil toimetada:

igapäevased andmed kokku võtta nädalaseks aruandeks, tööliste palgalehed kokku seadida (teistes ettevõtetes kahe nädala tagant).

IGA KUU

on Teil teha:

päeva ja nädala andmed kokku võtta kuu aruanneteks,

isikliste arvete summad kokku arvata,

proovi bilans kokku seada, kokkuvõtte sissetulekute ja saadud kasu kohta kokku seada.

IGA AASTA

otse aasta lõpuks, kus arvamata rohkesti igasugu töösid kokku kuhjub, on Teil

a) sulega;

b) Burroughs arvamismasinaga;

Tagajärg oli läbistikku järgmine:

7½ minutit sulega;

2¾ minutit arvamismasinaga.

Järjelikult tegi arvamismasin selle töö 3 korda kiiremini ära kui sulega.

Teie kontori ametniku ütetus „ei ole aega“, ei ole järjelikult miski väljamõeldud vabandamine, kui tema ainukeseks tööriistaks arvamistööde juures on sulg. Ta on sunnitud igapäev ½—¾ oma tööajast ära raiskama.

Mis läheb maksma niisugune asjaajamine äriks, kus ta ametis on?

Tehke väike katsekalkulatsioon enesele palgalehtede andmete najal, ja Teie võite kergesti selle küsimuse peale ise vastata.

intentuur kokku seada ja seda kontroleerida, igakuused aruanded kokku võtta, kulude ja kulude arve kokku seada,

võrdlev üldine statistiline ülevaade kokku seada, mis äri ja selle mitmesuguste osakondade arenemist ja edu näitaksid,

raamatupidamises mitmesugused raamatud lõpetada,

terve rida teisi arvamistõid täide saata, millede rohkus ja keerulikkus oleneb äri suurusest ja selle tegevuse iseloomust.

Suuremas osas kontoritest tuleb igatahes kõige enam kokkuarvamistõid ette, kuid tuleb ka peale selle terve hulk iseäranis aegaviitvaid maahaarvamise, kasvatus ja jagamise tõid ette. Need seisavad osalt lähedas ühenduses kokkuarvamise töödega, osalt on nad aga iseseisvad arvamisesülesanded.

ARVAMISMASINAD.

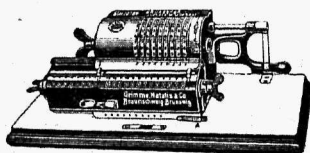
Juba 1640 a. peale on tehtud suuri jõupingutusi, et luua otstarbekohaseid, aegavõitvaid masinaid. Aga alles viimase 40 aasta jooksul on saavutatud tõeliselt praktilisi tagajärgi iseäranis teravmõtteliste, igasuguste arvamistööde jaoks kohaste masinate loomise näol.

Tehniliste mitmekesisuste lähem kirjeldamine saaks lugejat vaevalt huvitada. Sellepärast olgu siin nimetatud ainult kaks kõige enam tuntud gruppi arvamismasinate alal:

BRUNGSVIGA kõige nelja tegevuse jaoks, iseäranis korrutamise (kasvatamise) ja jagamise jaoks, ja isekirjutaja kokkuarvamismasin **BURROUGHS**.

Mõlemad masinad valmistatakse mitmesuguses suuruses ja mudelis,

Burroughs kokkuarvamismasin, näiteks, 92 mudelis, millede hulgas on ka erimasinad panga arvamiste jaoks, raamatupidamise reskontrokokkuvõtete jaoks ja teised erilise otstarbega masinad.

Ainuesitaja mõlemate masinate jaoks Eestis on :

O.-ü. „Systema“, Tallinnas,
S. Karja tän. nr. 11, telef.
nr. 709.

Näited:

Olgu siin antud mõningad näited üsna lihtsate, igas äris pea igapäev ettetulevate arvamisesülesannete kohta:

1) Teie müüte teatud hulga kaupa koguväärtuses Emk. 24.597.75 p. est, sellest summast annate Teie ostjale kui jällemüüjale hinnaalandust 12½%. Kui suur on hinnaalanduse summa ja missugune on kauba netto müügi hind?

Vastus ütleb: Emk. 3.074,72 resp. Emk. 21.523,03, mis Brunsviga masina abil 25 sekundiga välja arvati.

2) Mitu krooni on Emk. 47.829,85 kursiga 99.50? Vastus, Brunsviga masinaga 50 sekundiga välja arvatud, ütleb — 480,70.

3) Teie müüte 7.579 klg. miskisugust kaupa hinnaga Emk. 29.85 klg. Kui suur on arve netto summa, kui müügi brutto hinnast ostja kasuks $7\frac{1}{2}\%$ maha arvati, ostjale aga 4% netto hinnast nõude eest arvesse pandi? Edasi — kui suur on kokkulepitud hinnaalandus ja kui palju läksid ostjale nõud maksma?

Vastus ütleb:

a) kauba br. müügihind	226.233,15
b) hinnaalandus	16.967,49
c) nõude hind	8.370,63
d) arve netto summa	217.636,29

MURETSEGE ENDALE TÕENDUSI!

Võtke vaevaks need katseproovidena väljavõetud lihtsad näited paberi peal sulega välja arvata, tähendage selleks tarvitatud aeg üles ja võrrelge arvamise saadusi. Siis küsige eneselt: „Kas on mul aega, sel viisil edasi arvata?“

Tunniklaas on meeletuletus minevikust, kui aeg veel nõnda palju ei tähendanud. Tema numbrilauad on isegi minutitesse ja sekunditesse jagatud. Näitajad liiguvad pikkamisi kuid vahetpidamata edasi, nemad ütlevad teile tõtt.

Need annavad teile korrutaja arvamisülesande jaoks, mille korrutatavaks on hind äraraisatud tööjõe eest ja mille korrutis on kadunud kapitaal.

Mõnda kunstväetisest ärimehe tööpõllul.

(Algus lhk. 334)

alal ikkagi paenutama peab reklaami idee teenistusse. Tähtis siin juures on see asjaolu, et ülesanded reklaami alal saaksid antud vastavate kalduvuste ja kunstilise arusaamisega kunstnikule, teiste sõnadega, et — õige kunstnik ka õige ülesandette saaks seatud. Siis pole karta, et tema teoses avalduks ebakõla, mis reklaami ühtlust rikuks ja seega selle mõju hävitaks.

Kunst-reklaami põld on väga avar. Peale plakaatide ja kuulutuste, mis seisavad kindlasti esimesel kohal, on kaugele ulatavad tegutsemise võimalused trükitööstuses, — olgu see raamatukaante, etikettide, kaartide või müügisuliste illustratsioonide valmistamisel. Isegi kirjapaber tänapäev kannab kunsti jälgi, kõige paremini tõendades, et publikumil selle järgi nõudmine on. Ja tööpoolest — just reklaamis avalduva elegantsi ja väljatöötamise viiside järgi hindab publikum õige tihti temale pakutavat kaupa ja firma sooliidsust, kellelt reklaam välja läinud.

Igatahes tuleb rõõmuga konstateerida, et meieaja ärimees vähemalt on püüdma hakanud oma maitserikkalt ja kütkestavalt valmistatud reklaamiga, kuigi see tal mitte igakord ei õnnesta, publikumi peale mõju avaldada. See aus püüdmine vabandab nii mõnegi eksisammu, mis ju alguses paratamatud on.

Näidaku ka Eesti ärimees, et tal seda ausat püüdu on. Kui selle juures nõu ja jõuga abi vaja peaks olema, siis oleme igal ajal valmis seda keelmata Teile andma. Pööraku igaüks julgesti ja ajaviitmata meie reklaamosakonna poole.

„MEIE TURU“ toimetus.

Näpunäited raadio- kuulajatele.

(Algus lhk. 348)

kes vastuvõttepunkti katusele üles scab, mõnda elektromehaanikut, kes traadid külge paneks, ja mõnda müüri-seppa, kes maja seinasse äugu raiuks, et kõike seda kraami sisse juh-tida.

Ohujuhed lähevad õhku, maaju-hed lähevad maa sisse, prügi läheb prügikasti jne.

Siis on kuulamiseks kõik valmis, ja nüüd võib seda riistapuud korraks proovida. Kui küllalt julgust ei ole korraga ooperit kuulata, siis võib nõnda kaua oodata, kuni kord laste-juttude kätte tuleb, ja siis alles seotakse kuuldetoru pea ümber.

Häda ei juhtu selle juures miski-sugust.

Kui see riistapuu mitte korralli-kult ei tööta, siis on ehk õhu vastu-võtja valesti ülesse seatud ja kõik voltid lähevad kõrvalolevasse aeda.

Aga võib ka olla, et traatide juu-res kusagil miskisugune viga on. Ehk — vahest käib kell valesti ja et-tekanded ei ole veel alanudki.

Kui siis lõppude lõpuks kõige kal-lal kruvitud on, mis kruvida laseb, ja kõik liigutatud on, mis liigutada annab, siis kuulub lõpuks üsna ta-sane hääлераасuke. Aparaat töötab!

Hääl ei ole mitte väga vali. Aga seda kuulavad ometi miljonid inime-sed, nii et ühe inimese osasaamine sellest võib olla ainult üsna väike.

Pealegi asub naabruses keegi mees, kellel kaheteistkümne toruga ja kõi-kide uuemate täiendustega aparaat on. See seisab nüüd saatejaama ja vastuvõtja vahel, ja see ahnepäits püüab kõik enne kinni, kui midagi meie kuulaja kõrvu kostaks.

Üks raadiohaiguste tundemärki-dest on võimatus rahuliseks jääda,

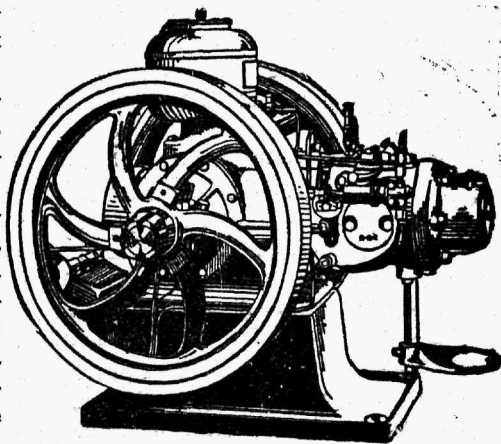
kui mõni kass näub, sest et siis mi-dagi kuulda ei või.

Küll oleks hea, kui mitte niisu-gust naist ei oleks kosinud, kes hin-gab nagu mõni lokomotiiv, ja hea-meelega võtaks kaenlasse kuulipil-duja ja läheks külla sellele mehele neljandal korral, kelle saapad nii hirmsasti kriuksuvad.

Aga mis sündinud, ei saa enam muuta. Kuid siiski on nüüd kodus raadio-aparaat. Teised mehed on ehk poliitikategijad, ehk jalgpallimängi-jad, või muud sellesarnast. Ise aga võib nüüd end igast ilmakärast taga-si tõmmata ja olla — raadio-kuu-laja.

M. SEILER

Pärnus, Pikk tänav nr. 7.

Soovitab omas töökojas valmistatud mitmetüübilisi petrol- ja naftamoo-tore merisõidu ning tööstuste jaoks.

Valmistab
sindli- ja kantmasinaid
(Seimer). Võtab enda peale
meierei masinate üles-
seadmisi, igasugu masi-
nate parandusi ja auto-
geen raua kokkukeetmist.

Lühemad teated

EESTI LOOMULIKKUEDEST EHITUSKIVIDEST.

Eestis on suured lademed paekivi, mida kohati „marmoriks“ nimetatakse. Vanast ajast saadik on paekivi ehituskiviks tarvitatud ja ta on väga vastupidavaid ehitusi andnud. Ka praegu kestab ta tarvitamine edasi. Enne maailmasõda veeti Eestist loomulikku ehituskivi suurel hulgal välja. Ta läks peasjalikult Peeterburi, Moskva, Soome ja Rootsi. Vene linnades on mitmed ilusamad ehitused Eesti kivist tehtud.

Sõja aeg pani Eesti kivitööstuse soiku ja kivimurrud valgusid kohati vett täis. Nüüd püüab kivitööstus uuesti hoogu võtta ja otsib turgu.

Eksporteerida võiks harilikku paekivi 2 ja pool kuni 4 tolli paksustes, 2 jalga laiustes ja 2—3 jala pikkustes plattedes kõnniteede ja põrandajaaks. 60—80 ruutjalga niisuguseid platesid kaaluvad 1 tonni.

Peale hariliku paekivi oleks ka võimalik Eesti „marmor“ välja saata. Nõnda nimetatakse mõnda sorti Eesti paekivi. Mõni kilomeeter Vasa-lemma jaamast, mis 38 kilomeetrit Tallinnast eemal Tallinna-Haapsalu raudteel, on juba orduajal „marmor“ murtud ja ehitusteks tarvitatud. 1878. a. järele kasutati seda suuremal hulgal, peasjalikult trepiastmeteks, lauaplatteks, sammasteks, hauaristideks ja väikseteks ilu-

asjadeks. Missugune koosseis tal õieti on, selle kohta puuduvad kindlad andmed. Tarvitatud on seda marmorika sooda valmistamiseks Lablanc'i viisi järele. Värvipooltest on ta hall. Lihvida laseb ta ennast kergesti. Murda võib platesid, mis on 25—40 sm. paksud, 1 meeter laiad ja poolteist kuni 2 meetrit pikad. Niisuguseid ja vähemaid platesid oleks võimalus eksporteerida.

Head ehituskivi võib saada ka Saaremaalt. Mõni sort kivi seal on alguses koguni pehme, nii et võib neidsamu tööriistu ta kallal töötamiseks tarvitada, mis puu juures. Pärast, mida kauemini kivi väljas seisab, seda kõvemaks ta läheb.

Suuremad loomuliku kivitööstuseettevõtted asuvad praegu Tallinnas.

METSAMÜÜGIST EESTIS.

Eestis on üldse üle 840.000 hektari metsa, mis kaugelt suuremalt jaolt riigi päralt. Iga aasta raiutakse mõnituhat hektari metsa. Riik müüb metsa: 1) metsatükkide viisi, 2) üksikude puude arvu järele ja 3) valmismaterjaali kujul.

Metsatükkide müümisel on raie-langid harilikult pool kuni 3 hektari suured. Valmismaterjaal on riigi kulul raiutud.

Müüki toimetatakse oksjoni teel. Müügiaeg antakse ametlikult ja kohalikkudes ajalehtedes umbes kuu ae-

Käes on suvi

— aeg, kus jalgratast omandada tuleb. —
 Meie müüme parimaid parimaist: Saksa
 «WANDERER» ja «BRENNABOR» ning
 inglise «RELEIGH». Tagatiseks nende häädusele on nende
 kuulsus. — Järelmaks võimaldatud.

Lier & Rossbaum, Tallinn, Rataskaevu t. 5,
 kõnetr. 27-34.

ga enne müügipäeva teada. Tähtsamad müügitingimised: Ostja maksab 10% ostuhinnast kautsjoniks sisse. Mitte hiljem kui ühe kuu jooksul peale lepingu allakirjutamist maksab ostja kas terve ostusumma või vähemalt ühe kolmandiku sellest ära. Selle järele saab ostja õiguse metsa raiuda ja määratud laduplatsile kokku vedada, aga mitte veel välja vedada. Enne väljaveo algust peab ostuhind lõpulikult olema tasutud, muidu ei anta väljaveoluba.

Raiub ostja metsa maha, aga ei tasu ostuhinda enne väljaveo algust ära, siis võetakse kõik valmismaterjal ja järele jäänud mets riigile tagasi ja müüakse uuesti ära. Nii-sugusel korral kaotab ostja oma sissemakstud kautsjoni. Ostuhinna tasumisel on siiski mõnesuguste kergenduste andmine ette nähtud.

Metsatüki raiumiseks antakse tähtaeg, mis ulatab kahe talve ja

ühe suve peale. 1. maist kuni 1. septembrini on metsaraiumine keelatud, niisama ka väljavedu, kui just isearalist luba ei ole antud.

Ostja võib oma õigused ostetud metsatüki peale kolmandale isikule ainult metsavalitsuse nõusolekul edasi anda.

See, mis siin kirjeldatud, käib ainult riigimetsa müügi kohta. Eraomanikud müüvad oma metsa oma tingimistel, nii kuidas kokku lepitakse. Riik ise metsamaterjalisid ei eksporteeri ega erafirma viisi välja- maa firmadele ei müü. Eksporteerivad erafirmad, kes metsaoksjonitel kas metsatükid või valmismaterjalid ostnud.

Eestist väljaveetav tahutud ja saetud metsamaterjal, nagu lauad, plangud, liiprid, prussid, müürlatid, peab kandma ekspordööri erimärki, mis kaub.-tööstusministeeriumis registreeritud.

TUNTUD KÕRGES HEADUSES SAADAVAL

alkoholita veinid, likööri ekstraktid,

sektid Solo-Champanjer, Orange-Gold, puuvilja-mõdu, Sidroni-, Kristall-limonaad

ja mitmed muud karastusjoogid; paljunõuetav, hästi meeldiv ning üliodav

MESIVOI „SANTOS“

AUG. GRÜNER'I TÖÖSTUS

S. Tartu maant. 20, Tallinnas
 Kõnetr. 12-02.

Järeparimistel nimetage „Meie Turg'i.“

MUUSIKARIISTADE TÖÖSTUS
JA MUUSIKARIISTADE SISSE-
JA VÄLJAVEDU.

(Stat. Keskbüroo andmete põhjal.)

Eesti oma muusikariistade vabrikutes ja suuremates töökodades valmistati 1923. a. kokku üle 6 miljoni marga väärtuses mitmesuguseid muusikariistu. Kõige suuremal hulgal (väärtuse järele) on valmistatud pianinosid — üle 5½ miljoni marga väärtuses. Teised mänguriistad, mida valmistati, olid harmooniumid, viiulid, grammofonid j. m. Kuna Eesti oma tööstus ainult 6 miljoni marga väärtuses muusikariistu valmistas, veeti samal aastal üle 52 miljoni marga väärtuses mitmesuguseid muusikariistu ja nende osad sisse. 1924. a. keskepaigas tõsteti tolli igal sisseveetaval klaveril 600 kuldfrangi ja pianinol 300 kuldfrangi peale. Seda võib üheks põhjuseks pidada, miks muusikariistade sissevedu 1924. a. vähenes ja 20,8 miljoni marga peale langes. Missuguseid muusikariistu nimelt ja kui suure summa väärtuses neid sisse veeti, näitavad järgmised andmed:

	Sissevedu:	
	1923. a. Emk.	1924. a. Emk.
Tiivklaverid	707.200	120.000
Piianiinod	8.796.010	1.238.000
Harmooniumid	135.600	193.820
Wiiulid	—	1.000
Grammofonid	—	747.510
Eraldi nimetatamata		
muusikariistad	35.747.600	12.579.250
Muusikar. osad	6.098.400	5.200.920
„ keeled	840.000	728.010
Kokku	52.324.810	20.808.510

Muusikariistade väljavedu on väike olnud. Veeti välja:

	1923. a.	1924. a.
	Emk.	Emk.
Tiivklaverid	—	720.000
Piianiinod	402.400	1.735.0000
Grammofonid	—	55.000
Muusikariistad		
eraldi nime- tamata	138.370	—
Muusikar. osad	1.000	—
Kokku	541.770	2.510.000

Toodud statistiliste andmete põhjal võib arvata, et siseturg praegu juba muusikariistade tööstusele häid edenemisevõimalusi pakub. Hariduse kasvamine suurendab neid võimalusi aast-aastalt rohkem, iseäranis maal, kus praegu paremaid muusikariistu alles vähe leidub.

LOOMADE SISSEVEOST
EESTISSE.

Eestisse on maksvate määruste järele lubatud välismailt elusloomi kui ka igasuguseid loomatooretsaadusi, nagu liha, tooreid nahku, karvu, villu, konta jne. sisse tuua ainult vastava väljaveomaa ametliku loomaarsti tunnistusega, mis tõendab, et saadeti taudivaba on ning pärit on maakohast, kus viimase kahe aasta jooksul hakkavaid loomataude ette ei ole tulnud. Loomaarsti tunnistus peab olema varustatud sealse Eesti konsuli tõendusega, et arst sarnaste tunnistuste väljaandmiseks maa seaduste põhjal õigus-tatud on.

Nimetatud määruste nõue näib aga ärile tundmatu olevat, mispärast Tallinna sadamasse järjest loomi kui ka loomatooretsaadusi jõuab ilma vastava arsti tunnistuseta. Nii-sugusel puhul on aga Eesti loomaterbishoiuline kontroll sunnitud, kas saadeti lähtemaale tagasi saatma

või paremal juhtumusel loomi pike-mat aega karantiinis pidama, loomatooressaadusi aga desinfitseerima. Viimased toimingud on aga suurte kuludega, ajaviitmise ja sekeldustega seotud. Nende kulude ning sekelduste ärahoidmiseks on loomatervis-hoiu peavalitsus kaubandus-tööstus-ministeeriumi palunud asjast huvita-tud ärisid, eriti ekspeditsiooniärisid, ses asjas maksva korra üle infor-meerida.

Ses asjas maksva korra juriidi-liseks aluseks on veel sellekohased veneaegsed määrused. Ligemal ajal, loodetavasti paari kuu jooksul, ilmu-vad sellekohased Eesti oma määrused „Riigi Teatajas.“

Esperanto teated.

ESPERANTO AMETLIKULT RAADIO KEELEKS.

Rahvusvahelise raadioliidu esi-mene kongress peeti Pariisis 14.—19. aprillini s. a., kus muuseas oli aru-tusel küsimus ühise keele tarvitusele-võtmisest raadio alal.

Küsimuse lähemaks arutamiseks moodustati alamkomisjon, ning vii-mase poolt ettepanekuid andmeid ära kuulates, otsustas kongress järgmist:

„Rahvusvahelise raadio-amatööri-liidu esimene kongress otsustab, silmas pidades keelte mitmekesiduse läbi tekitatud raskusi, soovitada Esperanto, kui rahvusvaheliste raadiotelefoniliste läbikäimiste ja laiali-saatmiste abikeele õppimist ja tarvi-

tamist kui ka tema abil tööde ning tõlgete avaldamist ajakirjanduses ja kongressidel.

Sama soovitus on maksev raadio-telegraafiliste läbikäimiste kohta juh-tumistel, kui ühendusesolijad ei saa läbi rahvusliku keele abil.

Selle otsuse kohaselt võtab kong-ress Esperanto, kui enese rahvusva-helise abikeele tarvitusele rahvuslik-kude keelte kõrval.“

ESPERANTO KAUBANDUSES JA TÖÖSTUSES.

Hiljuti ilmunud Saksamaa üle-riiklikus tööstuse ja kaubanduse aad-ressraamatus on saksa keele kõrval ka esperanto tarvitusele võetud. Aadressraamat on välja antud suur-äri Rudolf Mosse poolt Berliinis. Nimetatud suuräri tarvitab oma laialise läbikäimise juures nüüd sil-mapaistvalt ka esperantot.

ESPERANTO SUVEÜLIKOOLOO

korraldatakse käesoleval suvel Gen-fis 31. juulist 7. augustini. Kuul-samad õpetlased saavad esimest kor-da põhjalikult käsitleda eriaineid, nagu: psühoanalüüsi, pedagoogikat, keele arenemist ja ajalugu, rahvus-vahelist õigust, elektrotehnikat ja raadiot, ainult Esperanto keeles.

Sellest suveülikoolist on avalda-nud soovi osa võtta üliõpilased juba paljudest maadest.

Loengud rahvusvahelise õiguse üle peetakse samas saalis, kus on Rahvasteliidu istangud.

E. S. E.

Informatsioon

EESTI RAUA- JA PUDUKAUP

Üks Prantsuse eriajakiri kirjutab Eesti kohta:

On olemas maa, väga vähe tuntud Prantsusmaal, ning kes siiski tõsist turgu meie rahvuslikule produktsioonile pakub:

Jutt on Eestist.

See rahvas oli 200 aasta jooksul Venemaa valitsuse all olnud, kui revolutsioon talle võimaldas end selle väliste võimu alt vaabstada.

1918. aasta 24. veebruaril kuulutati Eesti iseseisvaks vabariigiks ja tunnustati õigustatuks liitlaste poolt 1921. aasta 26. jaanuaril.

Geograafiliselt omab Eesti väga soodsa asupaiga; põhjast piirab teda Soome laht, läänesa — Lääne meri, lõunast — Lätimaa, idast — Venemaa. Tema piiri pikkus on 2000 kilomeetrit. See maa koosneb 11 maakonnast, mille pealinn on Reval või Tallinn. Peale Reval'i on tähtsamad linnad: Dorpat, Narva, Pernau, Viljandi, Valk jne. Ilmastik on kontinentaalne ja põlluharimisele väga soodne.

See põlluharimine, mis Eesti peategevusharuks, nõuab suurel arvul masinaid, põllutööriistu: atrasid, äkkeid, niitmisemasinaid, rehepeksumasinaid, traktore ühes kõigi tööriistadega, nagu: vikatid, vasaraid, aianuge, naelu, metalle, ümmargust

rauda lattides, valget plekki, pudukaupa jne. jne....

Praegu on Eesti turg Saksamaa ja madala valuutaga maade poolt vallutatud; äri tehakse harilikult õiendamiseiga kahe nädala, ühe kuu jooksul peale kauba kättesaamist; kuid suurem osa kaubamaju maksavad veerandi tellimise juures ja jäägi orderi saamisel konnossemendi vastu pank.

Eesti rahval on väga palju poolehoidu prantsuse rahva vastu ja praegu on Pariisis prantsus-eesti kaubanduskoda asutamisel, mille sihts on meie eksportööridele need eeldused teatavaks teha, mida nad ärilisest läbikäimisest uue ja tugeva ning meie suhtes iseäraliselt heatahtliku rahvaga ammutaksid.

Meie oleme meie lugejate käsutada, et neile igat tarvilist täiendavat õiendust nende kaupade väljaveo kohta Eestisse anda.

Nad ei saa seda kahetsema!

PUUTÖÖSTUS EESTIS.

(Riigi Stat. Keskbüroo andmetel.)

1925. a. 1. jaanuaril oli Eestis 34 suurtööstuse ettevõtet puht puutööstuse alal. Suurem jagu neist olid saeveskid, nimelt 25. Mööblitööstusi oli 5 ja muid puutööstusi 4. Neis suurtööstuse ettevõtetes oli jaanuaris ligi 2900 inimest teenistuses. Vä-

Esimese järgu Prantsuse firmad otsivad Eestis esitusi

alljärgnevate kaupade müümiseks.

1. Päevapildi aparaadid ja tarbed igasugused.
2. Prstirohud.
3. Šokolaad, karamel.
4. Põllutöö riistad.
5. Tööriistad igasugused.
6. Manufaktuurkaubad.
7. Õlle- ja limonaaditehaste sisseseaded ja aparaadid.
8. Tint.
9. Puu- ja rauatöö pingid.
10. Traktorid.
11. Raudteematerjaal.
12. Püssid, revolvrud, laskemoon.
14. Elektri mootorid.
15. Igasugused tehnilised uudised.
16. Kaelasidemed.
17. Meesterahva särgid ja muu pesu.
18. Meesterahva kübarad igasugused.
19. Autobiilid.
20. Trikookaubad (sukad, jumprid, jne.)
21. Naisterahva moeasjad.
22. Seep, lõhnaõlid.

Sooviavaldused ühes esitaja täpse aadressiga palutakse juhtida

**„Meie Turg“ — Tallinnas,
Narva m. 50a/4. Kõnetraat 22-08.**

hemaid tööstuse ettevõteteid puutööstuse alal on palju rohkem. Üldse on Eestis üle 300 saeveskit, 150 mööbl- ja tiserivabrikut ja töökoda ja vähemal arvul muid ettevõteteid. Peale selle on mõnedes muul alal töötavates ettevõtetes puutööstuse osakonnad.

Missuguseid kaupasad ja missugusel arvul Eesti puutööstuse suuremad ettevõtted valmistavad, seda näitab järgmine tabel, milles puutööstuse suurettevõtete toodang 1923. a. näidatud:

Valmistatud asjad.	Nende väär- tus milj. m.
Laevad ja paadid	2,7
Mööblid, ukсед, aknad	47,2
Korgid	5,5
Tikutraat	3,9
Spordiriistad	8,6
Nööbid	1,6

Puu- ja puusaaduste väljavedu 1921., 1922., 1923., 1924. aastatel.

	1924.	1923.	1922.	1921.
Palgid (stand.)	250,3	1.508,8	5.411,4	3.389,6
Liiprid (stand.)	951,6	1.973,4	889,5	1.924,6
Lauad ja plangud (stand.)	46.885,9	38.774,9	30.832,6	11.286,9
Propsid (stand.)	33.635,1	22.535,1	13.196,9	3.326,2
Vineer, toolipõhjad (klg.)	11.796.790	8.636.720	5.988.822	2.865.042
Tikutraat (klg.)	340.393	306.479	66.175	—
Tisleri ja treiali töö (klg.)	50.482	307.265	318.689	56.150
Aamisepatöö (klg.)	65.038	73.210	—	25.880

Märkus: Standard = 165 kantjalga.

Tooresaine on Eesti puutööstusele suuremalt jaolt omamaalt saada, siiski importeeritakse nii puumaterjaali kui ka puutööstussaadusi suurel hulgal. Metsa on Eestil omal 840.000 hektari. See mets on suuremalt osalt okaspuu mets. Kuuski on temas 42 prots., mändasid 21 prots., kaskesid 19 prots., haavapuid 10 prots, leppi 7 prots. ja muid puid 1 prots. Viimaste, s. o. muude puude seas on tähtsamad tammed ja saared, mille met-

Niidipoolid	1,4
Aamid	1,1

Siis veel:

Vineeri	23 milj. jalga,
Toolipõhjad	2,7 milj. tk.

Peale selle mitmesugust muud kaupa, nagu vagunite puustosasid, parketti jne.

Eesti kesk- ja väike puutööstus valmistab muuseas krohvimate, puust pakkimisvilla, saapaliistuid, korvisid jne.

Enne maailmasõda veeti Eesti puutööstuse saadustest iseäranis mööblid ja raudteevagunid Venemaa- ja ka mujale. Sõjaaeg takistas puutööstust ja ta toodang langes. Puu- ja puutööstuse tähtsamate saaduste väljavedu viimastel aastatel näitab järgmine tabel:

sad vanasti palju suuremad on olnud, kui nüüd.

Puu- ja puutööstussaaduste sisseveos Eestisse olid 1924. a. tähtsamad kaubad:

Pakud ja palgid kase, haava, saare ja tammepuust	2,9
Lauad ja plangud kuuse, männa ja tamme puust	
ja pukspuu lauad	7,3
Korgipuu koor	5,4

Saapatikud	1,1
Tisleri ja treialitöö	7,3
Tündersepa töö	3,5
Vaadi- ja tündrelauad	8,5
Puusepatöö	2,9
Muud	vähemal hulgal.

Tahutud ja saetud metsamaterjal (lauad, plangud jne.), mis Eestist välja veetakse, peab olema väljavedaja äri erimärgiga märgitud ja see märk kaubandus-tööstusministeeriumis registreeritud.

LAMBAPIDAMINE EESTIS.

Eestis oli lambaid:

1922. aastal	714.700
1923. „	666.000
1924. „	607.000

1924. a. lammastest olid 328.000 üle ühe aasta ja 259.000 alla ühe aasta vanad. Keskmiselt tuli 1923. a. ühe ruutkm. kohta 15,2 ja iga 100 elaniku kohta 60,2 lammast.

Lammas annab villu, liha ja nahku. Kui arvata, et täiskasvanud lammas keskmiselt 1,72 kg. ja alla 1 aasta vana lammas 0,82 kg. villu annab, siis oleks villasaak 1924. a. 800.000 kg. suur.

Eesti villatarvidust kodumaa lambad ei suuda katta. Sisse on veetud mitmesuguseid villasid viimastel aastatel 60 miljoni Emk. väärtuses aastas. Väljaveetud on 1924. a. ainult 3,4 miljoni marga eest ja 1923. a.

mitte sugugi. Villa suurtööstus tarvitab peaaegu ainult sisse veetud villu, kuna omamaa villad enamasti neissamades majapidamistes, kus lambaid peetakse, ära tarvitatakse.

Eluslambaid ja lambaliha veetakse välja, aga mitte palju. Väljaveetud on:

Lambaid.	Tükki.	Väärt. Emk.
1923. a.	781	1.215.200
1924. a.	148	276.600

Lambaliha.	Klg.	Väärt. Emk.
1923. a.	9959	552.060
1924. a.	33.334	2.861.240

Väljaveetud lambad on enamasti kõik Soomemaale viidud. Lambaliha on 1923. a. Soomemaa ja 1924. a. Rootsimaale ära ostnud.

Lambanahkade väljavedu: 1924. a. on lambanahku kuivalt ja märjalt soolatult 11,7 milj. Emk. väärtuses välja viidud. Sisse veeti samal aastal lambanahku 1,1 milj. marga väärtuses.

Nagu need arvud näitavad, on lambapidamine Eestis võrdlemisi vähe väljaveeks kaup, annud. Algukses toodud arvud näitavad, ka, et lambapidamine väheneb. See nähtus on loomulik. Lammas on Eesti tingimustes kulukas pidada ja annab vähe tulu. Sõjaajal, kui ei olnud villu ja riidet saada, hakkas lambapidamine suurenema ja lambaid pee-

Igasuguseid

shokoladi-kompvekke ja biskviite

soovitab tuntud headuses

R. KLAUSSON'i

shokoladi-kompveki ja biskviidi tehas

TALLINN

Toomvaestekooli tän. 1

TALLINN

Kõnetraat 19-05.

Järelepärimistel nimetage „Meie Turg'i.“

ti rohkem kui enne sõda. Nüüd, kus villu ja riiet jälle väljast saada, vähendatakse lambakarjasid. Vähe- mal mõõdul jääb lambapidamine ka edaspidi alale, sest on maad, mis ainult lambale karjamaaks kõlbab ja kus sellepärast ka lambaid rohkemal arvul peetakse.

ELANIKKUDE TÖÖALA EESTIS.

1922. a. detsembrikuus peetud rahvalugemise järele elas Eestis, nagu Riigi Statistika Keskbüroo andmed näitavad, 1.107.059 inimest. Terve elanikkude kogu jagunes järgmistesse rühmadesse peatööala järel:

Tööala.	Inim. arv.	%
		k.-arv.
Põllumajandus	652.513	59,2
Tööstus	174.106	15,1
Kaubandus	46.326	4,2
Transport ja side	37.023	2,9
Ühiskondlik tegevus	61.912.	4,5
Majateenijad, vaheldu- val tööalal ja mit- mes tööharus tööta- vad isikud	87.427	9,0
Muud tööalad kui üle- val nimetatud	38.996	4,1
Puudulikult ülesantud töölaga isikud	8.756	1,0

Põllu-, heina- ja karjamaad on Eestis kadastrindmete järele ka üldse 2.820.865 hektari. Kui jagame selle maa keskmiselt 35 hektari suurusteks tükkideks, siis saame ligi 80.000 talu. Umbes nii palju neid, uusi ja vanu, on ka Eestis, aga mõned suuremad, teised vähemad kui 35 hektari. Põllumajanduses tegevuses olev rahvas nende talude kohta ära kaotatud, tuleb iga talu kohta 8 inimest.

Peale põllu-, heina- ja karjamaa- na kasutatava maa on veel üle 1½ miljoni hektari maad metsa, soode ja

muu harimata maana olemas. Sood- satel majanduslikkudel tingimustel võib osa sellest maast põllumajan- duslikult kasutatavaks teha. Kultuu- rilise tasapinna tõusmisel võetakse põllumajanduses paremad tööabi- nõud tarvitusele ja püütakse vähema tööjõuga suuremat sissetulekut saa- da, kulusid kokku hoides, sellepärast ei või oletada, et põllumajandus edas- pidi väga palju suuremale rahva ar- vule tegevuseala annaks. 98,2 prots. põllumajanduses tegevust leidvast rahvast elab maal valdades. Väik- semates linnades, nagu Pärnu ja Viljandi, on elanikkude üldarvust esimeses 6,1 prots. ja teises 8,1 prots. põllumajanduses tegevad.

Tööstus, mis ta edenemisel ikka suuremale rahva arvule tegevusala võib anda, on koondatud peaaasjali- kult linnadesse ja alevitesse. Maal on tööstusealasse kuuluvatest suurem osa käsitöölised. Kõigist tööstuse- alale kuuluvatest elanikkudest asub Tallinnas 27,9 prots., Tartus 9,0 prots. ja Narvas 7 prots. Teised on mujal. Üksikute linnade elanikkude üldarvust on kõige rohkem Narvas neid, kes tööstuse alal tegevad, nim. 45,4 prots., kuna Tallinn 38,4 prot- sendiga teisel kohal Narva järel seisab.

Kaubandus, transport ja side on põllumajanduse ja tööstusega lähe- dalt seotud ja tegevus neil aladel suureneb või väheneb sedamööda, kuidas põllumajandus ja tööstus are- nevad.

Kaubanduse alasse kuuluvatest asub linnades 77,9 prots., alevites 7,7 prots. ja maal 14,4 prots.

Transpordi ja side alla kuuluva- test asub linnades 65,3 prots., alevi- tes 10,4 prots. ja maal 24,3 prots.

Majateenijatest asub linnades 69,4 prots., alevites 4,7 prots. ja

maal (alevikkudes ja valdades) 25,9 protsenti.

LINA JA LINASEEMNE VÄLJAVEDU

1924. a.

Lina väljaveo hooaeg langeb kahte kalendriaastasse. Statistika Keskbüroo andmed, mis lina väljaveo kohta käivad, näitavad väljavedu kalendriaastas ja sellepärast peab meeles pidama, et 1924. a. väljaveos oli osa lina 1923. a. ja teine osa, mis aasta lõpul välja veeti, 1924. a. saagist.

Kogu linasaak arvatakse 1924. a. üle 12.000 meetertonna suur olevat. Linaseemne saak oli sama suur. Need saagid olid suuremad kui eelmistel aastatel, aga veel mitte nii suured kui enne sõda. Tegelikult peab saak veel suurem olema kui statistilised andmed näitavad.

Lina väljavedu oli 1924. a. ka suurem kui eelmistel aastatel, nii kaalu kui väärtuse poolest. 1921. a. saadik on ta pool suuremaks kasvanud. Veeti välja:

Aastad.	Meetertonnid.	Tuhand.	Emk.
1921	5.226	—	
1924	10.432	1.690.473	

Kõige rohkem Eesti lina on 1924. a. Suur-Britanniasse veetud. 1922. ja 1923. a. läks lina Belgiasse rohkem.

Lina sissevedu on väga väike. 1924. a. on ainult 95 meetertonna sisse veetud.

Peale lina veeti veel 1924. a. 878 meeter-tonni takku ja linaketruse jäänuseid ligi 85 miljoni marga väärtuses, välja. Kuna lina väljavedu on kasvanud, näitab linaseemne väljavedu tugevat kõikumist. 1922. a. tõusis väljaveetud linaseemne hulk üle 3000 m.-tonni, langes siis 1923. a. 503 tonni peale ja on 1924. a. jälle 2823 m.-tonnini tõusnud. Kõi-

kumist võib sellega seletada, et 1923. a. vihmane sügis rikkus palju linaseemet, nii et see ainult õlivabrikutele kõlbas, aga külvisseemneks mitte. Kuna toll külvisemne väljavedu hõlbustab ja see seeme ka paremat hinda maksab, siis puudus 1923. a. selle seemne väljaveoks alus.

VÄLJAMAA TAIMERIIGIST KIUAINETE SISSEVEDU EESTISSE.

Eestil enesel on taimeriigi kiuainetest lina oma käest. Puuvill, kanep ja jute veetakse väljast sisse. Iseäranis suur on puuvillade sissevedu, sest et puuvillatööstus võrdlemisi arenenud. Statistika Keskbüroo andmete järel on sisse veetud:

P u u v i l l a.

Aastad.	Meetertonnid.	Tuh.	Emk.
1921	1439	—	
1922	3147	—	
1923	4351	1.089.204	
1924	2836	835.936	

Missuguste maade puuvillu Eestisse on toodud, seda võib statistiliste andmete järele puudulikult näha. 1923. a. andmete järele tuli puuvill peaaegu kõik Inglismaalt ja Saksamaalt. 1924. a. andmed on täielisemad.

Kanepit veeti sisse:

	Tonnid.	Tuh.	Emk.
1923. a.	418	43.225	
1924. a.	194	26.104	

1923. a. toodi kanep peaaesjalikult Venest, Lätist ja Belgiast. 1924. a. andmete järele tuli kanep suuremalt osalt Indiast, Saksamaalt, Inglismaalt, Lätist ja Venest. Nähtavasti on kanepi sekka ka Manilla kanep arvatud.

Jute sissevedu:

	Tonnid.	Tuh.	Emk.
1923. a.	9	390	
1924. a.	70	4.941	

Jütet toodi 1924. a. 60 tonni Inglismaalt, 9 tonni Saksamaalt ja vähemal hulgal mujalt.

Muude taimeriigist kiivainete sissevedu on väike.

VEESÖIDURIISTADE JA JÕUVANKRITE SISSEVEDU.

Niihästi veesöiduriistade kui ka jõuvankrite juuremuretsemine väljamaalt on 1924. a. palju väiksemaks jäänud kui 1923. a. oli. Riigi Statistika Keskbüroo andmete järele toodi väljast 1923. a. üle 101 miljoni marga eest rauast aurulaevasid, 1924. a. aga ainult 10 miljoni marga eest. Mitmesuguseid vähemaid veesöiduriistu toodi 1923. a. väljamaalt üle 59 miljoni marga, 1924. a. aga alla 2 miljoni marga eest.

Jõuvankrite sisseveoga on samuti. 1923. a. toodi sõiduaautosid üle 70 miljoni, 1924. a. aga alla 17 miljoni marga väärtuses. Veoautode sissevedu vähenes 65 miljoni marga pealt 4 miljoni marga peale ja jalgrataste sissevedu 28 miljoni marga pealt 3 miljoni marga peale.

LOOMATOIDU SISSE- JA VÄLJAVEDU.

Kui palju Eestisse kaeru, otri ja rukkid sisse veetakse, et neid viljasid loomatoiduna tarvitada, selle kohta puuduvad andmed, sest Riigi Statistika Keskbüroo andmed näitavad üldist vilja sisse- ja väljavedu. Teada on ainult, et rukkidki, kui nad odavamad olid, loomatoiduks tarvitati.

Sisseveetud otrade kohta võib arvata, et nad suuremalt jaolt piimaks ja lihaks on muudetud, kuna kaerad hobustele on söödud. Muud loomatoitu on rohkem sisse kui välja veetud ja sissevedu on viimastel aastatel hoogsalt kasvanud. Nendemade ainete väljavedu on selsamal

ajal väga väike, nagu see ka loomulik. Järgmine tabel, mis Statistika Keskbüroo andmetel kokku seatud, näitab loomatoidu sisse- ja väljavedu arvudes lähemalt.

Aastad.	Sissevedu. Meetertonnid.	Väljavedu. Meetertonnid.
1921	508,7	—
1922	5	727
1923	2.534	957
1924	9.264	1511

Üksikutest ainetest, mis loomatoiduna sisse toodi või välja viidi, etendasid ölikoogid kõige suuremat osa. Järgmine tabel näitab seda:

Ölikookide sisse- ja väljavedu.

Aastad.	Loomatoit üldse.	Sellest ölikoogid.	Loomatoit üldse.	Sellest ölikoog.
1923	2534	2.516	957	253
1924	9264	5.685,8	1511	1.199

Üldse loomatoidu ja eraldi ölikookide kohta käivaid andmeid vaadates selgub, et 1923. a. veeti üle 2½ tuhat m.-tonni ölikooke ja ainult 19 tonni muud loomatoitu sisse. 1924. a. tõusis ölikookide sissevedu ligi 5686 tonni peale, toodi aga ka muud loomatoitu, iseäranis kliisid, kokku üle 3½ tuhande m.-tonni. Meie väljaveos oli 1923. a. ölikooke vähem kui muud loomatoitu, 1924. a. aga ölikooke märksa rohkem. Muu loomatoidu nime all on meilt peaaesjalikult põlluheina välja veetud.

Sia juure võib lisada, et Eesti oma suur- ja kesktööstus ölikookisid 1923. a. ainult 1675 meetertonna valmistas, seega vähem kui 1923. ja 1924. a. sisse veeti. Statistilised andmed ei lase oletusi teha, kas edaspidi ölikookide või õliseemnete sissevedu kasvab. Võimalik, et mõlemad suurenevad.

LIHATOODANG EESTIS.

Tapamajades tapetud või kodu tapetud, aga tapamajades järele vaadatud on riigi statistika keskbüroo andmete järele 1923. ja 1924. a. järgmisel arvul loomi:

Loomad	1923. a.	1924. a.
Veised	59.501	51.845
Vasikad	78.378	81.807
Lambad ja kitsed	62.445	51.948
Pörsad	1.542	1.766
Sead	70.409	75.563

Nagu need andmed näitavad, on vasika-, põrsa- ja sealihha toodang 1924. a. suurenenud, veise- ja lambaliha toodang aga vähenenud.

Vähem tapeti 1924. a. kui 1923. a.

Veiseid	7.647 tükki,
Lambaid ja kitsi	10.487 tükki.

Rohkem tapeti:

Vasikaid	3.429 tükki,
Pörsaid	224 „
Sigu	5.154 „

Tervet lihatoodangut need arvud ei näita, sest peale nende loomade, mis tapamajades tapetakse ja nende, mis kodu tapetud, aga tapamajas liha pärast järele vaadatud, tapetakse veel majapidamistes kodu hulk loomi ja tarvitatakse nende liha ka neissandades majapidamistes ära. Sellepärast on üldine lihatoodang märksa suurem kui statistilised andmed näitavad.

KANAMUNADE VÄLJAVEOKONTROLL.

Riigi Teat. nr. 83/84 — 16. mail 1924. a. ilmus uus seadus kanamunade väljaveokontrolli kohta. See seadus muudab senist korda mitmeti. Uue seaduse järele peavad isikud ja asutused, kes Eestist kanamune soovivad välja vedada, sellekohase loa võtma, mis põllutöömistri poolt kokkuleppel kaubandus-

tööstusministriga antakse. Eksportööridelt nõutakse, et neil ekspordinõuetele vastavad ruumid ja sisseseeded oleksid. Välja vedada tohib ainult kanamune, mis sellekohaste erimääruste nõuetele vastavad ja väljaveo kontrollmäärgiga varustatud. Kuni 20 klgr. raskuseni võib kanamune postil, raudteel, laeval ja muul teel välja saata või isiklikuks tarvitamiseks viia, ilma et need munad kontrolli alt läbi läheksid. Kanamunade kontrolli teostamisel võetakse kulude katmiseks väikest maksu, mis ei või tõusta üle 1 prots. väljaveetavate kanamunade hinnast.

Erimäärused selle seaduse teostamiseks ei ole veel ilmunud ja sellepärast toimetatakse kanamunade väljaveokontrolli alles endises korras.

ELUSLOOMADE, LIHA JA LIHAAADUSTE SISSE- JA VÄLJAVEDU 1924. A.

(Riigi Stat. Keskb. andmete järele.)

Elusloomade väljavedu Eestist on 1924. a., võrreldes 1923. aasta väljaveoga, veidi vähenenud. 1923. a. veeti 14.082 looma 134.380.400 Emk. väärtuses, 1924. aastal aga 11.686 tk. 95.764.800 Emk. eest välja.

Loomi on 1924. ja 1923. a. veetud järgmiselt:

	Väljavedu:			
	Loomade arv.	1000	Emk.	
	1924. a.	1923. a.	1924. a.	1923. a.
Hobused	698	1.142	18.260	35.906
Veised	8.753	9.316	64.559	81.218
Vasikad	432	581	643	819
Lambad	148	781	277	1.215
Sead	1.653	2.256	12.015	15.209
Pörsad	2	6	3	10
Sulgloomad				
igasug.	—	—	8	3
Kokku	11.686	14.082	95.765	134.380

Samuti on ka elusloomade sissevedu vähenenud:

Sissevedu:

Loomade arv. 1000 Emk.

1924. a. 1923. a. 1924. a. 1923. a.

Hobused	8	23	220	805
Veised	16	19	180	209
Vasikad	1	—	2	—
Lambad	244	—	171	—
Sead	1	49	15	735
Pörsad	—	128	—	192
Sulgloomad igasug.	—	—	10	3
Kokku	270	219	598	1.944

Liha on 1924. a. kaalu järele vähem, aga väärtuse järele rohkem väljamaale saadetud, kui 1923. a. Nagu järgmisest tabelist näeme, on värsket ja soolatud sealiha vähem välja läinud, kuid tema väärtus on suurenenud. Sellevastu on suitsetatud sealihal nii hulk kui väärtus tuntuvalt tõusnud. Samuti on 1924. a. vorstide ja lihakonservide väljavedu suurenenud. Ka lambaliha läks tuntuvalt rohkem välja 1924. a. kui 1923. a.

Liha- ja lihasaaduste väljavedu:

Kilogramm.

1000 Emk.

	1924. a.	1923. a.	1924. a.	1923. a.
Sealiha, värsket ja soolatud	291.690	328.025	30.365	29.126
Sealiha, suitsetatud	216.063	81.556	38.608	10.033
Loomaliha	233.268	554.021	16.746	27.059
Vasikaliha	9.720	4.079	439	183
Lambaliha	33.334	9.959	2.861	552
Kodulinnuliha	20.965	20.016	3.226	1.851
Muu eraldi nimetamata liha	4.533	2.113	522	52
Sea- ja muu loomarasv, sulatatud	1.036	9.287	102	947
Vorstid	7.987	1.933	1.102	304
Lihakonservid	2.132	131	362	27
Kokku	820.728	1.012.120	94.333	70.134

Mis liha sisseveosse puutub, siis on sissevedu võrdlemisi väike. Kõige rohkem ostetakse väljamaalt sulatatud sea- ja loomarasva, siis värsket

ja soolatud sealiha. Liha- ja lihasaaduste sissevedu on ligi 10% väljaveost.

Liha- ja lihasaaduste sissevedu:

Kilogramm.

1000 Emk.

	1924. a.	1923. a.	1924. a.	1923. a.
Sealiha, värsket ja soolatud	12.724	30.483	820	1.703
Sealiha, suitsetatud	92	—	6	—
Vasikaliha	221	—	11	—
Sea- ja muu looma rasv, sulatatud	75.555	73.104	4.990	4.017
Vorstid	88	393	6	24
Lihakonservid	712	7.584	55	1.112
Kokku	89.392	111.564	5.896	6.856

Nii on lihasaaduste sissevedu 1924. a. väiksem olnud kui 1923. a.

VÄLISKAUBANDUS 1925. A. 1. VEERANDIL.

(Riigi Stat. Keskb. andmete järele.)

1925. a. esimese kolme kuu jooksul on Eestisse toodud 67.893.113,7 kg. kaupasad ja 81 eluslooma 2.159.676.030 Emk. koguväärtuses. Välja on veetud 51.624.033,9 kg. kaupasad ja 188 eluslooma — 2.060.402.470 Emk. eest.

Võrreldes tänavuse 1. veerand-aasta väliskaubanduse bilansi mineva aasta sama aja bilansiga, näeme,

et niihästi sissevedu kui väljavedu on suurenenud. Olgugi, et sissevedu on ka tänavu väljaveost suurem, siiski on passiivsus tuntavalt vähenenud: 1924. a. 1. veerandil oli väljavedu sisseveost 78,9 prots., tänavu aga 95,4 prots.

Järgmises tabelis on kõrvuti toodud andmed 1925. ja 1924. a. 1. veerandi väliskaubanduse kohta.

	1000 kg.		1000. Emk.	
	1925. a.	1924. a.	1925. a.	1924. a.
	1. veerand.	1. veerand.	1. veerand.	1. veerand.
Sissevedu	67.893	64.973	2.159.676	1.718.326
Väljavedu	51.624	47.793	2.060.402	1.355.192
Kokku	119.517	112.766	4.220.078	3.073.518
Sisseveo ülekaal	16.269	17.180	99.274	363.134

Sisseveos seisavad Ameerika ühisriigid esimesel kohal. Nendele järgneb Saksamaa ja Inglismaa. 1924. a. 1. veerandil kuulus esimene koht Saksamaale, kust 41,5 prots. üldsisseveost tuli, teisel kohal oli Venemaa (18,6 prots.) ja kolmandal Inglismaa, kelle osa meie väliskaubanduses (14,2 prots.) peaaegu muutunud ei ole, ehk küll sissetoodud kaupade väärtus tuntavalt tõusis (65,8 milj. Emk. võrra). Ühisriikide sisseveo summa oli läinud aastal 8,1 prots. üldsisseveo summast.

1924. a. 1. veerandil seisid Eesti kaupade importöörina Inglismaa esimesel kohal. Sinna oli saadetud kaupasad 396,5 milj. Emk. väärtuses ehk 29,3 prots. üldväljaveo summast. Inglismaa osa on tänavu veidi kahenenud. Tänavu seisab meie ostjate eesotsas Saksamaa, kuhu on kaupasad saadetud 618,3 milj. Emk. eest (1. a. 299,0 milj. Emk.), 1924. a. 1. veerandil läks Saksamaale 22,0 prots. ja tänavu 30,0 prots. meie üldväljaveost (väärtuse järele).

VÕI JA KANAMUNADE VÄLJAVEDU aprillikuus 1925. a.

Põllumajanduse peavalitsuse andmete järele on k. a. aprillikuus kontrolli alt läbi käinud: 284.461,2 kg. võid ja 41.760 tk. kanamune.

Või on saadetud:

Saksamaale	270.031,7 kg.
Inglismaale	14.315,7 „
Rootsi	113,8 „

Kanamunad on kõik Saksamaale läinud.

1924. a. aprillis läks 109.425,4 kg. võid ja 8640 tk. kanamune välja.

RIIGI SISSETULEKUD 1925. A. 1. VEERANDIL.

(Riigikassa andmete järele.)

	1925. a. 1. veer.		1924. a. 1. veer.	
	1000 Emk.		1000 Emk.	
I Otsekohesed maksud	176.226		191.761	
II Lõivud ja tasumaksud	96.647		83.309	
III Kaudsed maksud	413.985		385.452	
IV Riigi monopolid	212.685		224.530	
V Riigi ettevõtted ja varandused	595.469		671.044	
VI Segatulud	41.354		46.329	
Kokku korralised tulud	1.736.366		1.602.335	
Eelmiste aastate tagasimaks	8.560		22.714.	
Ülejääk 1. veerandil 1925. a.	1.727.806		1.579.621	
<i>Erakorralised tulud.</i>				
Krediitoperatsioonid, laenude ja fondide tagasimaksud		293		1.123
Riigi kaubaagentuuri puhaskasu	10.000			—
Kokku erakorralised tulud	10.293		1.123	

EESTI VÄLISKAUBANDUS

1925. a. aprillikuus.

Väärtuse järele oli 1925. a. aprillikuus:

Sissevedu	Emk.	846.878.050.
Väljavedu	„	619.306.360
Üldlääbikääk	Emk.	1.466.184.410
Sisseveo ülekaal	„	227.571.690

Järgmises tabelis on toodud andmed võrdluseks tänava aasta märtsikuu ja 1924. a. aprillikuu väliskaubanduse bilansist:

	1925. a. aprillis.		1925. a. märtsis.		1924. a. aprillis.	
	Miljonid		Emk.		Emk.	
Sissevedu	846,8	794,0	748,5			
Väljavedu	619,3	630,7	646,9			
Üldlääbikääk	1.466,1	1.424,7	1.395,4			
Sissev. ülek.	227,5	163,3	101,6			

Ülemine tabel näitab sisseveo suurenemist ja väljaveo vähenemist üldkokkuvõtetes. Sellest väliskaubanduse bilansi halvenemisest üldise majandusliku seisukorra pahemaksminevõtmist välja lugeda, ei oleks õige. Vaatame üksikuid sisseveo kaupade

rühmasid, siis näeme, et väliskaubanduse bilansi passiivseks tegemiseks on mõjunud iseäranis see asjaolu, et tänava aprillikuus on palju niisuguseid kaupsid sisse veetud, mida uute kaupade valmistamiseks kasutatakse, nagu: nahk, kiained, metallid, väetisained, kivisööed. See tunnistab, et meie tööstus ja põllumajandus tahavad toodangut suurendada. Märksa vähenenud on vilja ja toiduainete, maitseainete ja jookide sissevedu.

Mis puutub väljaveosse, siis on ta üldsummas vähenenud, peaaeglikult kiainete ja puumaterjali väljaveo vähenemise läbi. Mõjunud on seejuures linade ja puumaterjalide hinnad, mis väljavedu ei soodustanud.

Maade järele on aprillikuus kõige rohkem Saksamaalt kaupsid toodud ja sinna ka saadetud. Meie sisseveos seisavad Ameerika ühisriigid Saksamaa järel. Inglismaa seisab Eestist ostjana teisel ja Eestisse müüjana kolmandal kohal.

MAIKUU VÄLISKAUBANDUS.

Sisse veetud igasuguseid kaupu 38.809.956 kilogr. 863,2 milj. väärtuses;
välja veetud 35.941.954 klg. 688,4 milj. väärtuses; kuu passiviteet
174,7 milj. marka.

Statistika keskbüroo kokkuvõtte järele on maikuu väliskaubandus lõpetat. siseveo ülekaaluga 174.741.640 marga suuruses. Sissevedu näitab 863.222.370 ja väljavedu 688.480.730 marka.

Tähtsamatest ainetest on kuu jooksul välja veetud markades:

Või (457.951 klg.)	130.516.200
Munad (1.592.840 tükki)	11.946.300
Kartulid (4.683.314 klg.)	35.124.850
Liha ja lihakaubad	4.833.460
Toored nahad	8.716.900
Puusaadused	92.265.750
Wineer (plated ja tooli- põhjad)	26.193.600
Ajalehe- ja trükipaber	72.575.680
Lina (402.720 klg.)	78.530.450
Takud	3.430.200
Puuvillane lõng	62.560.750
Puuvillane riie	40.582.890
Purjeriie	2.389.400
Tsement	54.092.000
Tuletikud	6.101.350

Tähtsamatest sisseveoainetest on kuu jooksul impoteeritud miljonites markades: teravilja — 122,4, jahu — 32,2, heeringaid — 19,9, suhkrut — 45,3, tubakat — 10,6, puuvilla — 139,3, puuvillast riidet — 32,9, villast riidet — 11,4, rauda — 44,6, kivi-
sütt ja koksi — 29,3, naftat — 0,5, petrooleumi — 6, väetisaineid — 33,9, kummi ja kummisaadusi — 8,7 ja tooresnahku — 6.

Riikide järele seisab sisseveos esimesel kohal Saksamaa, kust on sisse veetud igasuguseid kaupu 260 milj. marga väärtuses. Teisel kohal on Ameerika Ühisriigid 215,1 milj., siis Inglismaa 100 milj. jne.

Väljaveos seisab esimesel kohal ka Saksamaa, kuhu on saadetud kaupu 238,1 milj. m. väärtuses. Inglismaale on ekspoteeritud kaupu 132,7 milj. m. eest, Venemaale 68,4 milj. m. eest, Rootsi 51 milj. m. eest jne.

Allpool üksikasjalisemad andmed maikuu väliskaubanduse kohta.

* M a r k a d e s .

	Sissevedu.	Väljavedu.
Tera- ja jahvatatud vili, kartul, loomatoit	166.775.750	35.166.380
Toiduained — karjasaadused	1.125.340	147.615.930
Kala ja kalakaup	19.987.580	6.230.560
Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid	81.090.080	1.137.470
Elusloomad ja linnud	210.000	9.328.000
Nahk, nahakaup ja muud loomasaadused	12.799.430	12.961.570
Seemned ja elustaimed	11.945.520	255.000
Puu- ja puutööstussaadused	2.729.330	121.817.750
Paber, paberikaup ja trükitöö	17.109.670	82.033.800
Puuvill, lina ja muud kiained	157.181.550.	82.214.850
Tekstiiltööstussaadused	75.394.340	112.886.120
Metallid	48.228.970	6.215.500
Metallkaubad	34.273.390	595.000
Põllutöomasinad ja -riistad	9.635.750	206.000
Muud töö- ja jõumasinad, transportabinõud	67.745.640	2.187.000
Instrumendid, aparaadid, laskeriistad	5.624.280	214.780

	M a r k a d e s.	
	Sissevedu.	Väljavedu.
Kivid, mullad ja nende saadused	11.723.390	56.283.150
Kivisüsi, koks, põlevkivi	29.338.190	200
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	41.212.360	96.440
Väetisained	33.937.700	100.000
Keemiaained, värvid, apteegikaup	26.969.750	10.805.230
Kunstikaubad, muusikariistad ja muud eelpool nime- tamata kaubad	8.184.360	130.000
Kokku:	863.222.370	688.480.730

VÄLJAMAA LINATURU ÜLEVAADE

10.—17. juunini.

Lina nõudmine kasvamas. — Tagavarad ladudes lõpukorral. — Hinnad kõvenevad.

Nädala jooksul olid suuremad lina edasimüügid. Nõukogude linu oli Dundee ladudes 1000 tonni, mis kõik edasi müüdi Kontinendile, ka Stettini ladudes oli nõukogude Venemaa linu üle 1000 tonni, mis samuti realiseeriti. Kõige suuremad ostjad olid Prantsusmaa ja Belgia. Lätis on ladudes „Dundee Prices Current & Trade Report“ järele Schvaneburgi linu umbes 2500 tonni. Tallinnas ja Riias olevat umbes 10.000 tonni Nõukogude linu ladudes, peale suurte ladude sisemaal. Uue lina saagi peale tulevad Venemaalt õige head teated; on näha saagi suurenemist, mis umbes 85 protsendi peale ennesõjaaegsest saagist ulatab.

Viimased Tallinna ja Riia teated räägivad siiski, et Nõukogude ladud neis linnades peaaegu täiesti tühjen datud olevat ja et kooperatiivid ladu lõppude eest nüüd 4 naelsterlingit tonnilt rohkem küsivad. Läti valitus olevat Schvaneburgi R hinda kõrgendanud 95 naelsterl. peale tonn, seda viimast sorti olevat Lätil kõige rohkem ladudes.

Kuna lina hindades tõus oli, siis muutus tegevus linaturul vaikseks.

Endiste hindadega oli küll ostjaid, aga puudusid müüjad. Hindade alamineku suun näib nüüd lõppenud olevat.

Linahinnad olid Dundees 17. juunil tonni eest cif.

BKKO I sort	nlstrl.	91—93
Rscheff I sort	„	78—80
Sötschefka I sort	„	68—70
Schvaneburg R	„	92—95
Livonia R	„	87—90
Hoffs - XRX	„	87—90
Võru-Petseri R	„	92—94
Soetud Tartu R	„	90
Soetud Pärnu R	„	85
Tartu I takud (Codilla)	„	75
Pärnu I	„	70

BELGIA LINATURG.

Ghent, 13. juunil. Väljamaa kaupmehi Hollandist, Inglismaalt ja Saksamaalt oli suuremal arvul börsel ja ostsid õige rohkesti linu. Belgia ketrusvabrikud peavad end tooresainetega varustama, nende ladud on väga nõrgad ja nad on saanud uusi lõngade tellimisi.

Linahinnad on 25 franki kõrgemad, kui eelmisel nädalal, kuid siin on kaasa mõjunud ühtlasi frangi langemine. Takuhinnad on kõrgemad. Hea nõudmine on Belgia riidetehaste poolt. Vene lina on kallim, mis tingitud naelsterlingi kallinemisest ja elavamast äritegevusest linaturul.

EESTI VABARIIGIS RAHANA LIIKUMAS OLEV. RIIGIKASSA
JA EESTI PANGA TÄHTEDE SUMMA.

		Riigikassa tähed		1000 Emk.*) % %		100 Emk. % %	
		1000 Emk.	% %	E. Panga tähed		Kokku	
1.	I. 1922.	2.757.181	100	300.016	100	3.057.198	100
1.	III. 1925.	1.706.127	61,9	1.781.165	593,7	3.487.292	114,1
1.	IV. 1925.	1.746.185	63,3	1.807.876	602,6	3.554.062	116,3

*) Ilma Eesti Panga kassades olnud pangatähtedeta.

TALLINNA SADAMA TEGEVUS

aprillikuus 1925. a.

(Riigi Stat. Keskb. andmete järele.)

Aprillikuu jooksul on Tallinna sadamasse tulnud kokku 182 laeva — 47.258 netto registertonni mahutavusega. Samal ajal läks välja 201 laeva — 50.445 netto rgt.

kuu läbikäiguga, näeme, et tänava liikumine elavam olnud. Järgmises tabelis on toodud andmed laevade liikumise kohta Tallinna sadamas nii 1924. kui 1925. aastal aprillikuus.

Võrreldes mineva aasta aprilli-

	1925. a. aprill:		1924. a. aprill.	
	Laevade arv.	Mahutavus. netto rgt.	Laevade arv.	Mahutavus. netto rgt.
<i>Sisse tulnud:</i>				
Kaugesõit	101	43.169	66	43.017
neist laaditud	69	32.008	50	31.882
Rannasõit	81	4.089	4	338
<i>Välja läinud:</i>				
Kaugesõit	120	45.565	55	34.460
neist laaditud	93	37.486	47	29.942
Rannasõit	81	4.880	6	369

Nagu näha, on iseäranis rannasõit tänava palju elavam olnud kui läinud aastal, kuna kaugesõit võrdlemisi vähe on suurenenud.

SUHKRU, KOHVI, TEE, KAKAO SISSEVEDU EESTISSE.

(Riigi Stat. Keskbüroo andmetel.)

Võõramaa kooloniaalkaupade hulgas, mis Eestisse tuuakse, on suurema tähtsusega suhkur, kohvi, kakao

ja tee. Suhkru sissevedu on järjekindlalt kasvanud. Nii veeti:

	Suhkur peenike		Suhkur rafinaad.	
	1000 klg.	Milj. Emk.	1000 klg.	Milj. Emk.
1922. a.	11.361,7*)	499,3*)	—	—
1923. a.	13.686,1	501,3	850,5	32,2
1924. a.	15.073,0	659,5	794,7	35,7
1925. a. 1. veerand	4.298,5	126,1	290,7	11,8

Märkus: *) Suhkur rafinaad ühes arvatud.

Suhkur on tulnud peajasjalikult Saksamaalt või Saksamaa kaudu. Läänud aastal hakati suhkrut rohkesti Tsheho-Slovakkias ja Poolast tooma.

Kakao, tee ja kohvi sissevedu on 1924. a. tuntavalt vähenenud. Kõige rohkem on neid aineid 1923. a. toodud.

	K a k a o.		T e e.		K o h v i.	
	1000 Milj.	klg. Emk.	1000 Milj.	klg. Emk.	1000 Milj.	klg. Emk.
1922. a.	334,0	27,4	167,6	30,8	76,9	—
1923. a.	353,9	23,7	201,6	41,7	294,8	30,6
1924. a.	150,2	14,1	75,2	14,0	95,4	10,3
1925. a. 1. veerand	63,2	5,5	15,4	3,5	28,2	3,9

Kakao tuuakse Eestisse kas ubades või valmispulbrina. Suhkruga kakaopulbri ja praetud kakao sissevedu on tähtsuseta.

Kakao tuleb Eestisse enamasti Saksa ja Hollandi kaudu.

Kohvi sissevedu ei ole kuigi suur. Ühe elaniku kohta tuli keskmiselt aastas: 1923. a. 0,26 ja 1924. a. ligi 0,1 klg. Eestis tarvitatakse palju

kohvi aseaineid, mis sisemaal valmistatud, enamasti teraviljast. Kohvi aseaineid valmistavad Eestis ligi 20 vabrikut. Peale selle valmistatakse teraviljast kohvi aseaineid ka kodusel teel. Lõunamaa kohvi tuleb suuremalt osalt Saksamaa kaudu. Palju on 1924. a. ka Ameerikast toodud. Kohvi tuleb tooreste ubadena.

Tee on toodud enamasti Saksa- ja Inglismaa kaudu.

ABIELUVARANDUSE LAHUTAMISE LEPINGUD.

Ferdinand Seeberg ja Anna Seeberg, sünd. Hocken, Tallinnas; Konstantin Meel ja Claudine Meel, sünd. Limverk, Tallinnas; Briti kodanikud James Ogilvy Riddell ja Lillian Riddell, sünd. Sprovell, Tallinnas; Arnold Arnoldi p. Ilves ja Julie Jaani t. Ilves, sünd. Hunt, Viljandis; Ado Juhani p. Rühka ja Anna Juhani t. Rühka, sünd. Noorkukk, Viljandis; Johan Johani p. Luts ja Linda Hansu t. Luts, sünd. Lellep, Viljandis. (R. T. nr. 57/58.)

August Johani p. Vaask ja Liisa Karla t. Vaask, sünd. Pohjola, Võrus; Eduard Johani p. Anni ja Emilie Peetri t. Anni, sünd. Amberg, Tartus; Peeter Karli p. Kikerpill ja Hedvig-Alma-Emilie Hansu t. Kikerpill, sünd.

Fuchs, Tartus; Emil-Voldemar Davidi p. Smironin ja Olga-Helene Iohanni t. Smironin, sünd. Hääl, Tartus; Karl Andrese p. Oesso ja Alide-Magdalene Kusta t. Birk, Tartus; Voldemar Mihkli p. Hermann ja Helene-Marie Aleksandri t. Hermann, sünd. Reimann, Tartus; Ludvig Jakobi p. Neider ja Ida Abrami t. Neider, sünd. Pärn, Tartus; Ludvig Jaani p. Tugi ja Alide Kaarli t. Tugi, sünd. Kiil, Tartumaal, Jõgeva vallas; August Johani p. Laane ja Emilie Peetri t. Laane, sünd. Petolai, Tartus. (R. T. nr. 59/60.)

Karl-Johan Joosepi p. Sooms ja Elise Johani t. Sooms, sünd. Rennit, Valgas; Aleksander Mihkli p. Puusepp ja Scharlotte Leoni t. Puusepp, sünd. Stankevitsch,

Tartus; Daniel Vio p. Zupsmann ja Helene Ado t. Zupsmann, sünd. Köve, Tartus; Elmar-Johannes Jaani p. Kuusik ja Ida Jaani t. Kuusik, sünd. Paul, Tartus; Georgi Karli p. Zetturja Emma-Alvine Johani t. Zettur, sünd. Loks, Tartus. (R. T. nr. 67/68.)

Heimar-Johannes Kopler ja Marie Kopler, Tallinnas; Leopold Lambot ja Anna Hendriku t. Lambot, Tallinnas; Hugo Henning ja Ludmilla Henning, Nõmmel. (R. T. nr. 69/70.)

August Kärblane ja Julie Kärblane, sünd. Roos, Tallinnas; Madis Jaani p. Pärn ja Liisa Jüri t. Pärn, sünd. Pärn, Pala vallas, Tartumaal; Sergei Liisa p. Kikkas ja Melanie Peetri t. Kikkas, sünd. Egipti, Valgas. (E. T. nr. 71/72.)

Hans Peetri p. Vaga ja Gert-rud-Ida Ferdinandi t. Vaga, sünd. Voigt, Tartus; Johann Henno p. Peterson ja Hermine Märdi t. Peterson, sünd. Kolberg, Tartus; Jaan Joosepi p. Rebinits ja Meeta Isaku t. Seppius, Tartus. (R. T. nr. 73/74.)

Aleksander Niiholm ja Ines-Dagmar Niiholm, Kõnnu vallas, Harjumaal; Madis Knude ja Alviine Knude, Tallinnas; Jaan Andrese p. Andrekson ja Elise Joosepi t. Andrekson, sünd. Lesmann, Tallinnas; Mihkel Lass ja Anna Lass, Tallinnas; Gustav Raaga ja Klaudia Raaga, sünd. Kaimova, Lehtse vall., Järva maak.; Gerhard Treumund ja Liine Treumund, sünd. Naarits, Nõmmel. (R. T. nr. 75/76.)

MAKSUJÕUETUKS TUNNISTATUD.

1) Tallinna-Haapsalu rahukogu määruse põhjal 8. maist 1925 on akt-

siaselts „Harju Pank“ maksude seismapaneku pärast maksujõuetuks tunnistatud. (R. T. nr. 81/82.)

2) Tallinna-Haapsalu rahukogu määrusega 9. maist 1925. a. on Joseph (Joosep) Idelson kaubanduslikult maksujõuetuks tunnistatud. (R. T. nr. 81/82.)

3) Tallinna-Haapsalu rahukogu määrusega 12. maist 1925. a. on Hartvig Hübbe kaubanduslikult maksujõuetuks tunnistatud. (R. T. nr. 85/86.)

4) Tallinna-Haapsalu rahukogu määrusega 28. aprillist / 5. maist 1925. a. on Johann Piip kaubanduslikult maksujõuetuks tunnistatud. (R. T. nr. 87/88.)

5) Tallinna-Haapsalu rahukogu määrusega 23. maist 1925. a. on Fritz Rehs kaubanduslikult maksujõuetuks tunnistatud. (R. T. nr. 101/102.)

LAADAD JUULIKUUS

1925. a.

1. Pärnus 2 p. — Valgas 2 p. — Haapsalus.

3. Paides. — Wiitina kõrtsi j., Kadrina kihelk. 2 p.

6. Tartus.

7. Petseris.

8. Taagepera vallam. juures.

10. Tarvastu v., Mustla alevis.

12. Mõsiaküla alevis.

15. Karksi-Nuias.

18. Tõrva alevis 2 p.

20. Missu vallam. j.

23. Kuresaare 2 nädalat.

UUED AKTSIASELTSID.

1) Tallinna külmetusmaja ja kunstjätööstus a.-s. „Frigor“. Aktsiaseltsi eesmärgiks on: kunstjää tegemine ja müümine, rutturikiminevate ainete hoivulevõtmine ja kõikide nende kaupade talitused, mis kaubaladude seaduses ette nähtud.

Aktsiaseltsi asutajad on: Elias Veinberg, Nikolaus Vöhrmann-Hill ja Elias Reffes. Seltsi põhikapitaaliks on määratud 5.000.000 Eesti marka, mis jaotatakse 1000 aktsiaks, igaüks 5000 marka. — (R. T. nr. 95/96.).

2) Aktsiaselts „V o l t a“. — Aktsiaseltsi ülesandeks on asutada, omandada ja eksploateerida igasuguseid ettevõtteid, millede eesmärgiks on elektrijõu saamine ja tema eksploateerimine, kui ka igasuguste masinate, valatud ja metallist asjade valmistamise ettevõtete asutamine, üleväljapidamine ja edendamine ning nende töösaadustega kauplemine sise- ja väljamaal. — Seltsi põhikapitaal on 5.000.000 marka ja seisab koos 50.000 aksiast, ettenäitajate peale, igaüks 100 rubla, üheväärtuslikud saja Eesti margaga. — (R. T. nr. 97/98.).

3) Töolistemaja osäühisus „Tööliste Kodu“. Osäühisuse ülesandeks on ellu kutsuda ja toetada igasuguseid tööliste kultuurilisi ja hariduslisi ettevõtteid ja asutusi ning hoolt kanda, et tööliste, seltsidel, nende liitudel ja kultuurilistel ettevõtetel ning asutustel nende tegetsemiseks tarvisminevad asuruumid, sisseseaded ja maa-alad oleksid. Osäühisuse asutajad on: Karl Ast, Mihkel Martna, Hans Martna, Jaan Piiskar, Aleksander Tulp, Mait Püümann, Oskar Gustavson, Johannes Pikkov, August Rei, Karl Virma ja Erich Jonas. — Osäühisuse põhikapitaal, mille suurus esialgu 1.000.000 marga peale kindlaks määratud, seisab koos 1000 osatähest, igaüks 1000 marka. Osatähed on nimelised. — (R. T. nr. 99/100.).

4) A.-S. puupapivabrik „V a l d h o f.“ Aktsiaselts puupapivabrik

„Valdhof“i, endise „Vene aktsiaseltsi puupapivabriku Valdhof, asutatud 1898. a.“ eesmärgiks on Pärnus ja teistes kohtades Eesti vabariigi kui ka naaberriikides vabrikuid puupapi valmistamiseks keemilisel teel ja saaduste valmistamiseks puupapist asutada ja kasutada, kõigi tooresainete kasulikuks ümbertöötamiseks tarvili kõrvalisi tööstusharusid asutada ja mitmesuguseid saadusi puupapi jaoks kõlbmata tooresainetest valmistada ning oma vabriku saadustega kui ka puudega kui tooresainetega kaubelda. Niisama on aktsiaseltsil õigus oma jaoks tarvisminevaid igasuguseid veoabinõusid omandada. Seltsi põhikapital on kuni 1914. a. 12.000.000 rubla peale Vene valuutas suurendatud, mis võrdub 12.000.000 Eesti margale ja täielikult sisse maksetud ja 12.000 aktsiasse ära jaotatud, iga aktsia 1000 rubla väärtuses. — Uuele põhikirjale on alla kirjutanud V. Johanson, A. Lukk ja G. Rossmann. (R. T. nr. 101/102.)

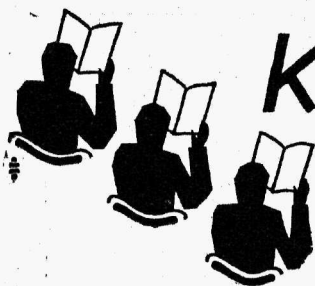
5) Aktsiaselts „L e o S c h e e r.“ Aktsiaselts on asutatud lehttubakaga kauplemiseks, tubaka ümbertöötamiseks, nende saadustega kauplemiseks sise- kui ka välismaal, paberossikestade valmistamiseks, paberi ilustamise tööde tegemiseks, litograafia ja kõiksugu kunsttrükitööde edustamiseks, kartonaashi- ja papitööde tegemiseks, nendega kauplemiseks ja kodumaaliste tööstussaaduste väljaveoks. Seltsi asutajad on Eesti kodanikud: Leo Scheer, Karl Jakobson, Herbert Rosenthal, Heinrich Männi, Ferdinand Serg ja Hans Keks. — Seltsi põhikapitaaliks on määratud 10.000.000 Eesti marka, mis on jaotatud 2000 aktsiaks, igaüks 5000 marka. (R. T. nr. 105/106.)

Mõnede tähtsamate kaupade en gros hinnad Tallinna kaubabörsel.

Jahud:	nisu, Ameerika ja Inglise, pehme	870— 890	mrk. puud
	" " sõre	900	" "
	ruki	360— 380	" "
	" piül	530— 550	" "
	"J. PUHK & POJAD" suurveski saadused, hinnad arvatud 50 klg. ühes kotiga:		
	patent rukkipüül	1850	mrk. 50 klg.
	Manna	2975	" "
	Sõre saiajahu	2775	" "
	Eesti parem saiajahu	2775	" "
	"Kalev"	2675	" "
	"Kungla"	2575	" "
	"Sampo"	2475	" "
	"Taara"	835	" "
	A.-S. ROTERMANN'i tehase jahud:		
	nisu, pehme	850— 900	" puud
	" sõre	950—	" "
Terawili:	kaerad, kodumaa	350— 355	puud
	odrad "	425— 435	" "
Piimasaadused:	või, export	4320—4560	" "
	margariin, väljamaa	1960—2240	" "
	juust, kodumaa, Schweitsi	2900—3000	" "
	kaseiin	700— 900	" "
Munad:	munad export I sort	13—13½	paar
	" " II "	11— 12	" "
Koloniaal kaup:	suhkur, Tšehho-Slowakkia	760— 765	puud
	sool, lahtine, Saksa	51— 52	" "
	" " Vene	51— 54	" "
	heeringad, shoti, matfull	4500—5000	tünn
	" matties	4000—4800	" "
Liha:	sea, I sort	2000	puud
	loomaa, I sort	920—1200	" "
Lina:	Liiwi R.	2200	" "
	Wõru-Petseri	2400—2500	" "
	Tartu	2300	" "
Raud:	sordi	265— 275	" "
	kendetalad	280— 300	" "
	witsraud	410— 480	" "
	raudplekk	370— 535	" "
Teras:	wedru	480— 490	" "
	tööriistade	1200—1400	" "
Tina:	Inglis	9000—9500	" "
	seatina	1400	" "
Wask:	plekk, punane	4000—4300	" "
	" walge	3700—4200	" "
Tsink:	plekk	1700—1800	" "
Õlid:	masina, Wene Nobel nr. 6	645— 655	" "
	" Ameerika	580— 650	" "
	põlewkiwi	170— 220	" "
	nafta, Wene	255	" "
	" Ameerika	220— 230	" "
	petrooleum, Wene	270— 280	" "
	" Ameerika	270— 280	" "
Bensiin:	Wene	625— 660	" "

kuni 26. juunini 1925. a.

100 Latti	100 Czech. krooni	1 kuldkroon	100 Itaalia liiri	100 Norra krooni	100 Belgia franki	100 Helve- tsia franki	1 Tschervo- netz	1 Austria shilling	1000 Ungari krooni
7150	1100	—	1520	6225	1880	7200	1875	52,50	5,05
7250	1125	—	1550	6325	1920	7300	1940	53,50	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1100	—	1500	6225	1865	7200	1875	52,50	5,05
7250	1125	—	1550	6325	1910	7300	1940	53,50	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1100	—	1520	6225	1880	7200	1875	52,50	5,05
7250	1125	—	1550	6325	1920	7300	1940	53,50	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1100	—	1500	6225	1855	7200	1875	52,50	5,05
7250	1125	—	1540	6350	1900	7300	1940	53,50	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1100	—	1480	6235	1845	7200	1875	52,50	5,05
7250	1125	—	1525	6385	1890	7300	1940	53,50	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1100	—	1475	6275	1840	7200	1875	52,50	5,05
7250	1125	—	1510	6375	1885	7300	1940	53,50	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1100	—	1475	6235	1825	7200	1875	52,50	5,05
7250	1125	—	1510	6335	1870	7300	1940	53,50	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1100	—	1500	6235	1780	7200	1875	52,50	5,05
7250	1125	—	1540	6335	1830	7300	1940	53,50	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1100	—	1480	6250	1750	7200	1875	52,50	5,05
7250	1125	—	1525	6350	1800	7300	1940	53,50	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1100	—	1480	6250	1800	7200	1875	52,56	5,05
7250	1125	—	1520	6350	1850	7300	1940	54,00	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1110	—	1480	6275	1800	7200	1875	52,50	5,05
7250	1135	—	1520	6375	1850	7325	1940	54,00	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1110	—	1480	6275	1775	7200	1875	52,50	5,05
7250	1135	—	1520	6375	1825	7325	1940	54,00	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1110	—	1450	6275	1765	7200	1875	52,50	5,05
7250	1135	—	1490	6375	1815	7325	1940	54,00	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1110	—	1410	6300	1740	7200	1875	52,50	5,05
7250	1135	—	1450	6400	1790	7325	1940	54,00	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1110	—	1410	6300	1740	7200	1875	52,50	5,05
7250	1135	—	1450	6400	1790	7325	1945	54,00	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
7150	1110	—	1380	6425	1685	7200	1875	52,50	5,05
7250	1135	—	1420	6525	1735	7325	1945	54,00	5,30
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—

Kuulutajate nimestik

TALLINN:		„Sport“	Lhk. 349
Balti puuvilla ja Sindi kalevivabrik	Lhk. 329	Stude	„ 327
Buhre, E.	„ 341	„Systema“	„ 357
„Eeks“	„ 331	Tallinna Kõievabrik	„ 327
Eesti Pank	„ 345	„Tarmo,“ O./Ü.	„ 341
Einpaul, A.	„ 359	Tofer, vennad	„ 363
„Ephag,“ A./S.	„ 365	Veidenbaum, H.	„ 331
„Extraktor“, O./Ü.	„ 333	Vinnal, H.	Kaaneküljel
Grüner, A.	„ 377	TARTU:	
Hüpoteeği Pank	„ 324	Press, M.	Lhk. 341
Jürgens, A. E.	„ 367	PÄRNU:	
Kaber, O. H.	„ 347	Seiler, M.	„ 375
„Karu“ riidevärvid	„ 347	VALJAMAA:	
Kilgas, O.	„ 329	Böxberger, M.	„ 339
Klausson	„ 383	Borkovsky, V.	„ 339
„Konzentra“, A./S.	„ 337	Hirschberger, Paul	„ 369
Lanz, H.	Kaaneküljel	Latvijas Tirgotajs	„ 351
Lier ja Rossbaum	Lhk. 371,377	Papendrecht & Co.	„ 335
Loun ja Schitikov	Lhk. 367	Prantsuse firm. esit. Eestis	„ 381
Mamberg, G.	„ 367	Szernitzky, R.	„ 370
Rotermanni tehased	„ 343		
Schäfer, Ph.	„ 365		

HEINRICH LANZ Mannheim

Idaosakond. Tallinna harubüroo. Harju t. 29.
Kõnetr.: 4-87. Telegrammi aadress: „Lanzosten, Tallinn“.

Paigalseisvad lokomobiilid:

Kõigi tegevusotstarbete jaoks 7 kuni 650 hobusejõulisteni, sisseaatud igasugu kütteeaine, nagu kivisöe, puu, kändude, saepuru, turba ja õlile tarvitamiseks.

Veetavad lokomobiilid:

Väljatõmmatavate ja lokomotiivkateldegaga.

Isesõitjad:

Kõige parem ehitusviis, igas suuruses.

Traktorid:

Bensiini ja bensooli küttega, mitmesah. atrade ja veovankrite vedamiseks, kui ka teiste masinate käimapanemise jaoks.

Põllumajandusmootorid:

Kõlbmata ja turbamaa puhastamiseks ja harimiseks.

Mootor-peksugarnituurid:

Mootor-peksumasinaid järgmises koosseisus:

vabrikumärk	N 27 F	8-10	hobuse jõuline	trumililaius	36"
"	"	N 26 S	5	"	32"
"	"	N 54 SED	3	"	22"

isesõitjad raskeõli mootorid, naftaga ja petrooleumiga kõetavad „Bulldog“ 12 hobuse jõuline
„Mops“ 8 " "

Gööpel-peksumasinaid:

Mitmesuguses suuruses hammasrattaga ja rihmaga ümberaetavad.

Kroov- ja lihtveskid:

Heksilmasinaid ja naerilõikajaid.

Koorelahutajad:

Kõige väiksematest kõige suuremateni.

Lõikusmasinaid:

Vilja- ja rohuniitjad, hobuserehad. Kõik masinaid on parema ehitusviisi järele valmistatud, soodsad kohalikkudele oludele.

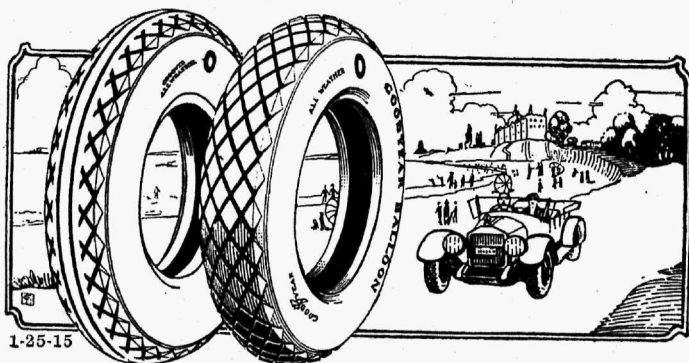
Meie halbadele teedele vastavad kõige enam

„Fiat“ „Chevrolet“ ja
„Oakland“

sõidu, veo ja
omnibus autod.

Kõige paremad on
„GOODYEAR“

1-25-15

auto gummid.

Ligemaid teateid annab ja saadab hinnata kataloogid
tähendatud vabrikute ainuesitaja

TALLINN,
Tatari tän. nr. 1. Hans Vinnal.